

نیکہ

نصیر احمد احمدی

Ketabton.com

د ډول غږ يودم ودرېد، د نارينه وو غوړې ځنې د دوی پر خولو شويو ټنډو راکښته شوې، بنځو چپغې
کړې، ماشومانو کورونو ته منډه واخيسته.

د اتڼي گرده داېره ماته شوه... ټولو غونډۍ ته کتل...

آس وشنېد، وړې تيرې ورغړېدې، گڼ سپاره کلي ته راغلل، سپرو زړې اغوستې وې، د پلته يي ټوپکو
اوږدې نلۍ يي تر اوسپنيزو خوليو لورې ښکارېدې، په چرمي ټپکو (پوښونو) کې ټومبلو تورو ټال خوړ
...

آسونه تر لوگي وهلو تورو دېگونو راوگرځېدل، د آسونو د تڼدو په تار تار سره بخونه زېږو وېښتو کي
د لمر ژېړه رڼا پرته وه... د خولو کونجان يې سپينو ځگونو نيولي وو... ولاړو کليوالو په وېره ورته کتل
...

يو چاغ پوځي له تور آسه کښته شو، له سره يې اوسپنيزه خولي ليري کړه، يوه دېک ته ودرېد، تر دېک
سري لمبي راگرځېدې... .

پوځي له خپلي ملا اوږده چاره را خلاصه کړه، د دېک سري پري وښوياوه، خپلو ملگرو ته يې وکتل،
يودم يې وخنډل:

_د پسه ښوروا!

کليوالو ته يې سترگي ور واړولي، چيغه يې کړه!

_ولي غلي شوي؟! هله!

ډول وډنگېد، د اتن داېره جوړه شوه، اتن ورو وو، د اتن کوونکو په سترگو کي وېره ښکارېدله... ټولو
پوځيانو ته کتل... .

پوځي چيغه کړه!

_ یو څه ژوندي شی!

دېگ ته یې وکتل، ژېړه بنوروا اېشېدله... په سپینو ځگونو کې به کله کله د غوښې بڅري سر ته راغلل.

پوځي پر آسونو سپرو کسانو ته وکتل، ویي ويل:

_ هلی نو! خپلې گېډې ډکې کړئ.

پوځیان له آسونو کښته شول، پر لیکي لیکي تغرونو کښاستل.

چاغ پوځي چيغه کړه!

_ مېلمانه عزت غواړي!

څو کلیوالو په بیره کاسې ور واخیستې. په دېگ کې یې څمڅې ووهلې، کاسې له غوښو ډکې شوې. شېبه وروسته د ټولو پوځیانو ژامې خوځېدلې...

د چاغ پوځي له خولې د غوښې وړې ټوټې باد شوې، نار ه یې کړه!

_ مړې سترگې مو راته نیولې دي! څه ته گورئ؟ حاصلات راوړئ!

ډول ودرېد، څو کسان کورونو ته ننوتل، یوه بوډا کړوپه ملا نیولې وه، راغی، وړه کڅوړه یې پر خاورو کېښوده.

درب شو، پوځیانو ور وکتل، پر ځمکه د دوو ډکو بوجیو د لوېدو دوره لا نه وه ناسته. څو نورې غوټې هم راغلې...

چاغ پوځي خپلې وروځي سره ور وستې:

_بس ، همدومره؟!

پر ملا کړوپ بوډا پر خپله توره تنډه د خیرن څادر پیڅکه تېره کړه، ویې ویل:

_صیب! موږ ټول اووه کوره یو، سږ کال د حاصلاتو ام چندان خونده نه وه.

چاغ پوځي ودرېد، دېگ یې د بوټ پر څوکه پورې واهه، د نغري لوګي وهلي تورې ډبرې وښویږي، دېگ ړنگ شو، پر خړو خاورو د پخو غوښو ټوټې ولوېږي.

چیغه یې کړه!

په ودونو کې پسونه پخوئ، خو د مالیې ورکړې ته بلا وهلي یاست...

غلی شو، ږنگ دېگ ته نږدې له ژېړې لنډې خاورې مړه تاوونه پورته کېدل... کلیوال وارخطا ول...

چاغ پوځي چیغه کړه!

هلی، کورونه وپلټئ!

پوځیان کورونو ته ور ننوتل، بنځو او ماشومانو چیغې کړې، ټول له کورونو را ووتل. شېبه وروسته د اتڼ میدان له غوټو او بوجیو ډک شو... یوه پوځي څو چرگي تر پینو نیولي وې، دوو نورو په اوزو پسې منډې وهلې...

چاغ پوځي تر ناوې راوگرځېد، ودرېد، په خندا یې وویل:

له کومه پوه شم چې ښایسته یې که نه؟

یوه کلیوال ځوان منډه ور واخیسته، چاغ پوځي یې تر ستوني ونيو، ځوان (اخ) کړل، تر زړه یې نیزه ختلي وه.

چیغې شوې... د کلیوالو سترگې رډې راختلې وې...

چاغ پوځي وخنډل، د خپل سره کوټ غاړه يې سمه کړه، د ناوې ټکري ته يې لاس ور واچاوه، نجلۍ لوڅ سر ودرېده.

کليوالو چيغې کړې، يوه ولاړ آس ته اوږه ورکړه، آس پر سره دېگ ورغی، پوځي پر جوش ښوروا ولوېد، چيغه يې کړه، لمنې يې اور واخيست... په سرو غوړنجو کې پټ شو... بل ډبرې ته لاس کړ، ډبره د يوه پوځي سر ته سيخه شوه، له آسه کښته راولوېد...

آسونه وشنېدل، تورې وځلېدې، له ټوپکو سپين لوگي را ووتل... کوچينۍ کلۍ سرو لمبو ونيو...

* * *

اوښ ټوډه ووهله، بار کوړ شو، دوو کسانو منډه ور واخيسته، جوال ته يې اوږې ورکړې.

يوه بوډا وخنډل:

_مېرويس خانه! په دې جوال کې څه دي؟ ډېر دروند مالومېږي.

پر آس سپور ځوان وويل:

__بابکه! په ملتان کې مې مسې لوبې ولیدل، خوند یې راکو، څه سکې راسره پاتې وې، درې زره دانې مې واخیستل.

آسمان وغرېد، بودا خپل آس ته پونده ورکړه، د کاروان مخې ته ورغی، له نارې سره یې کتار اوبښان، آسونه او کچرې ودرېدې.

بودا په لور غږ وویل:

__هوا خړه ده، باید د د مې جوړولو له پاره یو ځای پیدا کو.

پر آس سپور له عمره پوخ سړی راغی، اوږده برېره یې باد یوې خواته اړولې وه. له بودا سره ودرېد، وېي ویل:

__سم وایي! کاروان سترې دی، خو دا دښته مناسبه نه راته ښکاري.

بودا وویل:

__میرویس خانه، ته څه پکې وایي؟

میرویس خان وویل:

__بابکه! شاولي سم وايي، په دې دښته کې به څه کوو؟ آسونه هم وړي دي، دلته خو شين پکې هم نشته.

په عمر پاخه سړي وويل:

__تر دې ټيټې غونډۍ ور هاخوا يو کوچینی کلی دی، ټول اووه کوره دي، خو اولس يې مېړنۍ دی، د مېلمنو په قدر پوهېږي.

بودا ناره کړه!

__ياالله! حرکت.

د ليکه ولاړو واوښانو، کچرو او آسونو پينې وخوځېدې..

* * *

باران تيزي کوله... ځای ځای ښه سړي اوبه ولاړې وې، اوبو له وينو رنگ اخيستی و. د سوداگرو بار آسونه، کچري او اوښان يوې خواته ولاړ ول.

ميرويس خان د يوه ماشوم په خټو لړلی جسد ور پورته کړ، د ماشوم تر زړه غشي وتلی و.

نږدې غږ يې واورېد:

_هېڅوک هم ژوندی نه دی پاتې.

میرویس خان ور وکتل، د بودا له ږیرې مړې اوبه څڅېدلې.

یوه ناره راغله:

_هلی! دا بڼه ژوندی ده.

څو کسان ورغلل، یو نیم سوځېدلی لرگی یې پورته کړ. زړه بڼه یې له خټو راویسته. یوه سړي د اوبو د پټک سر خلاص کړ، د زړې بڼې په خوله کې یې یو غوړپ اوبه ور واچولې، زړې بڼې وتوخل، یوه ځوان په بیرته وویل:

_څوک و؟ چا په دې حال کې؟

د بڼې سترګې نیمکښه شوې، له وچو شونډو یې څو مات – ګوډ ټکي را ووتل:

_د، د، ګر...

سر يې يوې خواته وځړېد.

بودا د ښځې اوږو ته ټکان ورکړ، چيغه يې کړه!

_ووايه، ووايه، د چا کار و؟

يو غږ يې واورېد:

_مړه ده.

بودا د زړې ښځې پر نيمکښو سترگو لاس تېر کړ، ولاړ شو، شاوخوا يې وکتل، په خټو کې د انسانانو غوڅ شوي اندامونه پراته ول... په روغو جسدونو کې غشي او نېزې ولاړې وې. ...

بودا ټيټ شو، به خټو لړلې له رنگه سور کوټ يې ورپورته کړ، ورو يې وويل:

_دا سره کوټونه يواځې د گرگين عسکر اغوندي.

يوه ناره کړه!

__یوه خولی!

ټول ورغلل، بودا په خټو لړلې اوسپنیزه خولی ور واخیسته، وېي ويل:

__اوس پوه شوی، د ګرګین د عسکرو کار دی!

میرویس خان سور اسویلی وایست، وېي ويل:

__ټول څو کسان دي؟

یوه ځوان ځواب ورکړ:

__دوه شپېته، دوه وېشت نارینه، نور بڼځي او ماشومان.

یوه نارہ راغله!

__دلته راشئ!

ډله ورغله، ټولو خپلو سترګو ته لاسونه ونيول، په ګڼو بوتو کې حلاله شوې، لوڅه لغړه ناوې پرته وه...

بودا خپل ځادر پرې واچاوه.

ميرويس خان وويل:

_دري شپېته قبرونه وکېندئ.

* * *

آهنگر د آس پښه پر خپل زنگون کېښوده، ورو يې وويل:

_ميرويس خانه، هاغه څټک راکه!

_کوم؟

آهنگر وخنډل:

_د هندوستان مساپرۍ سترگې در کمزورې کړې دي، هاغه، بنۍ ته نږدې.

ميرويس خان ورغی، څټک يې ور واخيست، آهنگر ته ودرېد.

آهنگر د آس د پښې پر پونده نال کېښود، میخ ته یې خټک ونيو، آس وشنید، میرویس خان د آس قیضي ته لاس ور واچاوه.

آهنگر وویل:

_ډېر مزل مو کړی، له پخواني ناله څه نه دي پاتې!

يو چا نارہ کړه!

_هګی، تازه هګی، هلې، ارزانه شوي...

میرویس خان شاوخوا وکتل، خلک دوکانونو ته ولاړ ول... د سماوار تر مخ څو کسانو کرکان (مرزان (جنگول...

میرویس خان وویل:

_بازار څنگه دی؟

آهنگر د آس پر نال بل مېخ کېښود، سره ساه یې وایسته:

_ هغه پخوانی زور نه دی ور پاتې ، ته یې خپله وینې.

آهنگر ولاړ شو، د آس پر یال (د خټ پر وېستو) یې لاس تېر کړ، ویې ویل:

_ ښکلی آس دی.

له سره انگاره ېې توره چایجوشه ور پورته کړه، میرویس خان ته یې خټینه پیاله ونيوله، ویې ویل:

_ شني چایې دي، همدا اوس مې دم کړې.

غلی شو، آس ته یې وکتل، ویې ویل:

_ هغه سور آس دې څه کو؟

میرویس خان د چایو پیاله شونډو ته ور نږدې کړه، ویې ویل:

_ په ملتان کې را مړ شو، مجبوره وم، پر دې آس مې د سپینو زرو څلور سیکې ورکړې.

آهنگر وخندل:

_ارزي. مخکې مې يې غاښونه وکتل، له عمره يې ډېر وخت نه دی وتلی.

میرویس خان دېوال ته ولاړ نوی قیمتي مسي لوبنی وړ واخیست، لوبنی میناتوري شوي واړه گلان درلودل.

میرویس خان وخنډل:

_ستا کار د تورو، لورونو، کریو... او ځنځیرونو جوړول دي! دا لوبنی دلته څه کوي؟

آهنګر سره ساه وایسته:

_یوه ملګري مې راوړ، ویل یې چې یو چاته یې سوغات وړ لېږم، د یادگار له پاره مې سړ کال ورباندې وکېنده!

میرویس خان لوبنی پر بل مخ واړاوه، پر شایي کور خط کېنډل شوی و (۱۱۱۷ هجري، شمسي کال).

میرویس خان سور اسویلی وایست، ویي ویل:

_ژوند څومره په منډه دی، مورکی مې لوستي ښځه وه، شاعري یې هم کوله، څو ورځې مخکې مې په کور کې څو زاړه کاغذونه وموندل، زما د زوکړې تاریخ یې لیکلی و. ۱۰۸۴ هجري، شمسي کال.

غلی شو. ویی ویل:

_دري دېرش کاله! څومره ژر تېر شول.

آسونه وشنېدل، د پښو دربا راغله.

آهنگر او ميرويس خان د آهنگري له دوکانه ووتل، آسان د کوڅي له سره تېز را راوان وو، عسکرو سره کوټونو اغوستي ول، اوسپنيزې خولۍ يې لمر ته ځلېدلې. ...

ميرويس خان يودم منډه واخيسته، توپ يې کرل، يو ماشوم يې په غېږ کې ونيو، دواړه په خاورو کې ورغړېدل... د آسونو نرۍ پښې يې تر څنگ تيرې شوې...

ميرويس خان کېناست، د ماشوم سترگې رډې راختلې وې.

ماشوم يودم چيغه کړه، ميرويس خان په غېږ کې ونيو، ورو يې وويل:

_اه گرانه! مه ژاړه، هر څه تېر شول.

ماشوم ژړل...

ماشوم يې له ځانه بېل کړ، د هغه پر سر، اوږو او لاسونو يې خپلې ګوتي وټپولې، ويې خنډل:

__ ګوره! روغ، رمت يې، هېڅ هم نه دي درباندي شوي.

يوه ښځه راغله، ماشوم يې په غېږ کې ونيو، ويې ژړل...

آهنګر وويل:

__ وه خوري! ته خو پوهېږې چې دا د ګرګين اولاده...

بودم غلی شو، شاوخوا يې وکتل، ورو يې وويل:

__ پر ماشومانو پام کوه!

ښځې ماشوم ور واخيست، په ژړا له هغه ځايه لاړه.

ميرويس خان او آهنګر بېرته د آهنګري دوکان ته راغلل. آهنګر د چايو پيالو ور واخيسته، ورو يې وويل:

__تبره ورځ يې همدلته له يوه ځوانه سر پرې کو، گناه يې دا وه چې د گرگين له يوه عسکره يې خپل پور غوښت.

ميرويس خان سره سا وايسته:

__د عبدالباري او د هغه د ملگرو کيسه څنگه وه؟

آهنگر بنۍ ووهله، تر سره انگار شنه، نرۍ لمبه راوگرځېده، ورو يې وويل:

__عبدالباري يې تبره جومه له اتلسو ملگرو سره په چوک کې زندۍ کو، جارچي ويل چې د صفوي حکومت پر ضد يې بغاوت کړی.

د نجارۍ د دوکان په وره کې يو بوډا ودرېد، يوه بېلچه يې واخيسته

بوډا روان شو، بېرته لنډ راوگرځېد، ورو يې وويل:

__زويه، سترۍ يم، يوه پيالې چاي خو راباندې ولوروه!

آهنگر د چايو پيالې ور ډکه کړه. ويې ويل:

_بابا! ناولده (نابلده) راته بنکاره شوي، د کوم ځای يې؟

زاره سړي وتوخل، په سينه کې يې غږ هاری و. ويې ويل:

_کوچی يم.

ميرويس خان وخنډل:

_نو بېلچه څه کوي؟

بودا سور اسويلی وايست:

_زويه، په خدايکه تر اوسه لا په بېلچه پوهېږم، ټول عمر مې له رمې سره تېر کړی، د ښار لمر خاته خواته پراته يو، بس! د حکومت بېگار دی، پرون يې عسکر راغلل، ويل يې چې يوه کلا جوړوو، له هرې کېږدی به دوه تنه راځي!

ميرويس خان وويل:

_له کومې خوا راغلي ياست؟

_اوری د غزني ناور ته ور خېژو، بس، د هوا په سپړېدو سره کنډار ته راځو.

_د غزني خواته څه خبرې دي؟

بودا وتوخل، له چایو یې غوړپ وکړ، ویی ویل:

_ورک یې که زویه، خدای دي یې نه در ویني، ښه ورځ مو نه ده لیدلې، د مغلو لښکرو سلامت کلي وسوځول.

_نو خلک ولي غلي دي؟

_څه وکي، د بي اتفاقی دي رنگ ورک شي، په یوه خوله نه دي، داسي څوک نشته چې یو څو کسان ورباندې راټول شي.

بودا له آهنگری ووت.

آهنگر وویل:

_د گرگین عسکرو ته نوي پلته یې ټوپک راغلي، یو ډز کوي، خو وار یې خطا نه ځي.

آهنگر غلی شو، یوه لور ته یې خټک ونيو، ویې ویل:

_ د گرگین دېرش زره گرجي او ایراني عسکر باید زموږ په غوښو ماړه شي!

دوهمه برخه

* * *

لس کلن ماشوم راغی، د خپل پلار تر څنګ کېناست، په خوابدي غږ یې وویل:

_ ابا! د آس پښه ماته شوه.

میرویس خان ور وکتل، ماشوم د لرګي آس ورته نیولی و.

میرویس خان مات انار په لوبڼي کې کېښود، آس یې ور واخیست.

ماشوم وویل:

_ ابا! حسین ماته کړه. بل آس راته راوړي؟

ميرويس خان و خندل:

_دا آس مې له هندوستانه درته راوړی و، دلته په کندهار کې نه پيدا کېږي.

د ماشوم سر وځړېد.

ميرويس خان د هغه پر تورو وېښتو لاس تېر کړ، ورو يې وويل:

_راځه!

ماشوم يې تر لاس ونيو، څو گامه يې واخيستل، ولاړو آسونو ته ودرېد، وېي ويل:

_محموده زويه، ته اوس لوی يې، په دې واقعي آسونو کې يو خوښ که.

د ماشوم سترگې وځلېدې، په خوند يې وويل:

_ابا! رښتيا وايي؟

يوه بل ماشوم منډه راواخيسته، په وره ژبه يې وويل:

_ ابا! زم پر آس سپرپرڻم.

محمود چيغه ڪړه!

_ حسينه، تا زما د لرگي آس را مات ڪړ.

ميرويس خان وخنډل:

_ محموده، ورور دې تر تا کوچيني دي، غوسه مه پرې ڪوه!

ميرويس خان دواړه ماشومان پر يوه سپين آس کښول. د آس قيضه يې ونيوله، په انگريزي راوگرځېد.

يوه ځوانه ښځه له کوتي راووته، محمود په خوشالي چيغه ڪړه!

_ ادي! سپين آس زما شو.

ښځې وويل:

_ وه سړيه! اولادونه لا کوچينيان دي، ونه لوپري.

ميرويس خان وڃندل:

_محمود او حسين بايد د آس سورلي زده ڪري.

چيغه يي ڪره!

_دوران اڪا!

د غواوو له غوجلي په عمر پوخ سري را ووت، لاسونه يي په خوشايو ڪڪر وو.

ميرويس خان وويل:

_داسي څوڪ شته چي د آس په سورلي پوه وي؟

په عمر پوخ سري وويل:

_هو صيب! يو څوڪ پيژنم، عبدالروف نومبري، سليمان خېل دي، په څانگه (د آس په واسطه يوه لوبه

ده) ڪي يي وري ده.

ميرويس خان وويل:

__سمه ده، تنخوا ورته وټاکه، زما دواړو زامنو ته باید د آس سورلی ور زده کي.

میرویس خان د آس قیضه پرېښوده، ښځې منډه ور واخیسته، میرویس خان تر لاس ونيوله، ویي ویل:

__مه کوه!

خپلو زامنو ته یې وکتل، ویي ویل:

__دوی دواړه خدای د لویو کارونو له پاره پیدا کړي دي.

چوترې ته ور وگرځېد، مات انار یې ور واخیست، ویي ویل:

__زینبه لورکی چېرې ده؟

ښځې وویل:

__په کوټه کې خپل کتابونه وایي.

میرویس خان د انارو سرې دانې خولې ته واچولې، په ډکه خوله یې وویل:

_مولوی صیب نور محمد غلجی لوی عالم دی، ډېر څه به ترې زده کړي.

غلی شو، ویي ویل:

_کوچینی وم، مورکی می څو عالمانو ته تنخوا ورکوله، ما به سبقونه ترې ویل، عربي ژبه او نور علوم به می ترې زده کول.

غلی شو. سور اسویلی یې وایست:

_مورکی به می یوه خبره ډېره راته کوله، ویل به یې چې میرویسې زویه، ځان ورسوه! ته خدای د لویو کارونو له پاره پیدا کړی یې. بس! له ماشومتوبه می د مورکی همدا خبره په یاد ده، غواړم چې په خپلو اولادونو هم سبق ووايم، پوهېږم، دوی د لویو کارونو له پاره پیدا شوي دي.

غلی شو، سره ساه یې وایسته:

_خو ما تر اوسه کوم لوی کار نه دی کړی!

بښځي د خپل خاوند پر اوږه سر کېښود، ورو یې وویل:

_د مورڪي خبره دي رڀتيا ده، په ٽول ٻنار ڪي ستا غوندي ڪاميابه سوداگر نشته. غريبانو ته لاس نيسي، اولس درباندي راتول دي.

ميرويس خان وويل:

_خو لوى ڪارونه لا پاتي دي.

ٻنهي په حيراني ورته وڪتل...

ميرويس خان وويل:

_زره مي خپلو خلکو ته خورين دي، پردو يي پر غارو پڻي ايڻي دي، تر څه وخته؟!

غلي شو، خپلو زامنو ته يي وڪتل، محمود د آس قيضه ٽينگه نيولي وه، آس په انگري ڪي راگرڇپه...

ميرويس خان ڄمڪي ته وڪتل، ورو يي وويل:

_دا داني ويني؟

ٻنهي تر چوٽري لاندې وڪتل... په خاورو ڪي د انارو سري داني ڀرتي وي.

میرویس خان وویل:

زموږ خلکو په زړورتیا کې وړې ده، خو دوه په یوه لاره نه ځي، اتفاق نه لري، په یوه خوله نه دي، د یوېل پښې وهي... هر یوه ته خپل قوم او خپل خپل مهم دی، دوی د انارو دې دانو ته ورته دي چې په خاورو کې یې ویني...

ناڅاپه درب شو، د چوټرې پر سر له سایبانه وړې لوتې راولوېدې... آس وشنید، ماشومانو چیغې کړې... میرویس خان منډه ور واخیسته، د آس قیضه یې ونيوله.

د ښځې رنگ تک ژېړ و.

میرویس خان خپل زامن له آسه کښته کړل، په منډه له کوره ووت.

* * *

گڼه گونه وه، میرویس خان د خلکو په مینځ کې په زحمت لار وایسته، ودرېد، عسکر پر آسونو سپاره ول، دوی به پر هغو کسانو د قمچینو وار کاوه چې مخکې به ور تلل.

مېړیس خان مخامخ وکتل، د ارگ (جنگي کلا) تر مخ د توپ خولې ته نږدې د بنیادم په وینو لړلې پښې پرته وې.

میرویس خان د څنگ سړي ته وکتل، ویی ویل:

__ څه خبره ده؟

سړي په وېرېدلي غږ وویل:

__ پهلوان ابراهیم یې توپ ته وتاړه.

میرویس خان جنگي کلا ته وکتل، په برجونو کې ولاړو عسکرو سره کوټونه اغوستي وو، د اوږدو ټوپکو نلی یې خلکو ته ور اړولي وې.

ډول وډنگېد، د کلا دروازه خلاصه شوه. لیکه کتار آسونه راغلل، ودرېدل، د سر پوځي یو تاو شوی کاغذ خلاص کړ، غاړه یې صافه کړه، کاغذ ته یې وکتل، په لوړ غږ یې وویل:

__ په کندهار کې د صفوي حکومت د حاکم اعلیحضرت جلالتماب گرگین خان وینا!

پهلوان ابراهیم د برحاله حکومت پر ضد بغاوت کړی و، درې ورځې مخکې ونیول شو، توپ ته مو وتاړه. هر څوک چې د صفوي حکومت پر ضد بغاوت وکړي او یا د مالیې له ورکړې انکار وکړي، نو حال به یې همدا وي...

ډول وډنگېد، کتار آسونه بېرته کلا ته ننوتل...

ډله تیت شوه، میرویس خان د آهنگري دوکان ته ورغی، آهنگر له انگاره راوتلي تکی سړي توري ته خټک نیولی و...

میرویس خان کښاست، آهنگر وویل:

بس دی نور، هره ورځ مو وژني!

میرویس خان غلی و.

آهنگر وویل:

پوهېږي! په کلات کې یې سلامتې کورنۍ وسوځوله. په هلمند او هرات کې هم همدا حال دی، په یوه میاشت کې یې اویا کسه توپ ته وتړل...

میرویس خان غلی و.

خغ شو، د اوبو پر سر مړ لوگی را وگرځېد.

آهنگر توره له اوبو را وايسته، سترگو ته يي ونيوله، بېرته يي خټک را واخيست...

ميرويس خان وويل:

_ ملگري راتول که!

آهنگر په حيراني ورته وکتل...

ميرويس خان وويل:

_ سبا بېگا زموږ په کور کې درته ماتله يم

* * *

يوه وويل:

_ همدا سبا پر ارک (جنگي کلا) ورخېژو..

بل په خبره کې ور ولوېد:

_ سل جنگيالي زه راولم...

بل چيغه کړه!

_مه يې ماته کوي! د گرگين ظلمونه له حده تېر شول...

ميرويس خان غلی و. ده اتو کتار ناستو کسانو ته کتل... هر يوه لاسونه خوځول... پر جنګي کلا حملې ته تيار ول...

آسونه وشنېدل، له کوڅې د پښو دربا راغله. ميرويس خان د لمپې پلته ټيټه کړه...

يوه نري سري وويل:

_شرم دی، په خدای شرم دی، تر دې لويه بې غيړتې به چېرته وي چې د گرگين د گزمې له لاسه په خپلو کورونو کې نه شو غړېدلای.

د آسونو دربا ليرې شوه، ميرويس خان لمپې ته لاس ور وغځاوه، پر خړ دېوال سيوري ښکاره شول.

ميرويس خان ورو وويل:

_اوس هيڅ هم نه شو کولای! مور...

یو چاغ سری په خبره کې ور ولوېد:

__ولی، څه بلا وهلي یو، لاسونه نه لرو؟

میرویس خان وویل:

__تاسو ټول په خپلو خلکو کې نوم لرئ، ناز مو وړي، د جگړې له پاره څو کسان برابرولی شئ؟

یوه وویل:

__سل جنگیالي یې پر ما!

بل وویل:

څلوېښت به زه راوړم!

د کوتې له کونجه بل غږ راغی:

__زه او ټوله کورنۍ مې تر وطن څار. شپږ غښتلي ځوانان لرم.

چوپه چوپتیا شوه.

میرویس خان وویل:

_ عبدالرحمانه، غلی یی!

دیوه بنایسته خوان سر وخرېد، ورو یی وویل:

_ اوس یی وخت نه دی، زموږ خلک اور نه خلی، دوی د گرگین ظلم مني، خو توري ته به یی تیار نه کی، وایی چی د گرگین لښکر مسلمان دی، څنگه به یی وژنو!

میرویس خان وویل:

_ د عبدالرحمن خبره سمه ده! ساره خورئ. په ښار کی له ارگه پرته شیر نوري پوځي کلاوي هم پرته دي. د شیر حاجي کلا دولس توپونه او دوه زره عسکر لري، د دولت اباد کلا ته خو نږدې نه شي ورتلای. د قیتول د غره پر سر کلا هم اسانه نه نیول کیږي. د علیمردان خان او د چهل زینو د غره پر سر کلاوي هم له نیولو وتلي دي.

په ارگ او دې نورو کلاوو کی د گرگین یو دېرش زره عسکر پراته دي. یو هم بی توري او توپکه نه دی، یواځي د ارگ په پلنو دېوالونو څلوېښت توپونه اېښودل شوي دي.

يو چاغ سړی په خبره کي ور ولوېد:

_خو موږ غيرت لرو.

ميرويس خان وخنډل:

_له عقله پرته غيرت، تباهي ده. پوهېږي! بېخايه احساسات په درد نه خوري، د عتيق الله كيسه خو ټولو ته مالومه ده، له درېيو سوو احساساتي ځوانانو سره د قيتول پر كلا ور وخوت، خو تر دېوالونو ام وړ و نه رسېدل، څه توپونو وخورل او څه هم ټوپكو... .

ټول غلي شول... .

ميرويس خان وويل:

_خو ټوپكه پيدا كولاى شئ؟

د ټولو سرونه وڅرېدل... .

ميرويس خان وويل:

_له یو دېرش زرو په جنگ پوه عسکرو، توپکو او توپونو سره جگړه اسانه نه ده، په پنځو- شپږو سوو جنگیالیو او تشو لاسونو دې خدایکه شل کړه.

ټول غلي ول.

میرویس خان وویل:

_تر اوسه مو دوه پښتانه په یوه خوله سره لیدلي دي؟ هر یو په خپل خپل او قوم پسي گرځي... په خپلو مینځو کې بد بینه دي، ځینې داسې کسان هم شته چې پوره من دي، هر قوم تر بل یوه، ځان غټ گڼي... د گرگین ظلم په سترگو ویني، وطن یې ترې نیولی دی، خو ځینې وایي چې گرگین مسلمان دی، له هغه سره جگړه روا نه گڼي...

میرویس خان غلی شو، ناستو کسانو په حیرانۍ ورته کتل...

میرویس خان وویل:

_خپل خلک په لوی لاس مه وژنئ!

یوه وویل:

_نو څه وکو؟ همداسې په رډو سترگو ورته وگور!

ميرويس خان وويل:

_زما خبره ومنئ، اوس خپلي توري د گلابو تر پانو لاندې پټې کئ! مور بايد له عقله کار واخلو.

يوه وويل:

_ياالله، ته مخکې مور درپسي...

بل وويل:

_نيمه شپه شوه، په وړو گېډو اصفهان راباندې نيسي؟

ټولو وخنډل:

ميرويس خان په خندا کي نار ه کړه!

_محموده زويه! ډوډۍ مو پسي څه کړه!

* * *

د آهنگر دوکان ته شپږ آسونه ودرېدل. آهنگر په بېړه له دوکانه ووت، تعظیم یې وکړ، ویي ویل:

_حسن خانه! په خیر راغلی!

له رنگه سور ځوان له آسه کښته شو، آهنگر په بېړه د لرګي څوکی ورته کښوده، ځوان کښاست، آهنگر وویل:

_صیب! چایې واچوم؟

له رنگه سور ځوان وویل:

_کړی او زولني څنګه شوي؟

آهنگر د یوې بوجی خوله خلاصه کړه، ځنځیرونه وشرنگېدل، څو زولني یې ترې راوایستي.

ځوان یوه زولنه ور واخیسته، کش یې کړه، ویي ویل:

_تولي څو دانې دي؟

_اٿيا، خو پنڃوس نوري پاڻي دي، بس، په لسو ورځو کي تيار پري.

د ځوان ټنډه تروه شوه:

_د تيروو زولنو خونده نه وه، يوه بندي يوه زولنه وشکوله...

غلي شو، يودم يي وخنډل:

_خو تبتېډو ته پاڻي نه شو، تر زړه يي گولي وخته.

ولاړو عسکرو وخنډل.

آهنگر وويل:

_بېغمه اوسئ، دا ځل مي داسي زولني جوړي کړي چې زمری به يي هم ونه شکوي.

سره ځوان وخنډل:

_زمری؟! په کندهار کي زمری له کومه شو! دلته خو ټول گيډران دي.

ټولو عسکرو وخنډل...

د آهنگر مخ سور شو.

خوان وويل:

_سمه ده، تيارې شوې زولنې جنگي كلا ته راولېږه، خو پاتې هم بايد تر لسو ورځو پورې جوړې وي.

خوان پر آس سپور شو.

آهنگر په خواره خوله وويل:

_صيب، يوه شېبه صبر وكړئ!

آهنگر دوكان ته ننوت، يوه غوټه يې را واخيسته.

سره خوان وويل:

_دا څه دي؟

آهنگر خوله جينگه كړه!

__صیب! په خپله یې وگورئ!

خوان غوټه خلاصه کړه، د شني چيني زرتار وځلېدل...

آهنگر وويل:

__صیب! يو ملگری مې سوداگري کوي، دا چينه يې له هندوستانه د زندان مشر ته راوړې ده.

خوان چينه سره واړوله، ويې ويل:

__بنکلي ده، اصل ورېښم دي، زه به يې ور وسپارم، خو دا مور يې ولې هېر يو!

آهنگر وويل:

__صیب! د بلا دي هېر شئ، زه به ورته ووايم، ملگری مې صفوي حکومت ته ډېر مخلص سړی دی، د

حکومت مامورينو ته احترام لري...

خوان آس ته پښه ورکړه. ټولو حرکت وکړ.

میرویس خان راغی، کیناست.

آهنگر وویل:

_بیا هم فکر وکه! دا خلک به دې خوار کي.

میرویس خان وویل:

دې خلکو ته د نږدې کېدو له پاره بله لار نه لرم.

غلی شو. ویي ویل:

_داسې اعتباري کس شته چې د گرگین له قوماندانو سره شناخت ولري؟

آهنگر وویل:

_هو، د بارک دین په نوم یو څوک پیژنم، د قراوول له یوه مشر سره یې قرار داد کړی، د جنگي کلا
عسکرو ته خوراکی مواد برابروي.

میرویس خان وویل:

د بارک دین په لاس باید ځینو قوماندانانو ته سوغاتونه ور ولېږو.

درېیمه برخه

* * *

یوه اونۍ وروسته دوه عسکر راغلل، آهنگر یې جنگي کلا ته بوت. په یوه لویه کوټه کې یې کېناوه،
عسکر ووتل، آهنگر لمرزې اخیستی و.

شېبه وروسته چای ورته راغی، د آهنگر د زړه درېا ورو شوه. وخت ووت، آهنگر څرېدلی سر ناست و.

دروازه خلاصه شوه، کوټې ته دوه کسه راغلل، دواړه له رنگه سره ول. په څېرو کې یې د غوسې نښې
نه ښکارېدلې.

آهنگر په بېړه ودرېد، دواړو لاس ورکړ، مخامخ پر څوکیو کېناستل.

آهنگر خپلې چپې وپېژندلې.

یوه یې وویل:

_زه اسلم بېگ یم، د زندان مشر.

آهنگر خپل لاس پر ټټر کېښود.

بل وویل:

_ماته رضا علي وايي، په جنګي کلا کې یوز باشي (د سلو عسکرو مشر) یم.

آهنګر موسک شو.

د زندان مشر وویل:

_خبرې لنډې ښې دي، بارک دین د جنګي کلا ځیني قوماندانان په ورېښمینو چینو او اسیلو غالېو ونازول، ویل یې چې میرویس خان رالېږلې دي، بارک دین ته دا قیمتي سوغاتونه تاسو ورکړي وو، دا میرویس خان څوک دی؟

آهنګر وویل:

_صېب! ميرويس خان هوتک قومي مشر او لوی سوداگر دی، له کندهاره، هندوستان ته پشم، وچې مېوې او ځينې گرانبيه بوتې وړي او له هغه ځايه ورېښم، مسي لوبني، زيورالات ... او نور د کار وړ شيان راوړي. ميرويس خان په خبره پوه سړی دی، پر ډېرو قومونو يې ناز چلېږي...

آهنگر خبرې کولې، رضا علي او د زندان مشر وازې خولې نيولې وې...

آهنگر اوږدې خبرې وکړې، ويې ويل چې ميرويس خان مخلص سړی دی، صفوي حکومت ته خاص احترام لري...

د آهنگر له خبرو وروسته د زندان مشر له هغه څخه وغوښتل چې له ميرويس خان سره د ليدو زمينه ورته برابره کړي.

* * *

دوې ورځې وروسته ميرويس خان له آهنگر او يوه بل ملگري سره جنگي کلا ته ورغی. په يوه مجل سالون کې يې پذيرايي وشوه، د زندان مشر، د ماليې ټولولو مسوول او علي حسين ښه راغلاست ورته ووايه.

يوه شېبه د ميرويس خان د تجارت په اړه وغږېدل، بيا سياست ته راغلل، ميرويس خان د گرگين صفت وکړ، ويې ويل چې ښه مديريت لري او په ډېر هوښيارتوب يې ټوله سيمه تر واک لاندې راوستې ده.

رضاعلي او د زندان مشر خوشاله ول، له شتمن ميرويس خان نه يې ډېره استفاده کولای شواى، دا ځوان سوداگر، گرگين ته تر ټولو صادق کس ور ښکاره شو، خو د ماليې مسوول وويل:

_يوه پوښتنه، موږ هره ورځ ستاسو لس- شل کسان توپونو ته تړو، خو ته بيا هم زموږ صفت کوي؟

د آهنگر لينگي ولرېدل.

ميرويس خان وخنډل:

_موږ له سلو کالو راپه دېخوا همدا حال لرو، تر غزني د مغولو لښکري پرته دي، شمالي برخي د تزارو روسيې تر واک لاندې دي، خو په ټولو کې تاسې ښه ياست، که لس وژنې، سل نور ژوند ته پرېږدئ...بله خبره! زه تجار سړى يم، خپلې گټې ته گورم، په دې خبرو پسې دومره سر نه گرځوم...

غرمې ته ډوډۍ راغله، مختلف خواړه او کباب شوى سلامت پسه پر مېز کېښودل شو...د ماليې مسوول د کلات له څو کليو شکايت وکړ، ويل يې چې ډېر کليوال مو ووژل، خو لا هم حکومت ته سمه ماليه نه ورکوي...د گرگين په وړاندې مې اعتبار کم شوى دى... ميرويس خان ورياده کړه چې دا مشکل به دى حل کړي...

وروسته يې له جيبه څو وړې قوطۍ را وايستې، يوه يوه قوطۍ يې د کوربنو مخې ته کېښوده. د زندان مشر په بېره قوطۍ خلاصه کړه، يودم يې چيغه کړه!

_اوه خدايه، څومره ښکلې.

دوو نورو هم قوطۍ خلاصې کړې. په ټولو قوطيو کې د سرو زرو يوه يوه گوتۍ ايښې وه.

د زندان مشر وويل:

_وگورئ! ماته خو هندوستاني هنر ښکاري، په دې گوتۍ کې څومره ظريفه ميناتوري کار شوې ده.

ميرويس خان وويل:

_دلته تش لاس راتگ ښه نه راته وايښد، هيله کوم! دا واړه سوغاتونه په ډېر څه ومنئ!

د زندان مشرگوتۍ په گوته کړه، لاس يې د ماليې د مسوول سترگوته ور نږدې کړ، په خوند يې وويل:

_ښکلې نه ده؟

د ماليې د مسوول ټنډه تروه شوه، څه يې ونه ويل.

ميرويس خان د تگ اجازه وغوښته، کوربانه ولاړ شول، ميرويس خان د سالون په دروازه کې د ماليې

مسوول ته وويل:

د کلات له هغو څو کلیو بېغمه اوسه، مالیه به په خپله کندهار ته درته راوړي.

د مالیې د مسوول سترګې وځلېدې...

* * *

میرویس خان کلات ته لاړ، خپل هغه قومیان یې راټول کړل چې صفوي حکومت ته یې سمه مالیه نه ورکوله.

میرویس خان له هغوی څخه هیله وکړه چې پاتې مالیه په خپله تر کندهاره راوړسوي، یوه هم څه ونه ویل، خلکو د خپل مشر په هوښیاري باور درلود.

میاشت وروسته په خوراکي موادو بار کوچینی کاروان جنګي کلا ته ننوت. په زرګونو پوځیانو کې اواز ګډه شوه چې د میرویس خان په نوم د هوتکو مشر څو یاغي کلي د مالیې ورکړې ته مجبوره کړي دي.

په دوهمه ورځ میرویس خان یو لیک تر لاسه کړ، د مالیې مسوول مننه ترې کړې وه، لیکلي یې وو چې د ګرګین په وړاندې یې له لاسه وتلی اعتبار بېرته خپل کړ...

میرویس خان به کله کله جنګي کلا ته ورته، د پوځ قوماندانانو او ګرګین ته نږدې کسانو ته به یې سوغاتونه ور وړل... میرویس خان په لنډ وخت کې اعتبار پیدا کړ، د مالیې مسوول او ځینو نورو کسانو

به په یو شمېر مسایلو کې مشورې ترې اخیستې، خو ځینې وختونه به له ښاره د باندې ووت، د مختلفو قومونو له اعتباري کسانو سره به یې ناستې درلودې، هغوی به یې په پټه پوهول چې د ګرګین پر وړاندې سره یو موی شي.

یوه ورځ د ماليې مدیر له ګرګین سره د لیدو زمینه ورته برابره کړه.

* * *

میرویس خان شاوخوا وکتل، په جنګي کلا کې ګڼ کورونه اباد وو، بازار یې درلود، یوې بلې خواته پلې او سپاره پوځیان ګرځېدل...

میرویس خان د دوو عسکرو په بدرګه مخکې لاړ، په جنګي کلا کې یوه بله وړه کلا جوړه وه، دا کلا یې د نارنج مایې بلله.

میرویس خان د نارنج مایې ته ور ننوت، ښکلي وه، په سپینو دېوالونو کې یې ګچینه مېناتوري ښکارېدله.

میرویس خان یوه ارت سالون ته ور غی.

ګرګین له رنگه سور سړی و، شني کڅوړنې سترګې یې درلودې، دبلو سرو برېتونو یې لاندینۍ شونډه پټه کړې وه.

میرویس خان ورغی، تعظیم یی وکر، شاوخوا یی وکتل، سالون هسک و، پر مخامخ دېوال د غروب غټه
منظره را خړېدله. په منظره کې لمر ټیټ و، د سمندر اوبه سرې ښکارېدلې...

گرگین وخنډل:

_ستا نوم مې پخوا اورېدلی و، اوس مې له نږدې ولېدې! ښه، نو ته میرویس خان یی!

ودرېد، د گرگین ونه په تالار کې له ټولو ولاړو کسانو لوړه وه.

گرگین د مېز له سره یو جام ور واخیست، میرویس خان ته ور نږدې شو، له خولې یې د شرابو بوی ته!

ویي ویل:

_ملګرو مې ستا صفت راته وکر، ویي ویل چې په کندهار کې صفوي حکومت ته تر ټولو مخلص
انسان یاست.

غلی شو، یوډم یې چیغه کړه!

_مېلمه ته یو څه راوړئ!

یو کس راغی، پر مېز یې پتنوس کېښود، شېبه وروسته یې میرویس خان ته یوه پیاله ونيوله. میرویس خان پزه کش کړه، له پیالې د تورو چایو بوی ته.

میرویس خان د زندان مشر ته اشاره وکړه، هغه لاسونه وپړکول. یو ځوان له یوه پتنوس سره راغی. میرویس خان د پتناسه پر سر ورېښمینه توتې لیرې کړه. گرگین ته یې وکتل، ویی ویل:

— اعلیحضرته! تاسو په ډېر څه ارزۍ، تش لاس راتگ ښه نه راته وایسېد، د اوس له پاره مې یوه کوچینی سوغات ومنئ!

گرگین د پتناسه له سره نیم گز اوږده توپانچه ور پورته کړه، په ځیر ځیر یې ورته وکتل...

د مالیې مسوول وویل:

— صیب! انگرېزي توپانچه ده، په لاستي کې یې سره زر کار شوي دي.

د مالیې مسوول په بېره کړکی ته ودرېد. د پردې څنډه یې پورته کړه، په خوند یې وویل:

— صیب! میرویس خان مخلص انسان دی، عالیجناب ته یې یو بل څه هم راوړي دي.

گرگين ڪرڪي ته ور نڙدي شو، لاندې تڪ سپين بنگلي آس ولاړ و.

د ماليي مسوول وويل:

_ترکمني آس دی، له جثي (بدنہ) اور بنگاري، خو په منډه کې جوړه نه لري.

گرگين بېرته پر خپله څوکی کېناست، جام يې ډک کړ، ورو يې وويل:

_يوه پوښتنه!

ميرويس خان غلی و.

گرگين وويل:

_ميرويس خانه! موږ ولې دومره درباندي گران يو؟

ميرويس خان وتوخل، غاړه يې صافه کړه، ويي ويل:

_صیب! موږ پښتانه يو متل لرو، وايو چې گټه په تاوان کېږي.

گرگین و خندل. میرویس خان ته یې د کیناستلو اشاره وکړه.

گرگین وویل:

پوهېدم، پيشو د خدای له پاره موږکان نه نیسي.

ټولو و خندل...

میرویس خان وویل:

صېب! زه تجار سړی یم، له سیاست سره مې نه ده جوړه، تل په خپلو کټو پسي گرځم...

گرگین وویل:

خو موږ تجاران نه یو، له جگړې پرته په بل څه نه پوهېږو، د گټې له پاره مناسب ځای ته نه یې راغلی!

میرویس خان وویل:

برعکس، تر دې ښه ځای نه شم موندلی.

گرگین په حیرانی ورته وکتل...

میرویس خان وویل:

_زه لوی سوداگر یم، خو تر اوسه مې یواځې له هندوستانه مالونه راوړي دي، غواړم چې خپل تجارت اصفهان ته هم وغځوم. اورېدلي مې دي چې د اصفهان په لاره کې غله پېر دي، کله کله پر کاروانونو حملې وړ وړي، اوس به پوهېدلي یاست چې...

گرگین په خبره کې وړ ولوېد، په خندا کې یې وویل:

_بس! پوه شوم، هوښیار سړی یې! د خپل تجارت امنیت ته دې پام کړی. سمه ده، موږ به ستا د کاروانونو په ساتنه کې مرسته درسره وکړو، خو...

غلی شو، ویې ویل:

_مخکې دې څه ویل؟

میرویس خان په حیرانی ورته وکتل...

گرگین یو دم و خندل:

_ اه! په یاد مې شول، گټه په تاوان کېږي! خو په دې کې موږ تاوان کوو، ستا هر کاروان به زموږ
عسکر بدرگه کوي، نو زموږ گټه څه شوه؟

میرویس خان وویل:

_ صیب! گټه مو مالومه ده! په هر کاروان کې مو عسکرو ته تنخوا او د لارې مصارف درکوم، مالیه هم
ستاسو خزانې ته درځي، پر دې سربېره جنګي کلا هم ځینې مصارف لري، هره میاشت به د سرو زرو
شل سیکې درته رالېږم. ...

گرگین وټوخل، جام یې پر سر واپراوه، ویې ویل:

_ بیا هم خپلې گټې ته گوري! ستا په خبرو کې مې صفوي حکومت ته د صداقت کومه نښه ونه لیده.

دمالیه مسوول وویل:

_ صیب! میرویس خان په کلات کې د څو یاغي کلیو مالیه راټوله کړه.

گرگین چیغه کړه!

_ غلی شه! دا درېم ځل دی چې همدا یوه خبره راته کوي!

د ماليې د مسوول سر وځړېد.

گرگین میرویس خان ته وکتل، ويې ويل:

_ پوهېږم! ته په خلکو کې دروند نوم لري، ډېر قومونه دي ناز اخلي، موږ هم تر دې دمه کوم بد نه دي درنه ليدلي، خو يو شرط لرم، که دې پوره کړ، وبه منم چې صفوي حکومت ته مخلص يې!

* * *

باد تېز و، شنهاری يې خوت، سړې شگې بادېدلې... آس رنگ شو، سړی ترې ولوېد، نور آسونه ودرېدل. دوه مول وهلي کسان راغلل، له آسه لوېدلی سړی يې له شگو پورته کړ.

یوه چيغه کړه!

_ بلوخ څه شو؟!

د دوړو له مينځه ناره راغله!

__ څه وایي؟

چیغه باد ورسره یو وړه.

له ونې لنډ سړی راغی، د مخکیني آس قیضه یې ونیوله. شپږ آسونه پسې روان شول، دورې وې... لاره نه بنکارېدله... شگې د سپرو کسانو پر لوڅو ټنډو تېرې لگېدې...

آسونه د شگو د یوې هسکې غونډۍ په لمنه کې ودرېدل...

سپاره کښته شول، هر یوه د خپل آس قیضه تر مټ تاو کړه، څادرونه یې پر مخونو ورکش کړل، غلي پرېوتل...

شېبه وروسته باد له زوره ووت، د شگو دانې یې نه شوای پورته کولای، خو مړه دوره لا نه وه ناسته.

یوه سړي مخ لوڅ کړ، په زوره یې وویل:

__ بلوڅه! په څه غم دې واړولو.

څادرونه لیرې شول، شپږ کسه کېناستل، مولونه یې خلاص کړل، یو بل ته یې وکتل، ویي خندل...

ټولو پر خپلو ټنډو ځادرونه تېر کړل.

میرویس خان وویل:

_له اوبو پرته مو خدایکه مخونه پاک شول.

یوډم یې نارو کړه:

_بلوڅه! څه شوی؟ تا خو ویل چې لاره را مالومه ده!

تک تور ډنگر سړي په خپله څوکړه بریره کې گوتې تېرې کړې، ورو یې وویل:

_خان صیب! نه یم غلط، په دې دښته کې مې زلمیتوب تېر شوی دی، هره خوا یې رامالومه ده.

آهنگر په خبره کې ور ولوېد:

_اې د ظالم زویو! دا څنگه زلمیتوب دی، دا درې ورځې دې په شگو کې روان کړي یو، شین ډکی مو ونه لید.

بلوڅ وويل:

_دې ته رېگ روان وايي، يوه ورځ د شگو گڼې غونډۍ جوړې شي، بله ورځ د ورغوي غونډې خلاص
ميدان وي... دلته به لاره د ستورو له مخې پيدا کوي.

ميرويس خان وويل:

_خواره څومره پاتې دي؟

آهنگر ولاړ شو، د آس پر زین پرته بوجی يې په خپلو گوتو کې ټينگه کړه، ويې ويل:

_د آسونو وربشې کمې دي، خو زموږ چاره کېږي، دومره څه لرو چې دوي - درې ورځې مو ژوندي
وساتي.

يوه بل وويل:

_خو پټکونه په تشېدو دي، له اوبو پرته گذاره سخته ده.

ميرويس خان له خپلې ملا د اوبو پټک خلاص کړ، ويې ويل:

_يو ڇه اوبه پاڻي دي، ڪه تڙي ياست نو وي ڇڻي!

غلي شو، بلوخ ته يي وڪڻل، وي ويل:

_خو؟

_نه صيب، د شڪو طوفان ٽوله لاره رانه گڏوڍه ڪڙه، له ستورو پرت هڀڻ هم نه شو ڪولاي.

يو غڙ راغي.

_خدای دي وريڻ نه را پيدا ڪوي، ڪه نه نو همدلته مو مڙه بوله.

ٽولو وڃندل.

شبهه وروسته ٽولو تيمم وواهه، قبله نه مالومڀده، اٽڪلي ودرڀدل.

وخت ووت، د مابنام له لمانڇه سره ستوري وڃڻدل... ڀله روانه شوه، ٽوله شپه يي مزل وڪڙ، د سهار په
خڙه ڪي يي اڏان واورڀد. ورغلل، په سپڙه دښته ڪي اوه – اته خڙي ڪومبي ښڪارڀدي... لڙ ور هاخوا
توري رمي پندي وي.

بلوڅ څا ته ورغی، یوه وړه ډبره یې ور واخیسته، لاس یې د څا پر سر ونيو، گوتې یې خلاصې کړې.
بنه شېبه غلی و، وروسته یې په اوبو کې د تېرې د لوږو غږ واورېد، تنډه یې تروه شوه:

__سل گزه لاندې دي، زما له وسه وتلې ده.

میرویس خان د ډولچې پرې ته لاس ور وغځاوه، خو تر هغه مخکې آهنگر پری ونيو، د څرخ غنجا
شوه، له مخامخ کوره یو څوک را ووت، بېرته کور ته ننوت، دوی ختینې کوزې یې راوړې.

ټولو اودسونه وکړل، په دېسته کې په ملا پسې ودرېدل.

وروسته چای راغی، د شیدو چای، پیروی اوتوده ږوږی وه. یواځې بلوڅ خبرې کولې، نور د کلیوالو په
ژبه نه پوهېدل، بلوڅي یې ویله...

له لمر ختو سره یې پتکونه ډک کړل، ډله روانه شوه، ټوله ورځ یې مزل وکړ، د شپې د شگو د دوو
غونډیو په مینځ کې پرېوتل.

سهار د میرویس خان اوږه وخوځېده، سترگې یې رنې کړې، لمر هسک ولاړ و.

میرویس خان په بېره کېناست، وېي ویل:

__باید لمونځونه راوگرځوو!

خواب يي وانه وړېد.

ملگرو ته يي وکتل، د ټولو سترگي رډې راختلې وې، مخامخ غونډۍ ته يي په وېره کتل.

د ميرويس خان زړه ولړزېد، د مخامخ غونډۍ پر سر څو سپاره ولاړ ول.

ميرويس خان شاته وکتل، لس- دولس آسونه را روان ول...

آهنگر خپلې تورې ته لاس کړ.

ميرويس خان وويل:

_د جگړې له پاره نه يو راغلي!

آهنگر وويل:

_غله دي!

ميرويس خان په خبره کې ور ولوېد:

_تر وخت مخکې پرېکړه مه کوه!

غونډۍ ته يې وکتل، سپرو ټوپکې ورته نيولې وې...

ميرويس خان وويل:

_خانونه مه وژنئ، خبره نه ده مالونه، د تورو او ټوپکو هم نه سره کېږي!

سپاره راغلل، څو گامه ليرې ودرېدل. آسونه او پر آسونو سپاره کسان تک تور ول.

يو رامخته شو، په لور غږ يې څه وويل:

ميرويس خان خپل بلوڅ ملگري ته وکتل، بلوڅ وويل:

_بلوڅان دي، وايي چې څوک ياست؟

_نو ولي غلې يې؟

بلوڅ ناره کړه!

میرویس خان یواځې په خپل نوم او د هوتکو په ټکي پوه شو.

مقابل لوري څه وویل، میرویس خان بلوڅ ته وکتل، بلوڅ وویل:

__ وايي چې دلته څه کوی؟

میرویس خان موسک شو:

__ خو ورته ووايه چې د څه له پاره راغلي یو، ته نه پوهیږي؟!

بلوڅ ناره کړه!

میرویس خان یواځې د بلوڅو د خان شهسوار په نوم وپوهېد.

مقابل لوري ناره کړه، بلوڅ وویل:

__ وايي چې وسلې وغورځوی؟!

د آهنگر تندي تريو شو:

_دا نو نه منم!

میرویس خان خپله توره وغورخوله. نورو ملگرو یې هم همداسې وکړل، یواځې آهنگر غلی ولاړ و. میرویس خان د آهنگر پر پښه وړ وخووت. آهنگر اخ کړل، توره یې له لاسه ولوېده.

یو بلوخ راغی، توري یې وړ تولي کړې. بل د میرویس خان او د هغه د ملگرو لاسونه وړ وتړل.

دوو سپرو د خپلو آسونو تشو ته پوندي ورکړې، تور آسونه تېز ول، په لنډ وخت کې د شکو تر غونډۍ واوښتل...

د غرمې سیوری لا نه و ړنگ چې تللي آسونه بېرته راغلل، خپلې ډلې ته وړ وگرځېدل، یو یې له یوه مول وهلي دنگ سړي سره ودرېد، څه یې وویل.

مول وهلی سړی په بېره راغی، د میرویس خان او د هغه د ملگرو لاسونه یې وړ خلاص کړل. څو ځله یې یوه خبره وکړه. میرویس خان خپل بلوخ ملگري ته وکتل، هغه وویل:

_بخښنه غواړي.

میرویس خان او ملگري یې د بلوخو په بدرگه روان شول. ماسپښین یوې تنگې درې ته ورسېدل، میرویس خان له پنځو ورځو وروسته ډېرې لیدلې... شنو ونو ته ورسېدل، له ډبرو اوبه را تویېدلې... په

شنه چمن کی توری کپردی ولاری وی. دیوی کپردی تر مخ تر سرو لمبو پورته پر سیخ پپیلی سلامت
پسه راتاوپده.

یو دروند غز راغی!

_سترگی مو روښانه، په خیر راغی!

له یوی کپردی یو تور چاغ سری راوت. تک تور ډبل برېتونه یی درلودل، په تورو شونډو کی یی سپین
غابښونه له ورايه ښکارېدل...

چاغ سري ميرويس خان او د هغه ملگرو ته کلکه غبر ورکړه، مول وهلي کس يي تر غور کش کړ، په
خندا يي وويل:

_دا سوډر مي زوی دی، خورولي خو به يي نه یاست؟

ميرويس خان غلی و.

چاغ سري وويل:

_هلی نو، گرمي ده!

ټول کېږدی ته ننوتل. پر لیمڅو کېناستل، میرویس خان گرد بالښت ته ډډه ووهله! ویی ویل:

__ یاره شهسوار خانه! په دې دښته کې دې اجب شین ځای موندلی دی.

چاغ سړي وخنډل:

__ هو والله، په گرمۍ کې دلته راځم.

یو دم یې چيغه کړه! په بلوڅي یې څه وویل!

میرویس خان ته یې وکتل، ویی ویل:

__ شونډې مو سپېرې دي، ور غږ مې کړل چې اول ډوډۍ راوړئ!

میرویس خان غلی و.

شهسوار د وچکالۍ کیسې را واخیستې، ویی ویل چې د مالدارۍ خونده نشته، د ده قوم ته یې یې دروند
تالوان ور وړاوه، رمې په نیمایي ودرېدې... بیا یې د گرگین د ظلم کیسې وکړې، یاده یې کړه چې قوم
یې درني مالېي پر ملا مات کړ...

غلی شو، یوډم یې خپل تنډی په څپېره وواهه! په خندا یې وویل:

_اجب سړی یم، دې تودو شگو مې ماغزه را وچ کړې دي، ومې نه پوښتل چې دا اوږد مزل مو د څه له پاره راوهلی دی؟ پوهېږم، بې څه خو نه یاست راغلي!

میرویس خان وخنډل:

_درته وایم یې!

شهسوار یوډم وخنډل:

_اه ظالمه! هغه باغ دې اوس هم شته، اجب انار یې لرل، پنځه کاله ووتل، تر اوسه مې لا په ژبه د انارو څکه پرته ده.

غلی شو، ویې ویل:

_ښه نو، د څه له پاره راغلي یاست؟

میرویس خان وخنډل:

_ لکه چي له مېلمنو په تنگ يې؟

شهسوار خپل ټټر وډباوه: !

_ شهسوار خان د غېر تي خلکو نوکر دی.

د سنيو دسترخوان هوار شو، دوو کسانو غټ پټنوس راوړ، سلامت پسه پکې ايښی و.

شهسوار خان وويل:

_ ياالله.

د پسه سلامت ورون يې ور وشکاوه. غاښونه يې پرې ټينگ کړل، ناستو کسانو ته يې وکتل، په ډکه خوله يې وويل:

_ څه ته کورئ؟

ميرويس خان وويل:

_نه يې خورو.

د شهسوار خان سترگې رډې راوختې.

ميرويس خان وويل:

_نوه مو نيولې ده!

شهسواز خان وويل:

_روژه؟!

آهنگر وويل:

_په پښتنو کې يو دود دی، په بدې او يا بله ستونزه کې يوه خوا د تاواني شوي کس کور ته په جرگه ورځي، تر څو چې جنجال نه وي حل شوی او يا يې قاتل نه وي بښلی، د هيڅ شي ځکه نه کوي. دې ته نوه وايي.

شهسوار خان وخنډل، خپله چاره يې د کباب شوي پسې په سينه کې خښه کړه، په ډکه خوله يې وويل:

_ وایه! له ناموسه پرته هر څه ته درته ولاړ یم، سر مې بېل که، څه به ونه وایم، د هوتکو خان او خپل پخوانی ملگری به ولې خپه کوم.

میرویس خان وویل:

_ ژمنه ده؟

شهسوار وخنډل:

_ شهسوار خان له خپلې خبرې نه اوړي، اوس ږوډی درواخلی.

میرویس خان وویل:

_ شل گرجي عسکر غواړم.

شهسوار خان یو دم وتوخل، لارې یې باد شوې، ورون یې کېښود، د اوبو ډک جام یې پر سر واړاوه، د خپلې تورې لونگې پیڅکه یې پر خوله تېره کړه، تندې یې تریو شو، ویې ویل:

_ ږوډی دې را زار کړه!

_خو تا ژمنه کړې!

شهسوار خان وویل:

_ما کوم گرجی عسکر نه دی لیدلی!

میرویس خان وویل:

_دا عسکر شل ورځې وړاندې د رباط په سیمه کې تری تم شول.

شهسوار خان په خبره کې ور ولوېد:

_په بلوڅو کې خو کم خانان نه دي، بل ځای یې پسې غواړه!

میرویس خان وویل:

_خو په رباط کې ستا قوم پروت دی، ته یې مشر یې او ستا له اجازې پرته هېڅ هم نه شي کولای.

شهسوار خان وویل:

__دودی درواخلی!

میرویس خان خپلو ملگرو ته اشاره وکړه، ټول ودرېدل.

شهسوار په بېړه تر پایڅي ونيو، میرویس خان کښاست، شهسوار وویل:

__په گرجي عسکرو څه کوي؟

__گرگین رانه غوښتي!

شهسوار چیغه کړه!

__ته د خپلو خلکو له دښمن سره مرسته کوي، پوهېږې، گرگین سلامت کلي وسوځول، ښځې یې بې ستره کړې، ماشومان یې تر تبغ تېر کړل، یواځې په بلوڅو کې یې اته سوه کسان ووژل...

میرویس خان وویل:

__پوهېږم.

شهسوار خان په حیرانۍ ورته کتل.

ميرويس خان وويل:

پر ما څومره باور لري؟

تر ځان هم زيات!

نو زما خبره ومنه، زه داسي څه نه کوم چي د خپلو خلکو او وطن په تاوان وي.

شهسوار فکر په مخه کړ، يو دم يي وخنډل:

سمه ده، اوس ډوډي وځورئ!

چيغه يي کړه!

زما چيلم راوړئ. د هوتکو خان ته پسه کم بنسټه شو، پوهېده چي زه ډېر خوراک کوم، اشتها يي را

وسوځوله...

ټولو وخنډل...

څلورمه برخه

* * *

د سمڅي په خوله کې دوو ولاړو مسلح بلوڅو پر خپلو سينو لاسونه کېښودل.

شهسوار وويل:

_مېرويس خانه! سمڅي ته ور کښته کېږو!

په سمڅه کې تياره وه، مېرويس خان او ملگري يې ودرېدل.

شهسوار چيغه کړه!

_يو څه راوړئ!

د سمڅي په خوله کې سره رڼا را وگرځېده، يو څوک راغی، د لرگي په سر کې له تاو شوې غوړې ټوټې سرې لمبې پورته کېدلې.

ټول مخکې لاړل...

میرویس خان ودرېد، په حیرانی یې وویل:

__دا دې څه کړي؟

مشعل یې ور واخیست. د ناستو کسانو پښو ته ځنځیرونه ور لوېدلې و، ټول څلور هډوکي ښکارېدل. بېرو
رېږو او سرونو یې د سمڅي پر ډبرو تېره سیوري جوړ کړي ول... د ټولو سترگي رډې راختلې وې...

شهسوار خان یو بندي په پښه پورې واهه، ځنځیرونه وشرنگېدل...

شهسوار خان وخنډل:

__شل ورځې مې یواځې شرومبې ورکړې دي!

میرویس خان مخکې لاړ، بندیانوپه حیرانی ورته کتل...

شهسوار وویل:

__راځئ! ساه مې بنده شوه، له دې سرکوزو د شرومبو تروش بوی لټېږي.

ټول د باندې ووتل.

میرویس خان وویل:

_ما وگنل، تول اتلس کسان وو.

شهسوار وویل:

_خه یی کوی، همدا بوخه!

_خوگرگین راته ویلی و چی شل تنه دی، د دی عسکرو مشر د گرگین نردی ملگری دی.

شهسوار وخنل:

_راخه!

یوی وری کندي ته کبته شول، گن مچان والوتل.

شهسوار خپلي پزي ته لاس ونيو.

ویي ویل:

_دا يي هم شل.

ميرويس خان مخڪي ورغي، د ڊبرو په مينځ ڪي دوه ڪسان پراته ول، د يوه په ٽٽر ڪي لوي پرار
بنڪار ڀډه.

شهسوار وويل:

_همدا چاغ سرڪوزي يي مشر و، ڊبري چيغي يي وهلي، بس، حوصله يي راختمه ڪړه. هغه بل يو څه
تازه دي، دوي ورځي يي نه دي وتلي، په سمځه ڪي مار وچيچه.

دواړه بپرته پورته وختل.

شهسوار وويل:

_خو يوه خبره! د عسڪرو ٽوپڪ او آسونه به نه رانه غواړي!

ميرويس خان وويل:

_نو دا څلور هډوڪي گرجيان به دا دومره اوږده لاره څنگه وهي! په شرومبو دي ڪولمي ور سوري ڪري
دي، پلي هم نه شي تلاي!

شهسوار و خندل:

_ غم مه کوه! بني مستي خري به درکم.

ميرويس خان و خندل.

شهسوار په خدا کي وويل:

_ يوه بله، د عسکرو د کوټونو پوښتنه به هم نه رانه کوي، اجب سره پند کوټونه ول، خرو ته مي گلالي
کتې ترې جوړې کړې!

* * *

ميرويس خان خپل لومړني هدف ته ورسېد، د گرجي گرگين شرط يې پوره او د هغه اعتماد يې تر لاسه
کړ، دا خبره د اصفهان تر درباره پورې ورسېده چې يوه پښتون هوتک خان، اتلس گرجي يرغل
عسکر راخوشي کړل...

ميرويس خان به کله کله په ارگ کې د نارنج ماني ته ورته، گرگين او لوړو مقاماتو ته به يې مشورې
ورکولې... ده د خپل شناخت او په خلکو کې د گرانبخت په برکت له ځينو هغو قومونو ماليې راټولې
کړې چې د ماليو په ورکړه کې يې سستي کوله.

میرویس خان د گرکین د وسلو له مسوول سره وپېژندل، مېلمستیا یې ورته وکړه او په مختلفو سوغاتونو یې ونازاوه... میرویس خان ته مالومه شوه چې دا سړی د پیسو په مقابل کې تر هر څه تېر دی. یوه ورځ یې د وسلو د ډېپو مشر ته د سرو زرو پنځوس سیکې ورکړې، هغه هم د شپې په تیاره کې دوه سوه نوي دهن پر توپک ورته راوړل...

آهنګر یو توپک ور واخیست، د توپک په خزانه کې یې پټاکۍ کېښوده، باروت او غټه چره یې د توپک له خولې ور واچوله، پر اوسپنیز سیخ یې تخته کړل، د ونې پر تنې یې ډز وکړ.

آهنګر خوشاله و، خو دا یې هم وویل چې تر انګریزي توپکو ښه نه دي.

میرویس خان خپل ورور عبدالعزیز کابل ته ولېږه، ورته ویې ویل چې په یوه چل د کابل له مغولي حکمران څخه انګریزي توپک واخله...

مياشتې ووتې... میرویس خان او د هغه ملګرو به وسلې زېرمه کولې...

دی به د پخوا په شان د گرګین مهمو جلسو ته ورته... په جنګي کلا کې یې محبوبیت ډېر شوی و، خبره یې چلېدله... ان د کلا ځینو لوړو مقاماتو به د گرګین پر ځای له میرویس خان مشورې اخیستې... دې کار گرګین په غوسه کړ، خو په خوله یې څه نه ویل، گرګین پوهېده چې میرویس خان په جنګي کلا او ان د اصفهان په دربار کې ښه نوم لري، ځکه یې له دلیلې پرته څه نه شوای ورته ویلی، خو په پټه یې د میرویس خان د څارلو له پاره ځینې کسان وګومارل!

میرویس خان هم پوهېدلی و، ده داسې گام نه اخیست چې گرگین ته ثبوت پرېږدي... خو یوه ورځ هر څه بدل شول... سهار یې کور ته د گرگین عسکر ورغلل او میرویس خان یې جنگي کلا ته بوت.

* * *

د میرویس خان سترگې ردې راوختې، لینگې یې ولرژېدل، پر دېوال یې لاس کېښود.

آهنګر د لوی سالون په مینځ کې ولاړ و، له خولې یې وینې بهیدلې، لاسونو او پښو ته یې ځنځیرونه ور لوبېدلي وو.

میرویس خان د گرگین په غږ جټکه وخوړه!

_ها! میرویس خان! راءه، تاته ماته وو.

میرویس خان ورغی، تعظیم یې وکړ، شاوخوا یې وکتل، په سالون کې ولاړ ټول مقامات شناخته ول.

گرگین وویل:

_وبخنه، په دې شنه سهار کې مو مزاحمت درته وکړ.

ولاړ شو، زانگې وانگې راغې، ميرويس خان ته مخامخ ودرېد، له خولې يې د شرابو بوی ته، بيا تر
آهنگر راوگرځېد، ويي ويل:

_ميرويس خانه! دآسړی پېژنې؟

ميرويس خان آهنگر ته وکتل، سترگه يې تکه شنه وه. ...

ميرويس خان وويل:

_هو، زما ملگری دی!

گرگين وخنډل، لاړ او پر څوکۍ کېناست. جام يې پر سر واړاوه، ويي ويل:

_آهنگر مو له دېرشو ټوپکو سره ونيو!

د ميرويس خان زړه ولوېد.

گرگين وويل:

_پوښتنه نه کوي چې څنگه؟

میرویس خان غلی و.

گرگین و خندل:

_تېره شپه زموږ گزې ونيو، خبره مالومه شوه، د ډېپو مشر خیانت کړی، پر آهنگر يې وسلې خرڅې کړې وې.

میرویس خان وویل:

_بڼه نو، خاين معلوم دی، د ډېپو له مشره پوښتنه وکړئ! زه مو...

گرگین په خبره کې ور ولوېد:

_د هغه په اړه مې فکر کړی، خو دې سړي دا توپک تاته اخیستل.

میرویس خان و خندل:

_زه تبار سړی یم، په بېخایه شیانو پیسې نه ورکوم، له توپکو مې کرکه کېږي، همدا اوس راته وگورئ، د نوکانو د اخیستلو چاقو هم نه راسره گرځوم.

_خو د ڊيپو مسوول بل ڇه وايي. په دوو قمچينو يي اقرار وکړ چې دا وسلې يي پر تا پلورلي!

ميرويس خان وويل:

_د يوه نفر خبره ثبوت نه ده، تاسو ما پېژنئ چې صفوي حکومت ته صادق انسان يم.

گرگين وخنډل:

_اسانه ده، اوس به يي دوه نفره کړو.

لاسونه يي سره وجنگول، له وني ټيټ، تور سري راغي، چاري او امبورونه پسي څرېدل.

گرگين وويل:

_آهنگر په خبرو راولئ!

تور سري په خواره خوله وويل:

__ صیب! دا سری له ډبرې جوړ دی، دوه غاښه مو وړ وایستل، د کین لاس گوتې مو وړ ماتې کړې، خو اقرار یې ونه کړ.

گرگین چیغه کړه!

__ احمقه! د گوتو نوکان یې لا پاتې دي!

تور سړي د آهنگر نوک ته امبور ونيو، آهنگر چیغه کړه، ځنځیرونه وشرنگېدل، پر ملا تاو شو، کپناست. پر غولي سور نوک ولوېد.

میرویس خان سترگې پټې کړې.

گرگین آهنگر ته ورغی، تور سړي آهنگر تر ولیو ونيو، آهنگر ودرېد.

گرگین چیغه کړه!

__ ووايه! وسلې دې چاته اخیستي؟

آهنگر تو کړل، د گرگین پر سره مخ سړي لارې وبهږدې...

تور سري آهنگر پر ژامه وواهه! آهنگر ولوبد، ويې توخل...

گرگين پر خپل مخ لاس تېر کړ، ويې ويل:

_ همدا نن يې توپ ته وتړئ!

تور سري آهنگر تر وليو ونيو، دواړه له سالونه ووتل.

گرگين وويل:

_ ميرويس خانه! ته خاين يې!

ميرويس خان وويل:

_ نه! زه صفوي پاچا ته صادق يم.

گرگين چيغه کړه!

_ دا خاين زندان ته يوسي!

دوه عسکر راغلل، د میرویس خان لاسونو ته یې کړۍ ور واچولې، له سالونه یې وایست.

چوپه چوپتیا شوه، گرگین پر څوکی کېناست، له ډېرې غوسې یې سره ډبل برېښنه لړزېدل.

شېبه وروسته یې د جنګي کلا ټول مقامات راټول کړل، گرگین او ځینو نورو ګرجي قوماندانانو ټینګار کاوه، ویل یې چې میرویس خان خیانت کړی، باید توپ ته وتړل شي، خو د جلسې ډېره برخه په دې باوري وه چې میرویس خان ساده سړی نه دی، د هغه وژل به قومونه راوپاروي، په کندهار او شاوخوا سیمو کې به د ګرگین حکومت کمزوری کړي او کمزوری ګرگین به صفوي پاچا ته هم خوند ورنه کړي.

په پای کې ټولو پرېکړه وکړه چې میرویس خان لاس تړلی اصفهان ته ولېږي.

* * *

اوږده زېرمینې له چیغو، نارو او زګرويو ډکه وه... دواړو خواوو ته اوسپنيزې پنجرې ولاړې وې... تر پنجرې وړ هاخوا بنديان پراته ول...

میرویس خان پنجرې ته ور وښویېد. د پنجرې په پای کې پراخ ځای ښکارېده. په دېوالونو کې غټې شمعي بلي وې، له میخونو پر ډکې څوکی یو ځوان تړل شوی و، ځوان چیغې وهلې... تر پایڅو یې سړي ویني روانې وې...

بل تن يوه بوډا ته ولاړ و... نوکان يې ترې ايستل...

له چته د دار حلقې را خورندې وې...

د زندان ډبله دروازه وچونگېده، رڼا راغله... په زينو کې يو چا چيغه کړه! ميرويس خان د زندان د مشر غږ وپېژاند.

د زندان مشر راغی، د زندان يوه ساتونکي په بېړه کيلې را وايسته، پنجره خلاصه شوه.

د زندان مشر وويل:

_ميرويس خانه! وبينه، دا احمقان ستا په قدر څه پوهيږي.

ميرويس خان ولاړ شو، د زندان له مشر سره پر زينو وخوت، لنډ راوگرځېد. د زندان يوه ساتونکي يو ور خلاص کړ. په وړه کوټه کې د پوزيو کټ، بالېست او د وړوکي لرگين خيړن مېز پر سر بله شمع ښکارېدله.

د زندان مشر وويل:

_په ټول زندان کې تر دې بڼه ځای نه لرو.

میریویس خان پر کټ کپناست. د زندان مشر ته یې وکتل، هغه د ده په گوته کې د سرو زرو گوتمۍ ته کتل:...

د زندان مشر وویل:

— سټا راځي سوغاتونه نه شم هېرولی، خو همدا مې په وس پوره ده، ډوډۍ او د اوداسه اوبه به مو پر وخت راځي!

مېرويس خان مننه ترې وکړه، له خپلې گوتې يې گوتی را وايسته. د زندان مشر لاس ور وغځاوه، خو مېرويس خان خپل موټ ټينگ کړ، ويی ويل:

وژنی می؟

د زندان مشر د کوتي دروازه پوري کړه، ورو يې وويل:

نه! اصفهان ته دې بندې لېږي. خو فکر مه خرابوه، هلته مې ځينې ملگري شته، بس، مازې يو څه لاس ورته نيسه، هري خبرې ته دي ولاړ دي.

میرویس خان خپلی گوتې خلاصې کړې، د زندان مشر په بیره گوتمی ور واخیسته، په څیر یې ورته وکتل، په سرو زرو کی غټه فبروزه تومبلې وه.

ميرويس خان وويل:

_يو بل ڪار به هم راته ڪوي!

د زندان مشر وخنڊل:

_سمه ده، خو لڙ مصرف لري.

_غوارم چي له خپل ورور سره ووينم.

درب شو. پر چټ لوږلي لرگي وچونگېدل، د شمعي سره لمبه ولږزېده...

د ميرويس خان په سترگو ڪي اوښڪي ورغږېدي، ورو يي وويل:

_آهنگر و؟

_هو، توپ ته يي وتاړه.

ميرويس خان خپله شونډه په غاښونو ڪي ٽينگه ڪړه.

* * *

په څلورمه ورځ د ميرويس خان ورو يحيی خان زندان ته راغی. ويل يې چې له ځينو قومي مشرانو سره مې خبرې وکړې، ستا د ازادولو له پاره مو څلور سوه سپاره او زر پلي کسان پر جنگي کلا حملې ته تيار کړي دي، خو ميرويس خان له دې کاره منع کړ، ويې ويل چې دا ځانوژنه ده، جنگي کلا په ديارلسو سوو کسانو نه نېول کېږي.

ميرويس خان خپل ورور زغم او حوصلې ته راوباله، ويې ويل چې اوس کمزوري يو، د حملې وخت نه دی... وروسته يې خپل ورور ته ور ياده کړه چې د آهنګر د کور مصارف پر غاړه واخلي او د راتلونکې له پاره وسلې ذخيره کړي، دا يې هم وويل چې پر کور او تجارت پام کوه...ووت.

دوی اوږدې خبرې وکړې. يحيی خان خپل ورور ته يوه وړه کڅوړه ورکړه او په ډکو سترګو له زندانه ووت.

گرګين پوهېده چې د ورځې لخوا له جنگي کلا د ميرويس خان ايستل خطرناکه ده.

يوه شپه څو کسان راغلل، د ميرويس خان لاسونه يې ور وتړل او له زندانه يې وايست. د باندې په څلورو آسونو پسې تړل شوي سر پټې بګې (ګاډۍ) ولاړه وه. ميرويس خان په بګې کې کېناست، د څلورو آسونو پښې وخوځېدې، شاته شپږ سپاره پسې روان شول.

بګې له ښاره ووته، د جنگي کلا په برجونو کې رڼاوې ښکارېدلې...پورته رانه ستوري ولاړ ول...

یو وخت د بگی د څرخونو غنجا ودرېده، میرویس خان سترگی رنې کړې، سپېدې چاودلې وې.

میرویس خان د یوه سړي په اشاره له بگی کښته شو، د شگو په ټیټو غونډیو کې، په لسگونو پوځیان، اوبنان، آسونه او کچرې ولاړ ول... میرویس خان د یوه پوځي په اشاره یوې بلې سر لوڅې بگی ته ور وخوت.

شېبه وروسته کاروان حرکت وکړ.

نری باد چلېده، شگې پستې وې، د اوبنانو، آسونو او د کچرو د پښو دربا نه خته، کله کله به یو آس وشنېد، اوښ به غرمبارې کړې...۰۰۰

* * *

کاروان په اتلسمه شپه اصفهان ته ورسېد، تیاره وه، میرویس خان له رڼاوو وپوهېد چې اصفهان تر کندهاره لوی ښار دی.

میرویس خان یې د ښار عمومي زندان ته بوت. د زندان هسک دېوالونه له ډبرو جوړ وو، په برجونو کې یې مشعلونه بل ول، په هر برج کې دوه وسلوال ښکارېدل.

میرویس خان یې یوې وړې کوتې ته بوت. کوټه هسکه وه، پورته په ډبرو کې یوه وړه دریځه ښکارېدلې. په دریځه کې پنډ سیخان ولاړ ول...

د میرویس خان سر درد کاوه، اوږده مزل بېسپکه کړې و. تر یو څه وخته وینې و، وروسته خوب یووړ.

یو وخت یې سترګې رڼې کړې، له درېځې ژیرې وړانګې رالوېدلې وې، په وړانګو کې د خاورو وړې زړې ګرځېدې...

د کوتې د اوسپنیزې درنې دروازې غنجا وخته، میرویس خان په بېړه ور وکتل، یو څوک راغی، توره چایجوشه، گیلان او وچه ږوډۍ یې پر ځمکه کېښودل... میرویس خان د مخ مینځلو اوبه ترې وغوښتې، خو سړی په پټه خوله له کوتې ووت.

میرویس خان یوه اونۍ په همدې کوټه کې تېره کړه، یواځې اوداسه ته به د باندې ایستل کېده. په اتم سهار دوه پوځیان راغلل، سره کوټونه یې اغوستي ول، میرویس خان ته یواځې د کوټونو پر سر دوی شنې پټې نوې ښکاره شوې.

میرویس خان د باندې ووت. کلا لویه وه، له زیرزمیني چيغې راتلې...

یوه سر پټې بګۍ راغله، میرویس خان پکې کېناست. د بګۍ دواړو غاړو ته وړې کړکۍ پرې وې، دوو عسکرو د کلا لرګینه درنه دروازه خلاصه کړه. ښار و، ګڼ خلک ګرځېدل...

پاو ووت، بگی بالا حصار ته وخته.

بالا حصار پر یوه ټیټه غونډۍ جوړ و، هسک ډبرین دېوالونه یې لرل، په عمومي لرگینه لویه دروازه یې د دوو تورو او یوه زمري انځورونه رسامي شوي وو.

میرویس خان د بالا حصار په مینځ کې له بگی کښته شو، غولۍ پر هوارو ډبرو فرش و.

میرویس خان پوه شو چې د بالا حصار دېوالونه پلن جوړ شوي دي، د دېوالونو پر سر عسکر ګرځېدل، ځای ځای به توپونه ولاړ وو.

یو ناڅاپه ډزې شوې، میرویس خان په بېړه کین لور ته وکتل، کتار ولاړو عسکرو د نښې ویشتلو تمرین کاوه.

په ونه لوړ پوځي راغی، میرویس خان یې په اشاره پوه کړ چې په ده پسې روان شي.

گڼی ودانۍ وې، یو ځای توري تېرېدلې، بل ځای څو کسانو کړۍ او ځنځیرونه جوړل... بل ځای یوه لوی گدام ته ډکې بوجۍ ور وړل کېدې...

ټول بالا حصار له عسکرو ډک وو.

میرویس خان پر زینو و خوت، په ونه لور پوځي دروازه خلاصه کړه، کوټه ښکلي وه، دېوالونه یې سپین ول، پر کړکیو ورېښمینی پردې راڅرېدلې.

میرویس خان پر یوه څوکی کېناست. شاوخوا یې وکتل، د ښکلي مېز پر سر د صفوي حکومت د حدودو نخشه پرته وه.

دروازه خلاصه شوه، یو ډنگر سړی راغی، سور نوی کوټ یې پر تن و، پر ټټر یې څلور شني پټي پرتې وې.

سړي میرویس خان ته لاس ورکړ، ویې ویل:

زه د شاهي مانی د گارد مشر مین باشي علی خان یم.

میرویس خان د مین باشي په مانا پوهېده، په صفوي حکومت کې یې مین باشي د زرو کسانو مشر ته ویل.

علی خان پر څوکی کېناست، په وره کې ولاړ پوځي ته یې د چاپو د راوړلو امر وکړ!

د مېز پر سر واړه کاغذونه یې ور ټول کړل، میرویس خان ته یې وکتل، ویې ویل:

میرویس خانه! تا تل له موږ سره مرسته کړې، پاچا هم خبر دی، خو...

علی خان د دروازي په خلاصېدو غلی شو. یو عسکر راغی، پتنوس یې پر مېز کېښود او د باندې ووت.

علی خان میرویس خان ته اشاره وکړه، میرویس خان له تورو چایو ډکه پیاله ور واخیسته.

علي خان خپله خبره بشپړه کړه!

...خو له تا مو د صفوي حکومت پر وړاندې د خیانت تمه نه لرله.

میرویس خان وویل:

زه اوس هم پاچا ته صادق یم.

علی خان گیلان ور پورته کړ، ویې ویل:

خو د گرگین خان لیک بل څه وایي، پاچا ته یې لیکلي دي چې تاسو د کندهار له جنگي کلا وسلې ایستلې او د صفوي حکومت پر ضد مو بغاوت کاوه...

میرویس خان وویل:

_بناغلي گرگین خان ته احترام لرم، خو دا خبره يې د منلو نه ده. هغه داسې کوم ثبوت نه لري چې ما خاين معرفي کړي.

علي خان په خبره کې ور ولوېد:

_لنډه به يې درته ووايم، دا د صفوي پاچا شاه حسين حکم دی، متاسفه يم! تاسو نور له بالاحصاره نه شئ وتلی. گرگین پاچا ته ليکلي چې که ميرويس خان بېرته کندهار ته راشي، نو صفوي حکومت ته لويې ستونزې جوړوي.

ميرويس خان هڅه وکړه چې د گارد له مشر سره خبرې وغځوي، خو علي خان وويل چې دی په شاهي ماڼۍ کې يوې مهمې غونډې ته ور غوښتل شوی دی.

علي خان له کوتې نه د وتلو په وخت کې وويل چې د شاه حسين له حکم سره سم، ستا ساتل زما مسووليت دی، فکر مې وکړ، بالاحصار تر ټولو سم راته ښکاره شو، د شاهي گارډ يوه اون باشي (د لسو کسانو مشر) ته مې امر کړی چې پام درباندي وکړي، پوهېږم! هوښيار انسان يې، داسې څه به نه کوي چې ما او اون باشي خوابدي کړي.

له دې سره له کوتې ووت.

د شاهي گارډ دوه عسکر راغلل او ميرويس خان يې د جنګي کلا يوه برج ته وخېژاوه!

په برج کې وره، خو پاکه کوته وه، دوی کړکۍ یې در لودې، یوه یې د ښار خواته پرې شوې وه، له بلې یې د بالاحصار مینځ ښکارېده، خو ښار ته پرې کړکۍ قوي اوسپنیز سیخان درلودل.

یو چا وخنډل:

__ په ټول بالاحصار کې تر دې ښکلې کوته نشته.

میرویس خان په حیرانۍ ور وکتل. په وره کې یو گردی ځوان ولاړ و. پر سره کوټ یې درې شنې پټې پرتې وې.

ځوان راغی، میرویس خان ته یې لاس ورکړ، په خوند یې وویل:

__ ښاغلیه! ماته اون باشي حسن قلې وایه!

د ښار خواته پرې شوې کړکۍ ته ودرېد، ویې خنډل:

__ دلته به خوشاله یې، ورته وگوره، ټول اصفهان ښکاري...

میرویس خان غلی و.

حسن ڦلي وويل:

_د کندهار د زندان مشر څنگه سړی و؟

ميرويس خان وويل:

_بد مې نه دې ترې ليدلې.

حسن ڦلي يودم وخنډل:

_بد به دې ولې ترې ليدل، پوهېږې؟ هغه زما تره دی، زموږ په ټوله کورنۍ کې بد سړی نه شته!

يودم يې د ميرويس خان غوږ ته خوله ور نږدې کړه!

_پوهېږې، تره مې اصفهان ته ستا تر راتگ مخکې ليک راولېږه، ليکلي يې و چې ميرويس خان ډېر سخي سړی دی، ځان ور نږدې که.

يودم يې وخنډل.

_د خدای کارونه وگوره! پاچا گارد ته وسپارلې.

غلی شو، ویی ویل:

_خو په گارد کې مې دا خپل کمال و چې څنگه د گارد د مشر نظر جلب کړم او له شاهي ماڼۍ څخه خاص تاسو محترم ته د خدمت له پاره را ورسېږم.

بودم یې چیغه کړه!

_هلی نو، بناغلي ته چای راوړئ!

دا یې وویل او له کوتي ووت.

میرویس خان خپل پټکی لیرې کړ، له خولې یې د کندهار په زندان کې د خپل ورور یحیی خان لخوا ورکړل شوې وړه کڅوړه را وایسته، سیکې یې وشمېرلې، د سرو او سپینو زرو اتلس سیکې وې.

غرمي ته یوه عسکر یو جوش شوی کچالو، د پڼیر وړه توتیه او توده ږوږی راوړه.

ماسپښین حسن قلې راغی، په اصفهان کې یې د قیمتي خبرې کولې، ویی ویل چې د کال یواځې دېرش تومنه تنخوا لري، وړه لور یې ناروغه ده او د ښار مشهور طبیب یې د تداوي له پاره درې تومنه غواړي.

میرویس خان د سپینو زرو یوه سیکه ورته ونيوله. حسن قلې خوشاله و، ویل یې چې په دې سیکه به خپله لور تداوي کړي او په پاتې پیسو به یې خپلې مېرمنې نه نوې جامې واخلي.

میرویس خان یوه بله سیکه هم ورکړه، ځانته یې مسواک، د ځان مینځلو کیسه، تولیا او جاینماز راوغوښتل.

حسن قلې په بېره له کوتې ووت. له باندې یې غږ راغی، یو چاته یې ویل چې میرویس خان ته د ځان مینځلو له پاره تودې اوبه راوړئ.

میرویس خان کړکۍ ته ودرېد. لاندې لوی ښار پروت و، کورونه له خټو جوړ ول، د ښار د لوی جومات مر مړینې منارې تر ټولو هسکې وې، لیرې کور _وور سیند پروت و...

پنځمه برخه

* * *

یوه اونۍ ووته، میرویس خان له حسن قلې او هغه عسکر پرته بل څوک ونه لیدل چې ده ته یې ډوډۍ راوړه.

حسن قلې ډېرې خبرې کولې، خو هوښیار سړی و، په لنډ وخت کې وپوهېد چې میرویس خان د دربار په اړه د معلوماتو تېز دی... حسن قلې ته د خرڅلاو وړ خبرې ور مالومې وې، مهم معلومات یې په اسانۍ نه ویل. میرویس خان په یوه اوونۍ کې د سپینو زرو درې سیکې ورکړې وې.

دی دومره وپوهېد چې شاه حسین عیاش سړی دی، ۱۰۰۰ رسمي بنځي لري، تل نشه وي، له ورکتوبه په دربار کې را لوی شوی او له اصفهانه پرته تر خپلې ولکې لاندې نورې سیمې سمې نه پېژني.

میرویس خان ته دا هم معلومه شوه چې شاه حسین ته تر ټولو نږدې او اعتمادي کسان اعتماد الدوله او دېوان بېگ دی، خو له دې سره سره یې په دربار کې د ایران لوی شیعیه امامان هم راټول کړي او تر ټولو لوی مفتي یې نږدې ملگری دی!

حسن قلې ورته ویلي و چې اعتماد الدوله مذهبي سړی دی، په فال او جادو عقیده لري او په دنيایي کارونو کې یې یواځې له ښکار سره جوړه ده، خو په ښکار کې یې خونده نشته، له سپهسالار سره ټوکې لري، سپهسالار په دربار کې د ټولو تر مخ ورته ویلي و چې که یې کومه ورځ هوسی راوړه نو دی به خپل بریتونه خړیې!

اعتماد الدوله ضد نیولی، قسم یې کړی چې سپهسالار به خپل بریتونه خړیې! خو د سپهسالار بریتونه ورځ تر بلې اوږدېږي!

میرویس خان د دېوان بېگ په اړه هم معلومات تر لاسه کړل. د حسن قلې په خبره د گرجي دېوان بېگ تېږه تل تړوه وي، ټوکې خوند نه ورکوي او هغه څوک نه ښیي چې له صفوي حکومت سره یې خیانت کړی وي.

حسن قلې دا هم ویلي و چې د دېوان بېگ وراره لوی سوداگر دی، ډېر وخت عربو او هندوستان ته ځي او د قیمتي ډبرو او زېورالاتو تجارت کوي.

د حسن قلي په خبره لوی مفتي هم له عتيقه او پخوانيو اثارو سره مينه درلوده!

ميرويس خان يوه ورځ حسن قلي را وغوښت، يو ليک يې ورکړ، ورته وېي ويل چې دا ليک په کندهار کې ده تر وروره ور ورسوي.

حسن قلي ډاډ ورکړ، ميرويس خان ته يې وويل چې په دې ورځو کې کندهار ته يو پوځي کاروان روان دی، اعتمادي کس به پکې پيدا کړي.

حسن قلي د باندې ووت، ليک يې خلاص کړ، ميرويس خان خپل ورور ته ليکلي و چې ژر تر ژره اصفهان ته راشه!

* * *

په زندان کې د ميرويس خان مياشت پوره شوه، خو چا يې پوښتنه ونه کړه. کله کله به حسن قلي ورته راته، خو خبرو يې داسې نوي څه نه لرل چې د پيسو په ورکړه وازي.

خو يوه ورځ حسن قلي ته لويه تمه پيدا شوه، ميرويس خان ورته وويل چې که يې هندوستان ته د دېوان بېگ د وراره د سفر د وخت په اړه معلومات ورته راوړل، نو د سرو زرو په دوو سيکو به يې ونازوي.

حسن ڦلي ته دا غوښتنه حيرانونکې وه، خو وروسته يې سر پسې ونه گرځاوه، سترگو ته به يې يواځې د سرو زرو ژيري سيکې نيغې نيغې کېدلې. ...

حسن ڦلي يوه ورځ خپلې سيکې تر لاسه کړې، ميرويس خان ته يې وويل چې د دېوان بېگ وراره د نوي مياشتې په پيل کې هندوستان ته ځي.

بله ورځ د ميرويس خان ورور او يو بل په ونه لور بلوڅ د حسن ڦلي په مرسته زندان ته راغلل، ميرويس خان له حسن ڦلي څخه وغوښتل چې دوی يواځې پرېږدي، خو د حسن ڦلي زړه نه و، ويل يې چې دی بايد د خپل مسووليت له مخې پاتې شي، اخبر يوې سيکې له کوټې وايست. ميرويس خان له راغلو کسانو سره اوږدې خبرې وکړې، ورور ته يې د دريو کارونو مسووليت ور وسپاره. ...

حسن ڦلي تر پايه خپل غور پر دروازه ايښی و، خو پوه نه شو چې دوی څه سره ويل.

مياشت ووت، ميرويس خان خوشاله و، سترگې يې ځلېدلې. ...

يوه ورځ په ونه لور بلوڅ راغی، له ميرويس خان سره لنډ وغږېد. ميرويس خان حسن ڦلي راوغوښت، هغه ته يې وويل چې بلوڅ به يو باز درکړي، دا باز اعتماد الدوله ته ور ورسوه.

دوي اونی ووتې، ميرويس خان چرتي و، اعتماد الدوله يې پوښتنه ونه کړه!

خو يو سهار يې په بالاحصار کې د گڼې گوني غږ واورېد، ميرويس خان تر دريځې ور وکتل، دوره ولاړه وه، گڼو کسانو د غولي هوارې تيرې جارو کولې... آسونه گرځېدل، پر توپونو باندې لنډې ټوټې تېرېدلې. ...

شېبه وروسته چای راوړونکی راغی، میرویس خان ته یې وویل چې نن بالاحصار ته اعماد الدوله تشریف راوي.

د چای راوړونکي خبره رښتیا وه، په بالاحصار کې څو بگي ودرېدې، لومړۍ پوځي کسان ترې راکښته شول، شاوخوا ودرېدل، بیا یوه پوځي د بگي دروازه خلاصه کړه.

اعتماد الدوله له ونې ټیټ سړی و، په تور پټکي کې یې سپین مخ او سپینه ریره ښکاري.

وروسته یوه ډله عسکر راغلل، کتار ودرېدل، د بالاحصار مشر رامخکې شو، د اعتماد الدوله لاسونه یې ښکل کړل. ټولو حرکت وکړ، میرویس خان تر هغو ورته کتل چې د درېځي له لاندینۍ برخې پټ شول.

شېبه وروسته دروازه خلاصه شوه، اعتماد الدوله او د بالاحصار مشر کوتي ته ورننوتل، میرویس خان ودرېد، اعتماد الدوله کلکه غږ ورکړه، یوه سړي په بېړه یوه څوکۍ راوړه، خو اعتماد الدوله میرویس خان ته نږدې پر کټ کېناست. د بالاحصار مشر ته یې وکتل، ویي ويل:

__ هېله ده چې میرویس خان به نه وي درنه خوابدی شوی!

د بالاحصار د مشر ژبه بنده شوه:

__ نه، نه صیب، تل یې احوال اخلم.

خو میرویس خان تر دې دمه دا سړی نه و لیدلی.

اعتماد الدوله د میرویس خان پر اوږه لاس کېښود، په خوند یې وویل:

_اجب باز دی، په یوه ورځ یې دوی هوسی ونيولی... سپهسالار ته مې وویل چې برېتونه وخرېږه!

میرویس خان خان ناگاره واچاوه، داسې یې وښوده لکه په هېڅ چې هم نه وي خبر.

اعتماد الدوله وویل:

_زه د ښکار شوقي یم، په هفته کې یو ځل نږدې غرونو ته ځم، خو تر اوسه مې کومه هوسی نه وه راوړې، سپهسالار راته ويلي و چې که دې کومه ورځ هوسی راوړه، نو زه به خپل برېتونه خرېږم. تېره ورځ مې دوی هوسی ور وړې، برېتونه یې ونه خرېږل، ویل یې چې دا هوسی دې په باز نیولی دي، خو یوه خبره یې وکړه، توبه یې وایسته چې بیا به د ښکار پیغور نه راکوي... پوهېږي! لویه هیله مې د سپهسالار د خولې بندول و...

اعتماد الدوله اوږدې خبرې وکړې، خوله یې د میرویس خان لخوا د ورکړل شوي باز په صفت نه مړېده

...

میرویس خان ورته وویل چې دا باز یې په ترکمنو کې پیدا کړی و. ترکمن ښکاریان د باز بچیان نیسي، په سخته یې تربیه کوي، په سلو کې یو باز داسې راوړي چې هوسی وهي...

چای راغی، میرویس خان پوه شو چې اعتماد الدوله ولې ښکار نه شي کولی، د هغه په ښي لاس کې نیولي پیاله لړزېدله...

دوی اوږدې خبرې وکړې، اعتماد الدوله خوشاله و. میرویس خان ته یې ځان پر باله، ویل یې چې په زندان کې یې د یوه لوی خان پوښتنه نه وه کړې.

د تگ په وخت کې یې د بالاحصار مشر ته وویل چې میرویس خان په خپله سیمه کې لوی سړی دی، ډېر پام ورباندې کوه! درنه خوابدی نه شي.

د اعتماد الدوله له تلو وروسته په کوټه کې زور کت، شکېدلی فرش او خیرنه بستره نوي شول.

* * *

میرویس خان د خپل دوهم هدف تر لاسه کولو ته ورځې شمېرلې، دوه ځله یې د حسن قلې په مرسته بلوڅ ملگری زندان ته راوغوښت، خو د خوشالي وړ خبره یې ترې وانه ورېده.

یوه غرمه درب شو، د کوټې دروازه په زوره له چوکاټ سره ولگېده، د حسن قلې سترگې رډې راختلې وې، راغی، میرویس خان یې تر گړپوان ونيو.

میرویس خان په حیرانی ورته کتل...

حسن قلی چیغه کړه!

_ووايه! د دېوان بېگ وراره دې په کومه بلا خورلی؟

میرویس خان د هغه لاس له خپل گربوانه لیرې کړ، دروازه یې پورې کړه، حسن قلی دروازه ته ورغی، په غوسه یې وویل:

_همدا اوس دېوان بېگ ته ورځم.

میرویس خان تر لاس ونيو، ورو یې وویل:

_څه خبره ده؟

حسن قلی په ملنډو وویل:

_یاني ته نه یې خبر؟

_نه، په دې څلورو دېوالونو کې به له څه شي خبر شم!

حسن قلی وویل:

_ د دېوان بېگ وراړه له بسته کاروان سره ژوندی ورک دی.

د میرویس خان سترگي وځلېدې، پر کټ کېناست، وېي ویل:

_ نو ته ولې ماته په غوسه یې؟

حسن قلی د دروازي لاستی ونيو، له خولي يې لارې باد شوې:

_ زه ماشوم نه یم، پوه شوم چې تا ولې د دېوان بېگ د وراړه د تگ د وخت مالومات رانه غوښتل. هر څه چې دي، خو د دېوان بېگ د وراړه پر سر دا بلا تا راوستې ده... همدا اوس دېوان بېگ ته ورځم او ورته وایم چې...

میرویس خان په خبره کې ورولوېد:

_ کم عقلي مه کوه! له ژونده ستړی یې؟

حسن قلی د دروازي لاستی پرېښود.

ميرويس خان وويل:

_فڪر ڪوي ڇي دٻوان بڳ به دي په سرو زرو ڪي پٽ ڪري؟! نه! دٻوان بڳ به پوه شي ڇي له ما سره دا مرسته تا ڪري! پوهيڙم، هونيار سري يي، نه غواري ڇي د خيانت په تور توپ ته وتڙل شي!

حسن قلي پر ڪٽ ڪٽناست، سر يي په غبرگو لاسونو ڪي ونيو.

ميرويس خان وويل:

_دٻوان بڳ دي خپل دي؟

_نه

_ملگري؟

_نه، تر سڀي مي هم بد ايسي!

_نو بيا ولي دومره خپه يي؟

حسن ځلي تر ډېره غلی و، بیا یې سر پورته کړ، ویې ویل:

__سمه ده! خو د سرو زرو پینځه سیکې غواړم!

* * *

په لنډ وخت کې دې اوازې ټول اصفهان پر سر واخیست چې د دېوان بېگ وراره هندوستان ته پرلار تری تم شوی دی.

دېوان بېگ په غوسه و، کندهار ته یې څو سپاره ولېږل، گرگین ته یې پیغام ور وړ چې وراره یې د ده د واکمنۍ په سیمه کې ورک شوی دی او په پیدا کېدو کې یې باید مرسته وکړي.

وخت ووت، خو د ورک کاروان درک ونه لگېد...

میرویس خان پوهېده چې د دېوان بېگ وراره پر دېوان بېگ ډېر گران دی، دېوان بېگ به اخیر د ده لېدو ته ورشي. فکر یې سم وخوت، یوماختن د کوتي دروازه خلاصه شوه، یو قوي سړی راغی، ځان یې دېوان بېگ معرفي کړ.

دېوان بېگ په خټه گرجی و، لوړه ونه یې درلوده، وړو سترگو یې شنه رڼا کوله...

دی میرویس خان ته مخامخ کېناست، هڅه یې کوله چې ځان ارام وښيي، خو غږ یې لږزېده.

دېوان بېگ پخوانی خبرې راواخيستي، صفوي حکومت ته د ميرويس خان پر اخلاص وغرېد، ويې ويل چې يو وخت يې له بلوڅو اتلس گرجي عسکر راخوشي کړل...

دېوان بېگ اوږدې خبرې وکړې، ټولې خبرې يې د ميرويس خان له ستاينې او صفوي حکومت ته د هغه د وفاداري په اړه وې... ځان او دربار يې ملامت کړ، ويې ويل چې په زندان کې يې د هوتکو د مشر پوښتنه نه ده کړې...

ميرويس خان غلی و، ده کومه بېړه نه درلوده، پوهېده چې دېوان بېگ به اخبر اصلي خبرې ته راشي... انتظار يې لنډ شو، دېوان بېگ د خپل وراره ورکېدل ياد کړل... ميرويس خان ته يې يو ځل بيا د اتلسو گرجي عسکرو د راخوشي کېدو خبره وکړه، ويې ويل چې تاسو په بلوڅو کې ډېر شناخت لری...

ميرويس خان د دېوان بېگ د وراره پيدا کول اسانه کار وگانه، ويې ويل چې د بلوڅو له ډېرو خانانو سره شناخت لري... دی به تر خپله وسه د دېوان بېگ د وراره درک مالوم کړي. خو دېوان بېگ ته يې دا هم وويل چې په دې کار کې د بالاحصار د مشر مرستې ته ضرورت لري...

د دېوان بېگ وړې سترگې وځلېدې... ميرويس خان ته يې وويل چې ده ته به هر راز سهولتونه برابر کړي، دېوان بېگ په خوشالي له کوتې ووت.

سهار د بالاحصار مشر له يوه بل کس سره راغی، ويې ويل چې دا کس به د ميرويس خان هر امر ته تيار وي.

میرویس خان د خپل وورو ملگری بلوڅ راوغوښت، هغه ته یې وویل چې څو نور بلوڅ پیدا کړي او ده ته دې په دوو، دریو ورځو کې یواځې یو ځل د نمایش له پاره راځي.

دېوان بېگ هم غلی نه و ناست، ده به هره ورځ زندان ته نفر رالېږه او له میرویس خان څخه به یې د نویو خبرو پوښتنه کوله، خو میرویس خان به ورته ویل چې دی هره اوونۍ ځینې بلوڅ زندان ته راغواړي، په کندهار او شاوخوا سیمو کې یې هم قومي مشرانو ته خبر ورکړی چې د ورک شوي کاروان درک ولگوي.

یو سهار یې دېوان بېگ ته احوال ور کړ چې د وراره درک یې موندلی دی، د ده وراره او ورسره ملگري روغ جوړ دي.

غرمې ته دېوان بېگ راغی، میرویس خان یې په غېږ کې ونیو، ویې ویل چې د وراره ځای او ادرس ورکړي، خو میرویس خان ور یاده کړه چې دا کار ماته پرېږده، ځکه په هغه سیمه حمله یې وراره او د هغه ملگرو ته خطر پېښوي...

وخت ووت، په ټول ښار او دربار کې همدا یوه خبره راگرځېده چې میرویس خان د دېوان بېگ د وراره د ورکېدو ځای پیدا کړی دی.

یوه ورځ میرویس خان خپل بلوڅ ملگری را وغوښت، ورته ویې ویل چې یحیی خان ته حال و ر ولېږه چې اوس نو د دېوان بېگ د وراره او د هغه د ملگرو د راوستلو وخت دی.

* * *

میرویس خان او د هغه ورور یحیی خان یوه ښکلي هسک سالون ته ور ننوتل. د اوږده مېز دواړو غاړو ته ناست کسان ولاړ شول، چکچکي يې کړې... دېوان بېگ مخي ته ورغی ، میرویس خان ته يې کلکه غېږ ورکړه... تر لاس يې ونيو ، تر څنگ يې کېناوه.

میرویس خان ناستو کسانو ته وکتل، ټولو نوي قيمتي جامي اغوستي وي، له رنگ او ښي اسر اتمند ښکارېدل...

دېوان بېگ ودرېد، غاړه يې صافه کړه! ويي ويل:

_ښاغلو! دا مېلمستيا مي د هغه چا په افتخار جوړه کړې چې زه يې صفوي حکومت ته تر ټولو صادق انسان گڼم! دا کس قومي مشر میرویس خان دی چې زما ورک وراره او د هغه پنځه وېشت ملگري يې پيدا کړل...

چکچکي شوي.

میرویس خان د مننې په ښه سر وخوځاوه.

دېوان بېگ وويل:

...تول کاروان اصفهان ته روغ جوړ راورسېد، ان د کاروان یو وېښته هم نه دی کم شوی... تول
تجارتی مالونه سلامت دي...

دېوان بېگ اوږدې خبرې وکړې، د اتلسو گرجي عسکرو پخوانی کیسه یې بیا تازه کړه چې د میرویس
خان په مټ راخوشي شوي ول... تولي خبرې یې د میرویس خان د صداقت او وفاداري په اړه وې... په
پای کې یې د میرویس خان له ورور یحیی خان څخه هم مننه وکړه چې د ده د وراره په راخلاصولو کې
یې زیار وایست...

د دېوان بېگ له خبرو وروسته یو بل تن چې مخ یې تر سترگو په وېښتو کې پټ و، ودرېد. دېوان بېگ د
میرویس خان غور ته خپله خوله ور نږدې کړه، ورور یې ویل:

_دا د خزانې وزیر دی!

د خزانې وزیر لنډې خبرې وکړې، ویې ویل چې میرویس خان په خپل ولس کې دروند نوم لري، خلک
یې ناز وړي، یو وخت یې په کلات کې څو یاغي کلي مجبوره کړل چې صفوي حکومت ته مالیه ورکړي
...

د خزانې د وزیر له خبرو وروسته یو بل تن چې پر پزه یې د کالداني نښه وه ودرېد، ویې ویل چې پاچا
ته باید د میرویس خان شفاعت وکړو چې په بالاحصار کې یې له نظر بندي راوباسي...

دېوان بېگ يې په خبرو کې ور ولوېد، ويې ويل چې په دې اړه به وروسته وغږېږي. ميرويس خان په ټيټ غږ له دېوان بېگ څخه د دې سړي نوم وپوښت، خو دېوان بېگ په خندا خبره واوروله او له خپل وراره څخه يې وغوښتل چې د کاروان د ورکېدو کيسه ووايي.

په بر سر کې يو ډنگر ځوان ودرېد، ويې ويل چې له لسو ورځو مزل وروسته يوه غره ته ورسېدو، په تنگه دره کې روان و چې له لويو ډبرو مول وهلي توپکوال را ووتل... موږ يې يوې زړې کلا ته بوتلو، په يوه سمڅه کې يې واچولو او لاسونه يې را وتړل، تياره وه، د لاس گوتې سمې نه مالومېدې، يواځې د ډوډۍ په وخت کې به يې لاسونه را خلاص کړل...۰۰۰

ځوان اوږدې خبرې وکړې، له لورې او تندي وغږېد، سختی يې يادې کړې... ويې ويل چې يو وخت مو د توپکو ډزې او نارې واورېدې... چيغې شوې، آسونه وشنېدل، د سمڅې دروازي اور واخيست...۰۰۰

ځوان غلې شو، يحيی خان ته يې وکتل، ويې ويل:

_دې ځوان له بنده راخوشي کړو.

د دېوان بېگ په سترگو کې اوښکې ورغږېدې، ولاړ شو، لومړی يې خپل وراره او بيا يې يحيی خان په غېږ کې ونيول...۰۰۰

بېرته خپل ځای ته راغی، ويې ويل:

_دا ټول د میرویس خان له برکته، ده خپل ورور ته احوال ور لېږلی و چې د بلوڅو له خانانو سره وویني او هغوی دې ته مجبور کړي چې زما د وراره د راخلاصولو ځای پیدا کړي. وروسته د میرویس خان ورور د بلوڅو د خانانو په مرسته پر زړه کلا پر غل ور وور او غله وتبښدل...

دېوان بېگ غلی شو، جام یې پر سر واړاوه، ویي ویل:

_غلو دومره وخت نه و موندلی چې د کاروان آسونه، اوبنان، کچرې او تجارتي اجناس له کلا وباسي، هر څه په خپل حال وو...

دېوان بېگ وتوخل، شېبه وروسته یې په لور غږ وویل:

_هلئ نو، رايي چې زما د وراره د خلاصېدو د خوشالي په مېلمستيا کې گډون وکړو!

ټول د څنگ لويې کوتې ته ورغلل، پر مېز مختلف خواړه پراته ول... میرویس خان د دېوان بېگ څخه لیري کېناست، ده له دوو، دریو نورو کسانو سره سیاسي بحث را واخیست، د صفوي پاچا شاه حسین صفتونه یې وکړل، خو له مغولو او تزاری روسیې یې ښه خوله ونه وهله...

له ډوډۍ وروسته انگر ته ووتل، په شنه چمن کې د مرمرو له تیرو کوچینی حوض جوړ و، په حوض کې رنگه ماهیان ګرځېدل... میرویس خان د چاپو پیاله ور واخیسته، څو کسان ترې راوګرځېدل، میرویس خان خبرې کولې... نورو سرونه ورته خوځول...

میرویس خان دوه- درې ځله دېوان بېگ ته وکتل... د شرابو جام یې په لاس کې و، ده ته یې وچې سترگې نیولې وې... ټنډه یې تروه ښکارېده.

ماخستن پر دوو آسونو پورې تړلې بگۍ راغله، میرویس خان او د هغه ورور یحیی خان یې بالاحصار ته یوړول.

میرویس خان دریځې ته ودرېد، لا هم په ځینو کورونو کې رڼا ښکارېدله.

ورور یې په خندا وویل:

_څنگه لالا! ستا نخشه خومې سمه عملي کړه!

میرویس خان ورغی، پر کټ کېناست، سترگې یې ځلېدلې... موسک شو، د خپل ورور پر اوږه یې لاس کېښود، ویې ویل:

_ما درې کارونه در سپارلي وو، اصفهان ته د اصیل باز رالېږل او د دېوان بېگ د وراره نیول او خوشي کېدل پوره شول، خو درېیم یې لا پاتې دی! لوی مفتي ته دې څه راوړي دي؟! پیسې او قیمتي سوغاتونه دې څنگه کړل؟

ورور یې په بېره وویل:

_لوی مفتي ته مې پخوانی تسبیح پیدا کړې، ډېرې قیمتې دي، هره دانه یې له اصیلې فبروزې جوړه ده، تسبیح او نور قیمتې سوغاتونه له بلوڅ ملګري اخیستی شي!

میرویس خان د خپل ورور اوږه ټینګه کړه!

یحیی خان وویل:

_باز مې په اسانۍ وموند، بس، ترکمنو ته مې یو څوک پسې ولېږل، خو د ډېوان بېګ د وراره نیولو سترګې کړم.

غلی شو، ویي ویل:

_له محمد خان بلوڅ نه مې مرسته وغوښته، هغه څلوېښت سپاره برابر کړل، ستا د راکړو مالوماتو له مخې مو اته ورځې په هغه غره کې تیرې کړې چې د ډېوان بېګ د وراره کاروان پرې راته. یو سهار د اوبنانو زنگولي وشرنگېدې، سرونه مو پورته کړل، کاروان په تنګه دره کې روان و.

محمد خان ته مې ویلي و چې ټول ژوندي غواړم، ملګرو هوايي ډزې وکړې، تعداد یې ډېر و، کاروان ووېرېد، لاسونه یې پورته کړل.

دوی مو یوې زړې کلا ته بوتلل او ستا له هدایت سره سم مو په ګډه ماږه ساتل...

میرویس خان وویل:

_د کندهار وضع څنگه وه؟

یحیی خان سوړ اسویلی وایست:

_د گرگین ظلمونه له حده واوښتل، میاشت مخکې د گرگین یوه عسکر کومې بنځې ته لاس ور اچولی و، کلیوالو وواژه، گرگین سلامت کلی تر تبغ تېر کړ. ...

میرویس خان وویل:

_وسلې مو څنگه کړې؟

_تر اوسه مو ایله یونیم زر ټوپکې پیدا کړې دي، د جنگي کلا د ډپو واک له گرگین سره دی، یو ټوپک هم نه شې ترې را ایستی، خو له مغولو او تزارې روسیې څخه په ډېره سخته خال خال وسلې راوړو. ...

غلی شو، ویې ویل:

_لالا! نور نو د گرگین ظلم له حده تېر شو، دوه نیم، درې زره ځوانان دې ته تیار دي چې پر جنگي کلا حمله وکړي.

میرویس خان وویل:

بېره مه کوی! تر اوسه لا وخت شته!

* * *

مياشت ووته، يو ځل اعتماد الدوله بالاحصار ته ورغی، له میرویس خان سره یې ولیدل، خو ټولې خبرې یې د ښکار په اړه وې، د میرویس خان له خوا د ورکړل شوي باز په صفت نه مړېده...

دېوان بېگ هم میرویس خان ته دوه ځله خوندور خواړه ور لېږل. ده له میرویس خان څخه بڅېنه غوښتې وه چې د ډېرو مصروفیتونو له لاسه یې لیدو ته نه شي ورتلای.

میرویس خان لوی مفتي ته قیمتي تسبیح هم ور لېږلې وې، خو د هغه درک نه و.

میرویس خان له خپل بلوڅ ملګري څخه وغوښتل چې اعتماد الدوله، دېوان بېگ، لوی مفتي او ځینو نورو درباریانو ته ورېښمینی چپني، هندوستانی قیمتي ټوټې او نورې کران بیه ډالۍ ور ولېږي.

وخت ووت، هوا سړه شوه، له لومړۍ واورې سره یې کوټې ته بخاری راوړه...

میرویس خان به ډېر وخت کړکۍ ته ولاړ و، د کورونو له دودګشو څخه به تور لوګي پورته کېدل... شاوخوا غرونه تک سپین ول.

يو سهار حسن قلي ورته وويل چې په دې ورځو کې د سپهسالار په کور کې لويه جلسه جوړېږي او د دربار ټول مقامات د صفوي حکومت د حدودو په ستونزو خبرې کوي.

ميرويس خان ته دا جلسه مهمه ښکاره شوه، دېوان بېگ ته يې احوال ور لېږه چې دی هم دې جلسې ته ور وېولي، خو د دېوان بېگ ځواب منفي و، ويل يې چې په دې جلسه کې د ميرويس خان گډون بې گټې دی.

ميرويس خان اعتماد الدوله ته ليک ولېږه، ويې ليکل چې د کندهار او شاوخوا سيمو ستونزې تر نورو ښې را مالومي دي، د مشورې له پاره به تر ما بل ور څوک پيدا نه کړي.

يوه ورځ يوه گاډۍ راغله او ميرويس خان يې د سپهسالار کورته بوت.

کور ښکلی و، د مرمرو ستنې يې درلودې، له دېوالونو يې سلامت گچينې هوسۍ راوتلې وې.

ميرويس خان دوهم منزل ته وخوت، لويه کوټه له درباريانو ډکه وه. ميرويس خان ټولو ته لاس ورکړ او د اعتماد الدوله تر څنگ کېناست. د ناستو کسانو څېرې يې تر سترگو تېرې کړې، نوې وې، يواځې درې- څلور کسان يې د دېوان بېگ په مېلمستيا کې ليدلي وو.

اعتماد الدوله ودرېد، مېريس خان يې ناستو کسانو ته معرفي کړ. وروسته يې د راغلو کسانو نومونه واخيستل...ميرويس خان پوه شو چې ناست کسان د صفوي حکومت مهمې ستنې دي.

له معرفي وروسته سپهسالار ودرېد، ټولو ته يې ښه راغلاست ووايه، ويې ويل چې ميرويس خان يې تر دې دمه نه و ليدلی، خو صفوي حکومت ته يې د هغه د لويو خدمتونو په اړه ډېر څه اورېدلي و.

دروازه خلاصه شوه، ډېوان بېگ د ناوخته راتگ له سببه بخښنه وغوښته، کېناست، خو کله چې يې په ميرويس خان سترگې ولگېدې، تنډه يې تروه شوه.

د غونډې په پيل کې سپهسالار اوږدې خبرې وکړې، د صفوي حکومت د حدودو ځينې برخې يې يادې کړې، ويې ويل چې خلک ياغي شوي دي... خو کله چې يې د ايران په شمال کې د لږگي سنيانو ياغيټوب ياد کړ، وزير اعظم فتح علي خان داغستاني يې په خبرو کې ور ولوېد او په غوسه يې وويل چې خبره دومره مه لويوه! هېڅ هم نشته، يواځې څو کسانو د ماليې له ورکړې انکار کړی او دا دومره لويه خبره نه ده چې د لږگيانو په ټول قوم پسې د ياغيټوب ټکي وتړي.

خو سپهسالار په خبرو کې ور ولوېد، په غوسه يې وويل چې صفوي حکومت ته يواځې سنيان ستونزې جوړوي، ويې ويل چې په بم او کرمان کې هم بلوڅو بغاوت کړی.

د سپهسالار دې خبرې يوه بل له رنګه تور سړي ته خوند ور نه کړ، پاڅېد، ويې ويل چې دا خبرې په مذهب پورې مه تړئ، په مرکزي ايران کې هم پاڅونونه شوي دي، خو اوسېدونکي يې شيعيه دي... يو بل سړی ودرېد، په غوسه يې وويل چې شيعيه به ولې د خپل شيعيه حکومت پر ضد قيام کوي... ټول فساد په سنيانو کې دی...

په کوټه کې شور مانشور شو، ټولو سنیانو ته د ملامتی گوته نیوله، یواځې وزیر اعظم فتح علي خان داغستاني او له رنگه تور سړي د سنیانو ملاتړ کاوه. میرویس خان وپوهېد چې په دې شلو- پنځه وېشتو کسانو کې یواځې همدا دوه کسه سنیان دي.

وروسته خبره لا پسې جنجالي شوه، پر یو بل یې توروڼه ولگول... هر یوه بل ملامتونه چې صفوي حکومت ته صادق نه دی... خبره تر دې هم وړ واوښته، غلاوي یادي شوې... د ماليې د پټېدو او د کاروانونو د وهلو خبرې مینځته راغلې...

جلسه بې نظمه شوه، د خبرو وار نه کېده...

میرویس خان غلی و، دی وپوهېد چې د صفوي حکومت په د ننه کې څومره ژور اختلافات موجود دي.

سپهسالار څو ځله د نظم د راوستلو کوشش وکړ، خو بريالی نه شو...

وزیر اعظم خپله چپنه ورتوله کړه، ودرېد.

د سپهسالار رنگ ژېړ شو، له وزیر اعظمه یې په ډېر احترام وغوښتل چې جلسه پرې نه ږدي، خو د وزیر اعظم خبره یوه وه، ویل یې چې په دې غونډه کې ده او د ده قوم ته سپکاوی شوی...

سپهسالار ټینګار وکړ، وزیر اعظم کېناست.

میرویس خان پوهېده چې په صفوي حکومت کې تر شاه حسین وروسته وزیر اعظم دوهم لوی قدرت دی.

اعتماد الدوله په لور غږ وویل:

__هېله کوم! غلي شی! موږ یو بل پېژنؤ، تل مو همدا حال وي، خو میرویس خان لومړی ځل زموږ جلسې ته راغلی، دی به څه وایي...

ټول غلي شول.

وزیر اعظم وویل:

__میرویس خان د سنیانو له سیمې راغلی دی، په حقایقو پوهېږي، دی به د خپلو خلکو کیسه راته وکړي!

میرویس خان ودرېد، دی پوهېده چې د خپلو نخشو د عملي کولو له پاره یې دربار ته نږدې والی څومره ضرور دی. دا هم ورته مالومه وه چې تر دې ځایه په سخته راغلی دی او وره غلطې به یې ټوله خواري ور ډوبه کړي. ځکه یې د درباریانو د را جلبولو له پاره له هوښیاری کار واخیست. صفوي حکومت یې خپل وگانه، د هند مغولي حکومت، تزاري روسیه او عثماني امپراطوري یې یا د کرل، ویې ویل چې دا ټول تر ایران راتاو دي او د صفوي حکومت د ځینو سیمو د نیولو نخشې کاري... نو د قوم او مذهب خبرې مو کمزوری کوي او ښه دا ده چې د یوې سیمې او یوه قوم پر ځای عمومي فکر وشي...

وروسته یې د ګرګین خبرې راواخیستې، میرویس خان پوهېده چې ګرګین په دربار کې د ګرجي دېوان بېګ غوندې ډېر پلویان لري، خو دا هم ور مالومه وه چې د ځینو کسانو نه خوښېږي. فکر یې وکړ چې له ډېرو درباریانو سره یې لا شناخت کمزوری دی او که په پیل کې د ګرګین له ظلمونو پرده پورته کړي، په خپل راتلونکي پلان کې به بریالی نه شي، ځکه په احتیاط غږېده، اول یې د ګرګین صفت وکړ ویې ویل چې په کارونو کې قاطع انسان دی... ښه مدیریت لري او په خبره پوهېږي... وروسته یې خبرې بلې خواته یووړې، په ګرګین ونه لګېد، خو د هغه له کلانتر (ښاروال) او ځینو نورو قوماندانانو یې ښه خوله ونه وهله، ویې ویل چې د ځایي اوسېدونکو دود او کلتور نه دی ور معلوم، په ژبه نه ورسره پوهېږي، د خلکو مذهب او ناموس ته په سپکه ګوري... همدا علت دی چې ځینې سیمې یاغي شوي او د ماليې له ورکړې یې انکار وکړ...

میرویس خان روانه او فصیح ژبه درلوده، د ده د خبرو پر وخت ټول کسان غلي ول...

کله چې کېناست، تالار چکچکو ونيو.

میرویس خان وپوهېد چې خبرې یې پر ځای وې، که یې له یوې خوا ګرګین ستایلی و، خو له بل لوري یې په ډېر ماهرانه ډول د هغه غندنه کړې وه... د ناستو کسانو ټنډې هوارې ښکارېدلې... یوه خوا هم خپه نه وه.

وروسته د هغو سیمو په اړه خبرې وشوې چې د ماليې له ورکړې یې انکار کړی وو، جلسه بېرته ګډوډه شوه، یوه له رنګه سره سړي د خزانې وزیر ته وویل چې د زوی په واده کې دي لسو زرو کسانو ته ډوډۍ ورکړه! زوم ته دې قیمتي کور واخیست... لور دې په زرو کې پټه کړه! دا پیسې له کومه شوي؟!

د مالیې د وزیر تور مخ له غوسې شین شو، مقابل لوري ته یې سپکې خبرې وکړې، عیاش یې وگانه، ویې ویل چې په یوه میاشت کې یې لس باکري مینځې واخیستې....

دواړه ودرېدل، خو نورو سره بېل کړل.

خو د جلسې پای ښه و، د ټولو گټه یوه وه، په دې اړه وغږېدل چې له پاچا سره باید د دوی د حقوقو د ډېرېدو په باره کې خبرې وشي...

له رسمي غونډې وروسته ډوډۍ تیاره شوه. میرویس خان خان وزیر اعظم ته ور نږدې کړ، له خبرو یې پوهېد چې له دېوان بېگ او نورو گرجي افسرانو کرکه لري.

د چاپو پر وخت له اعتماد الدوله سره وغږېد، میرویس خان ته معلومه شوه چې دی له وزیر اعظم او سپهسالار سره ډېر جوړ دی، خو له دېوان بېگ څخه یې ښه خوله نه وهله...

میرویس خان پوهېده چې دېوان بېگ هم په دربار کې لوی قدرت لري... میرویس خان ته په دربار کې د دوو متضادو ډلو موجودیت مهم و، په اسانۍ مخکې پکې تلای شوی.

ده له اعتماد الدوله څخه وغوښتل چې له پاچا سره د لیدو زمینه ورته برابره کړي.

اومه برخه

* * *

وخت ووت، میرویس خان د ډېرو کسانو زړونه خپل کړي ول، ځینې درباریان به زندان ته ورتلل او له میرویس خان سره به یې مشورې کولې... یو ځل اعتماد الدوله ورغی، ویې ویل چې له پاچا سره یې د میرویس خان د لیدنې زمینه چمتو کړې وه، خو دېوان بېگ دا ملاقات د پاچا د وخت ضایع کول وگڼل...

اعتماد الدوله وویل چې دېوان بېگ ته د گرگین یو لیک را رسېدلی دی، لیکلې یې دي چې میرویس خان هوښیار سړی دی، مخه یې ونیسه، له پاچا سره به یې لیدنه زما په گټه نه وي.

د ژمي په وروستیو کې یوه بله جلسه جوړېده، میرویس خان ته دا جلسه ډېره مهمه وه، د صفوي حکومت ټول مهم کسان ورته راتلل، پاچا ته یې باید د خپلو تر کنټرول لاندې سیمو په اړه معلومات ورکړی وای.

میرویس خان اعتماد الدوله ته لیک ولېږه، په ځواب کې یې ورته لیکلې و چې دی به تر خپله وسه هڅه وکړي چې میرویس خان دې جلسې ته ور ولېدل شي.

خو یوه اوونۍ وروسته یې بڅښنه ترې وغوښته، لیکلې یې و چې دېوان بېگ ستونزې ورته جوړوي، هغه نه غواړي چې میرویس خان په دې جلسه کې گډون وکړي، دا یې هم لیکلې و چې دېوان بېگ له هغه چا سره جوړ دی چې د دې غونډې د نظم او جوړېدو مسوولیت لري.

میرویس خان سپهسالار او وزیر اعظم ته لیکونه ور ولېږل، خو درک یې مالوم نه شو.

یو سهار حسن قلې د غونډې د قیقه ورځ ورته وویل. غونډه د نورو په ورځ جوړېده.

میرویس خان کرکی ته ودرېد، په ځینو کورونو کې د بادامو د ونو سپین گلان بنکارېدل.

دی مایوسه و، ډېر فکر یې وکړ، خو چاره یې نه لیده، نوي کال ته یواځې درې ورځې پاتې وې.

* * *

درب شو، غولی ولړزېد، میرویس خان په بېره کېناست، سترګې یې وموښلې، د بالاحصار خواته پرې شوې درېڅي ته ودرېد، تیاره وه.

له دوهم درب سره د بالاحصار د دېوال پر سر سره لمبه راوگرځېده، څو نور توپونه هم تش شول. ...

میرویس خان بېرته پر کټ پرېووت، سترګې یې پټې کړې، دی په دې نیمه شپه کې د توپونو د ویشتلو په راز پوهېده، حسن قلې د صفوي حکومت له مراسمو خبر کړی و. نوی کال د توپونو په دربا پیلېده.

میرویس خان خواشینی و، ده په یوه مهمه جلسه کې گډون نه شوای کولای.

تر سپېده چاوده یې سترګې پټې نه شوې. لمونځ یې وکړ، له چایو وروسته یې تودې اوبه راوغوښتې، ولمبېد، جامې یې بدلې کړې، اوږد وغځېد.

غرمه يي ډوډۍ ورته راوړه، يوه گوله يي هم تر ستوني نه تېرېده...

ماسپښين دروازه خلاصه شوه، په بېره کېناست، سترگي يي وځلېدې... وزير اعظم جلسې ته ور غوښتی و.

د شاهي ماني عمومي دروازه د گارد دوو عسکرو پرانيسته. پراخ شين ځای و، د سرک دواړو غاړو ته د ناجو ونې ولاړې وې، په چمن کې هوسی گرځېدې... ور هاخوا د يوه طاوس بېره رنگه لکۍ لمر ځلوله...

ميرويس خان د ماني تر مخ له بگۍ کېننه شو، د دروازي دواړو غاړو ته د دوو زمريانو ډبريني مجسمې جوړې وې، د زمريانو له خولو رڼې اوبه بهېدلې...

ميرويس خان ماني ته ور ننوت، اوږد دهليز پر سرو غاليو فرش و، په دېوالونو کې يې ښکلې منظري رسم شوي وې...

يوه گارد دروازه ورته خلاصه کړه، په هسک او لوی سالون کې گڼ کسان ولاړ ول. وزير اعظم، د خزاني وزير، سپهسالار، اعتماد الدوله او څو نور کسان مخې ته ورغلل، سترې مشې يې توده وه، ميرويس خان د نوي کال مبارکي ورته وويله.

سترگي يې پر دېوان بېگ او گرگين ولگېدې، مخکې ورغی، لاس يې ورکړ، خو د دېوان بېگ او گرگين گوتې مړې وې.

میرویس خان شاوخوا وکتل، د سالون په بر سر کې لوړه اېښودل شوې طلايي رنگه څوکی تشه وه.

خدمتگاران راغلل، چای او مختلفې وچې مېوې یې راوړې.

وړه دروازه خلاصه شوه، یو تک تور سړی راغی، په لوړ غږ یې وویل:

— اعلیحضرت تشریف راوړي!

ټول غلي شول.

لومړی د ګارډ دوه عسکر راغلل او د طلايي رنگه څوکی شاته ودرېدل.

شاه حسین په ونه لوړ سړی و، صاف سپین مخ یې درلود، پر سر یې طلايي تاج ایښی و.

شاه حسین پر طلايي رنگه څوکی کېناست، په سالون کې ټولو ولاړو کسانو تعظیم وکړ.

په پیل کې د ښار لوی مفتي غاړه صافه کړه، پاچا ته یې د نوي کال مبارکي وویلې او له خدایه یې ورته
اوږد عمر او خوشاله ژوند وغوښت.

وروسته وزیر اعظم د خبرو اجازه واخیسته، بڅښنه یې وغوښته چې پاچا ته په دې نوي کال کې ښه خبرونه نه لري. ده د صفوي حکومت ځینې یاغي سیمې یادې کړې او ویې ویل چې خلکو پاڅون کړی ...

بیا د خزانې وزیر خبرې وکړې، له والیانو یې نهیلې وښوده، ویې ویل چې د پخوا په څېر پوره مالیه نه رالېږي، د مرکزي حکومت د خزانې خونده نشته. ...

وروسته ځینو والیانو خبرې وکړې، د دوی په خبرو کې هم نا امیدي ډېره وه. ځینې سیمې یې له لاسه وتلې گڼلې. ... خو په ټولو والیانو کې یواځې گرگین ډاډه وغږېد. ... د ځان ستاینه یې وکړه، ویې ویل چې مالیه پر وخت راتولېږي، هېڅ ستونزه نشته ... او د ده تر حاکمیت لاندې سیمې خوندي دي. ...

د خزانې وزیر یې په خبرو کې ور ولوېد او ویې ویل چې تېر کال د گرگین خان لخوا حکومتي خزانې ته سل زره تومنه هم نه دي راغلي. ...

د گرگین رنګ سور شو او د خزانې وزیر یې په دروغو متهم کړ.

په دربار کې گنگوسي شوې. ... ډېرو کسانو د خزانې د وزیر طرفداري کوله، خو دېوان بېگ او ځینې نور د گرگین پلویان ول. ...

شاه حسین غلی ناست و، سترګې یې له خوبه ډکې ښکارېدې، کله کله به یې اوږد ارړمې وایست.

وزیر اعظم ټول کسان ارامې ته را وبلل، وروسته یې د میرویس خان نوم واخیست، ویې ویل چې دی د منطقي سړی دی، په واقعیت پوهیږي.

د دېوان بېگ او گرگین رنگونه سره شول.

شاه حسین وویل:

_میرویس خان چېرته دی؟

میرویس خان مخکې ورغی، تعظیم یې وکړ.

شاه حسین د هغه د تېرو کارونو او صفوي حکومت ته د صداقت ستاینه وکړه، ویې ویل چې اعتماد الدوله په هر څه خبر کړی دی... وروسته یې له میرویس خان څخه د هغه د صحت پوښتنه وکړه، دا یې هم وویل چې دوی میاشتي مخکې یې د دربار طبیب د علاج له پاره ور لېږلی و...

دېوان بېگ تعظیم وکړ، پا چا ته یې وویل چې میرویس خان اوس ښه دی.

خو میرویس خان حیران و، دی نه و ناروغه شوی. دا یې هم نه په زړه کېدل چې ده ته دې کوم طبیب ورغلی وي.

میرویس خان له شاه حسین څخه مننه وکړه چې د ده په فکر کې دی.

شاه حسین دا هم وویل چې یو ځل یې میرویس خان لیدو ته ور وغوښت، خو دېوان بېگ ورته وویل چې ناروغه دی.

وزیر اعظم او سپهسالار ته د دېوان بېگ د ټکولو له پاره ښه موقع په لاس ورغلې وه. دوی دې خبرې ته پکې وواهه، حیراني یې وښوده، ویې ویل چې میرویس خان نه دی ناروغه شوی. ...

پاچا دېوان بېگ ته په غوسه شو، د دېوان بېگ سر وځړېد.

وزیر اعظم له میرویس خان د خبرو غوښتنه وکړه. میرویس خان د دې ورځې انتظار ایست، لومړی د کندهار او شاوخوا سیمو په عمومي وضعیت وغږېد، د خپلو خلکو دودونه او رواجونه یې بیان کړل... بیا یې د گرگین د عسکرو ظلمونه او د خلکو ناموس ته په سپکه کتل یاد کړل، وروسته یې د ځینو قبیلو د پاڅونونو د علتونو په اړه خبرې وکړې...

میرویس خان په خبرو کې وړې وه، خبرې یې هم هوایي نه کولې، دی د اسنادو له مخې غږېده، د هرې پېښې د قیق تاریخ یې بیانوله... د هغه قومي مشر نوم به یې اخیست چې له محلي حکومت سره یې ستونزه درلوده. د پاڅون ځای، قبیله او علت ټول ور مالوم وو... پاچا او ټول درباریان غلي ول.

میرویس خان د گرگین د عسکرو او قوماندانو د ظلمونو په اړه اوږدې خبرې وکړې... وروسته یې گرگین را واخیست، ویې ویل چې مدیریت یې کمزوری دی... ده د هر عسکر ظلم او ناروا ده ته راجع کېږي... په کندهار کې له صفوي حکومت دا ډول کمزورې نمایندګي به د لویو پاڅونونو سبب شي

....

گرگین ته غوسه ورغله، میرویس خان یې د حکومت پر ضد په بغاوت تورن کړ، خو اعتمادالدوله، وزیر اعظم، سپهسالار ... دا خبرې یې بنیاده وگنلې، د میرویس خان تېرې کارنامې یې له سره تازه کړې او ویې ویل چې گرگین عقدې اخیستی، د میرویس خان پوهه او په خپلو خلکو کې د هغه درناوی او محبوبیت یې نه ورباندې لورېږي. ...

د میرویس خان له خبرو وروسته ځینې نور کسان هم وغږېدل ... خو د ناستې تر پایه یواځې ستونزې یادې شوې ... یوه هم د حل خبره ونه کړه.

وروستی خبرې شاه حسین وکړې.

میرویس خان ته د پاچا خبرې حیرانونکې وې، شاه حسین د فال او پیشگویی په اړه وغږېد، ویې ویل چې ځینو فال لیدونکو، ستورو پیژندونکو، د خوب تعبیروونکو او ملایانو ښه زېږي ور کړي دي ... نوی کال به د صفوي حکومت د غښتلتیا او د دښمنانو د ماتې کال وي ... دا یې هم وویل چې لوی مفتي له کربلا راوړې خاوره دم کړې ده، که دا خاوره د جگړې پر وخت پر خپلو عسکرو وشیندې، دښمن مو نه شي لیدلای، زړور پرې ورځی

مېلمستیا په بله کوټه کې نیول شوې وه. میرویس خان له وزیر اعظم سره کېناست، خو شاه حسین خپل مېز ته ور وغوښت.

د گرگین او دېوان بېگ سترگې رډې راختلې وې ... خو میرویس خان د خبرو موقع ونه مونده. شاه حسین له لوی مفتي سره غږېده. پر فال او خوب یې ډېر باور درلود، ځینې ستورې یې په بخت نیولي وو او د لوی مفتي پیشگویی مهمه ورته ښکارېدله. ...

* * *

یوه اوونۍ وروسته د شاه حسین خاص نماینده بالاحصار ته ورغی او میرویس خان یې نوي ځای ته بوت.

میرویس خان د پاچا مانۍ ته نږدې په یوه کوچیني ښکلي کور کې واړول. نه گارد و او نه هم کوم پیره دار. بس! یو آشپز او یو خدمتگار یې درلود.

میرویس خان څو کتابونه راوغوښتل، حویلی شنه وه، ده به ډېر وخت د پسرلي پاسته لمر ته مطالعه کوله. ...

یوه ورځ پاچا ور وغوښت، خو دا ځل د گارد د یوه عسکر لخوا یوه بل واړه سالون ته رهنمائي شو.

په سالون کې د تبلي او باجي غږ راگرځېده... څو ښکلي نجوني نڅېدلي. ...

میرویس خان د پاچا په غوښتنه د هغه تر څنگ کېناست. پاچا اشاره وکړه، ساز ودرېد، نجوني ووتې.

یوه خدمتگار د شرابو جام ورته ونيو، خو میرویس خان چای وغوښت.

پاچا نشه و. ځینو درباریانو ته یې کنځلي کولې... ویل یې چې د غم خبرې ولې تر ما رارسوي... واک مې ورکړی، په خپله دې حل کړي. ...

میرویس خان ته دا خبرې نوې نه وې. دی پوهېده چې شاه حسین راحت طلبه او عیاش انسان دی، ټول وخت په حرمسرای کې له خپلو سلگونو ښځو او مینځو سره تېروي، تل نشه وي... خپل کارونه یې نورو ته ور سپارلي او خپله د هېواد له امورو سره چندان علاقه نه لري...۰۰۰

پاچا بې واره غږېده... له خپلو ډېرو درباریانو، والیانو او مهمو قوماندانانو یې شکایت درلود... خو د گرگین نوم یې وانه خيست.

چای راغی، میرویس خان له لنډې شیبې څخه استفاده وکړه. ده ښځه په ښځه د گرگین ظلمونه نه شوای یادولای. وار له واره یې د هندوستان د فال لیدونکو او جادوگرانو کیسې راواخیستې... د فال نیولو ځینې مهم کتابونه یې یاد کړل، ویې ویل چې له دې کتابونو څخه هر څوک استفاده کولای شي...۰۰۰

میرویس خان د فال، تاوید او جادو په اړه خپلې خبرې وغځولې... دی د پاچا له سترگو او وازې خولې وپوهېد چې شاه حسین ته د هندوستان د جادوگرانو دا حیرانونکې کیسې نوې دي او خوند ترې اخلي...۰۰۰

په پای کې یې وخنډل، ویې ویل چې گرگین هم یوه داسې جادو ته ضرورت لري چې زړه یې نری کړي او له ظلمه لاس واخلي... وروسته یې د گرگین ظلمونه یاد کړل.... ویې ویل چې د گرگین دا نارواوې به صفوي حکومت کمزوری کړي...۰۰۰

خو د شاه حسین تندې تریو شو، خبرې یې بېرته فال او جادو ته ور واړولې او له میرویس خان نه یې د هندوستان د جادوگرانو د کیسو دوام وغوښت.

میرویس خان ته د وزیر اعظم خبره ور په زړه شوه. ده ته یې ویلي و چې گرگین غبښتی او عصبي سړی دی، ان شاه حسین هم ترې وېرېږي او د هغه د گوښه کېدو یا تبدیلیدو زړه نه لري.

میرویس خان نا امید له مانۍ را ووت، خو په دې خوشاله و چې ازاد گرځېده، نه چا پیره پرې کوله او نه هم تر نظارت لاندې و. میرویس خان به کله کله د هغو درباریانو کورونو ته ورته چې پر ده یې اعتماد درلود.

میرویس خان پوهېده چې نور یې په اصفهان کې پاتې کېدل بې گټې دي. د اوړې په لومړۍ میاشت کې شاهي مانۍ ته ورغی، له شاه حسین څخه یې د حج فریضې ته د تلو اجازه وغوښته، خو شاه حسین یې خبره ونه منله. په دوهم ځل اعتماد الدوله، وزیر اعظم او ځینې نور درباریان واسطه شول، شاه حسین نشه و، دا ځل یې (نه) ونه ویل.

* * *

میرویس خان د مني په اولو کې مکې ته ورسېد. مکې کوچینی بازار درلود، کورونه او دوکانونه له خټو جوړ ول، گرمي وه، د عربو لمر سوځولو تورو مخونو غوړ را ایستلي ول.

میرویس خان د حج له مراسمو وروسته ځینو دیني عالمانو ته تحفي ور وړې، لویو مفتیانو ته یې د گرگین ظلمونه تشریح کړل... د گرگین پر ضد د جهاد لیکلي فتوا یې ترې واخیسته.

میرویس خان بېرته اصفهان ته لاړ. دا ځل یې د شاه حسین او درباریانو په وړاندې باور نور هم زیات شو.

وزیر اعظم او اعتماد الدوله پاچا ته ورغلل، ویی ویل چې میرویس خان کندهار ته تللی شوای، خو دی صفوي دربار ته صادق انسان دی، اصفهان ته راغی، بڼه به دا وي چې د صفوي حکومت د ټینگښت په خاطر گټه ترې واخلو.

شاه حسین هم پوهېده چې میرویس خان په خپلو خلکو کې دروند نوم لري، ډېرې قبیلې پرې راټولې دي، ده ته به د منصب ورکړه د صفوي حکومت په گټه وي.

میرویس خان په ژمي کې د کندهار خواته حرکت وکړ. له ده سره د شاه حسین په مهر، مهر شوي دوه مکتوبونه ول.

* * *

یو ساتونکی راغی، تعظیم یې وکړ، ویی ویل:

__صیب! د ښار زیاتره دوکانونه وتړل شول.

گرگین د شرابو جام کېښود، خپلې وروځې یې سره وروستي:

__ولی؟

_نه پوهېږم! خلک له ښاره په وتو دي.

گرگین ولاړ شو، له سالونه ووت. د جنگي کلا نږدې برج ته وخوت. خلک د ښار لوېدیځ لور ته روان ول... له دښتې د ډول غږ راته...۰۰۰

یو افسر راغی، وېي ویل:

_صېب! ټول خلک د میرویس خان استقبال ته ور روان دي.

گرگین د یوه توپ پر میل لاس کېښود، لوېدیځ لور ته یې وکتل، لیرې په سپېره دښته کې نرۍ توره لیکه را روانه وه...۰۰۰

افسر وویل:

_میرویس خان په همدې کاروان کې دی.

د گرگین ټنډه تروه شوه، خپلې کوتې ته لاړ، کرکۍ ته ودرېد، پرده یې چوله کړه. ورو زړو د ښار لوېدیځ لورته منډې وهلې...۰۰۰

گرگین د پردې تر ژۍ خپلې گوتې تاو کړې، کش یې کړه، له پردې سره د سپین گچ وړې توتې راولوېدې. چیغه یې کړه، خدمتگار راغی، غلی ودرېد.

گرگين وويل:

_شراب راوره!

* * *

ميرويس خان کندهار ته تر راتگ يوه اوونۍ وروسته د نارنج ماني ته ورغی. گرگين ته يي احوال ور ولېره چې غواړي ورسره وويني، خو گرگين يي غوښتنه ونه منله. ويلي يي و چې دی يوه مهمه غونډه لري، ميرويس خان په دوهمه ورځ بيا جنگي کلا ته ورغی، د گرگين ځواب دا ځل هم منفي و.

خو په څلورمه شپه گرگين تر سهاره سترگه پټه نه کړه، له ډېرې غوسې خوب نه ورته، سپيده چاود يي څو کسان د ميرويس خان کور ته ور ولېږل، خو ميرويس خان ورته وويل چې کار لرم، بل وخت به سره گورو.

د گرگين زړه اور واخيست، خپلو عسکرو ته يي امر وکړ چې د بازار ټول دوکانداران جنگي کلا ته راوغواړي. غرمې ته لوی سالون له خلکو ډک وو.

گرگين په غوسه بنکارېده، دوکانداران يي وگواښل چې که ماليه ور نکړي، دوکانونو ته به يي اور ور واچوي. خو د ټولو دوکاندارانو خبره يوه وه، ويل يي چې دوی ته د ميرويس خان خبره تر هرڅه ډېر ارزښت لري.

د گرگین له خولې لارې باد شوې، ځینې دوکاندارن یې بندیان کړل، په سبا یې خپل دوه سوه عسکر د دوکانونو د نړولو له پاره بازار ته ور ولېږل، خو غرمې ته بېرته راغلل، گرگین ته یې وویل چې سلگونه ځوانان له تورو او تېرونو سره ورته ولاړ ول.

گرگین د کلا یوه برج ته وخوت، د څلورو توپونو خولې یې بازار ته ور واړولې.

یوه عسکر د توپ گولۍ راوړه، بل عسکر چیغه کړه!

_مېرویس خان جنگي کلا ته را را روان دی.

گرگین لاندې وکتل، په تېز آس پسې مړه دوره پورته کېدله...

گرگین له برجه کښته شو، خپلې کوتې ته لاړ، د شرابو جام یې پر سر واړاوه.

مېرویس خان راغی، گرگین ته یې د سترې مشې له پاره لاس ور وغځاوه، خو خلاصې کوتې یې په هوا کې پاتې شوې.

گرگین په غوسه وویل:

_ته خلک بغاوت ته هڅوې!

میرویس خان و خندل، په سره سینه یې وویل:

__ نه، خو ستا دا درانه مالیات به بغاوت ته لاره هواره کړي.

گرگین چیغه کړه:

__ تا دوکانداران د مالیې له ورکړې منع کړي دي.

چای راغی، سور و.

میرویس خان د چایو پیاله بېرته په پتناسه کې کېښوده، ویې ویل:

__ د دوکانونو مالیه دوه چنده ډېره شوېده...

گرگین چیغه کړه:

__ خو دا په تا پورې اړه نه لري!

میرویس خان و خندل، د خپلې سدرې جیب ته یې لاس کړ، گرگین ته یې مهر شوی کاغذ ونيو.

گرگین تاو شوی کاغذ ور واخیست، خلاص یې کړ، سترگې یې ردې راوختې.

ميرويس خان وويل:

_اوس خو وپوهېدې چې په ما پورې اړه لري؟!

گرگين غلی و، کاغذ ته يې په حيراني کتل.

ميرويس خان وويل:

_لومړی خبره! زه د شاه حسين په امر د کندهار ښار کلانتر ټاکل شوی يم، له دې وروسته به زه د ښار دوکانونو ته ماليه ټاکم، نو هيله کوم، زما په کار کې مداخله مه کوه.

گرگين بل جام ور پورته کړ!

ميرويس خان د پاچا په مهر دوهم مکتوب ورته ونيو، ويې ويل:

_دوهمه خبره، هېڅ کار زما له مشورې پرته مه کوه!

گرگين مکتوب ولوست، برېښونه يې وڅړېدل. ...

ميرويس خان وويل:

_درېمه خبره! بندي دوکاندارن بايد همدا نن راخلاص شي.

ميرويس خان له کوتي ووت.

گرگين په غوسه و، ځمکي ځای نه ورکاوه، ده د جنگي کلا ټول مهم کسان خپلي کوتي ته ور وغوښتل. د صفوي پاچا مکتوبونه يې ور وښودل، ويې ويل چې پاچا په يوه داسي انسان باور کړی چې د صفوي حکومت ريښې وهي. ...

خو نورو کسانو مشوره ورکړه چې د شاه حسين امر ته په سپکه کتل د گرگين په گټه نه ده. دی بايد له ميرويس خان سره گزاره وکړي.

آتمه برخه

* * *

ترنگ شو، رباب وترنگېد، گرگين د شرابو جام پر سر واړاوه، يودم يې چېغه کړه!

_بس که! په دې تکراري نغمه دې غوړونه را وخوړل.

د زور ربایي تورې گوتې ولرزېدې، د رباب تارونه یې کش کړل، بله نغمه یې ونيوله.

گرگین پر څوکی کېناست، جام یې وټنگاوه، تر څنگ ولاړ سړي د شرابو سرایي کړه کړه، سره شراب د جام تر ژی راپورته شول.

یو عسکر راغی، تعظیم یې وکړ، ویي ویل:

__صیب! د کاکړو د قبیلې هغې پښې مالیات راوړل چې دا څو کاله یې مالیات نه ورکول.

گرگین کېناست، عسکر ته یې په حیرانی وکتل.

عسکر وویل:

__صیب! سل اوبنان او څلوېښت کچرې په غنمو او نورو خوراکي موادو بار دي.

گرگین ولاړ شو، زانګې وانګې برنډې ته ووت. له پورته یې لاندې وکتل، له اوبنانو او کچرو ډکې بوجی کښته کېدلې. ...

د مالیاتو مسوول راغی، سترګې یې ځلېدلې. ...

په بېره يې وويل:

_تول د ميرويس خان برکت دی، دا قبيله يې د مالياتو ورکړې ته مجبوره کړې ده.

د گرگين ټنډه تروه شوه، بېرته خپلې کوتې ته لاړ.

مياشت وروسته د اصفهان شاهي دربار ته دا خبره ورسېده چې ميرويس خان يوه بله داسې قبيله د مالياتو ورکړې ته مجبوره کړه چې څو کاله يې ماليه نه وه ورکړې.

* * *

يحيی خان په خواشينۍ وويل:

_وروره، ځينې خلک په غوسه دي.

ميرويس خان بېلچه ور واخيسته، د تاکنونوله ډکې جووې يې اوبه واړولې، ورو يې وويل:

_پوهېرم!

چيغه يې کړه!

__ بازگله!

د ونو له مینځه په ونه لوړ سړی را ووت. په بېړه راغی، ویي ویل:

__ خان صېب! څه دې ویل؟

میرویس خان وویل:

__ د دې بېلچې لاستي چاک کړی، د ورغوي غوښه نیسي.

سړي په بېړه وویل:

__ خان صېب، ماته یې پرېږده، اوبه زه لگوم!

میرویس خان وخنډل:

__ ستا له پاره وایم، لاس دې ژوبل نه کړي.

سړي بېلچه ور واخیسته، ویي ویل:

_ خان صيب! له کوچنيوالي يواځې بېلچه پېژنم، بلد يم، له کلونو راهيسي ستاسو باغواني کوم.

ميرويس خان وخنډل، څادر يې هوار کړ، کېناست.

يحيى خان وويل:

_ ټول قومونه باور درباندي لري، خو ځيني کسان په غوسه دي، وايي چې لا اوس هم صفوي حکومت ته ماليه راتولوي!

ميرويس خان وويل:

_ نو څه وايي؟

_ وايي چې نور نو د تورې وخت را رسېدلی دی. تېره ورځ هم څو کسانو د گرگين پر يوه کلا حمله ور وړه!

ميرويس خان وويل:

_ کلا يې ونيوله؟

_نه، ټول تر تبغ تېر شول.

ميرويس خان سور اسويلی وايست. له خاورو يې يوه مړه غومبسه را پورته کړه، د يوه تور مېړي تر مخې يې واچوله، ويې ويل:

_ورته وگوره!

يحيی خان ځمکې ته وکتل. مېړی راغی، تر غومبسي را وگرځېد، تر وزر يې کش کړه، نه کېده، غومبسه تر مېړي څو چنده غټه وه.

ميرويس خان ټيټ شو، تر غومبسي يوه لويشت لېرې څو نورو روانو مېړيانو ته يې ور پوه کړل، تور مېړيان پر څرو خاورو ور غږېدل. يو پر غومبسه ولگېد، روان شو، خو بېرته راوگرځېد، غومبسه يې تر پښې ونيوله. نه کېده، دوو مېړيانو دومره لويه غومبسه نه شوای ورسره وړلاى.

څو نور مېړيان راغلل، خو غومبسه درنه وه.

يحيی خان خپل ورور ته په حيرانى وکتل.

ميرويس خان وويل:

__حوصله وکه!

وخت ووت. پر غومبسه خواره واره مېړيان راتول شول. غومبسه يې له ځمکې پورته کړه.

ميرويس خان وويل:

__صفوي حکومت د همدې غومبسي په شان دی، په څو کسانو يې نه شو پورته کولای.

ميرويس خان غلی شو، ورور يې په حيراني ورته کتل. ...

ميرويس خان وويل:

__لنډه منډه گټه نه لري، له فکره پرته قوي دښمن ته غېږه ورکول، د ځان تباهي ده. موږ بايد له ارامو اعصابو کار واخلو، دښمن ته ځان ور نږدې که، کار پکې وکه، له مينځه يې مات که.

يحيی خان غلی و.

ميرويس خان د خپل ورور پر اوږه لاس کېښود، ورو يې وويل:

په احساساتو او ځانځاني دې خدايکه شل کړه. دا غومبسه د خلکو هوښياري او اتفاق، پورته کولای شي.

یحیی خان سره سا وایسته:

میرویس خان وخنډل:

_گوره! گرکین هم کرار نه دی ناست، ځینې قبیلې یې پر ځان راټولې کړې دي، د خلکو په بې اتفاقی کې خپله بقا ویني، نه غواړي چې په یوه خوله اووسي، خو ما له ډېرو قومي مشرانو سره خبرې کړي، په ډېرو کسانو کې د آزادۍ د اخیستلو احساس را ژوندی شوی دی، مه نا امېده کېږه، بس، یو څه وخت نور هم صبر وکه!

یو ناڅاپه آس وشنېد، درب شو، د باغ لرگېنه دروازه له دېوال سره ولگېده، آس پر جووه راغی، پښې یې په خټو کې ننوتې، پر آس سپور سړي توپ کړل.

یحیی خان خپلې تورې ته لاس ور وغځاوه، خو میرویس خان تر مټ ونيو، ورو یې وویل:

_ساره خوره! عبدالحمید دی.

سړی راغی، وار له واره یې چیغه کړه!

_د ابدالیو مشر دولت خان یې وواژه!

یحیی خان ودرېد، خو د میرویس خان په پښو کې د ولاړېدو سپکه نه وه پاتې.

راغلي سړي وویل:

_گرگین د شپې لخوا په شهر صفا کې د دولت خان پر کور یرغل وړ وور. دولت خان او د هغه زوی
نظر محمد خان، دواړه یې ووژل.

میرویس خان په راوتلو رډو سترگو ورته کتل. ...

چوپه چوپتیا شوه، جووې ته د اوبو د تویېدو جوړې راتله. ...

د راغلي سړي په سترگو کې اوبښکې راټولې وې. په غریو کې یې وویل:

_د شپې یې د کلا دروازه ماته کړه، دولت خان ونه تښتېد، مخې ته ورته راغی، خو د گرگین عسکرو د
تورې وار ورباندې وکړ، د دولت خان زامنو او د کلا ساتونکو جگړه وکړه، خوشمېر یې کم و،
نظر محمد خان یې په غشو وویشت، خو د دولت خان دوه نور زامن رستم خان او محمد زمان خان
وتښتېدل. ...

یحیی خان خپل ورور ته وکتل، په غوسه یې وویل:

_اوس هم باید صبر وکو؟

ميرويس خان ولاړ شو، ځادر يې ور واخيست، شونډې يې وخوځېدې:

_هو! صبر وکړئ!

* * *

گرگين په غوسه و، دى د اوږده سالون تر سره لاړ، بېرته راوگرځېد، د مېز له سره يې د شرابو جام ور پورته کړ، چيغه يې کړه!

_څه پکې وايي؟

ميرويس خان غلى و.

گرگين وويل:

_نه اورې! درته ومې ويل چې د ارغستان ابداليانو پاڅون کړى. يوه کلا يې نيولې ده.

ميرويس خان ولاړ شو، گرگين ته مخامخ ودرېد، د گرگين د غټو سترگو په سپينو کې سره رگونه تېر ول.

میرویس خان وویل:

__دا اور دې په خپله بل کړ!

گرگین جام پر ځمکه و ویشته، لار، په خپله څوکی زړېدلی سر کېناست.

میرویس خان وویل:

__تا د ابدالیانو مشر وواژه!

گرگین غلی و.

میرویس خان وویل:

__له ارغستانه خپل عسکر راوغواړه!

د گرگین له خولې لارې باد شوې!

__نه!

ميرويس خان وويل:

_او د دولت خان زوی رستم خان د ابدالیو د قوم د مشر په توگه ومنه!

گرگین ودرېد:

_امکان نه لري.

ميرويس خان د چایو پیاله ورپورته کړه، ورو يي وويل:

_بله لاره نه لري.

ميرويس خان له سالونه ووت. د جنگي کلا مخي ته يي ورور ولاړ و. دواړه پر آسونو سپاره شول. يحيی خان وويل:

_څه يي ويل؟

_د ارغستان د پاڅون په باره کي راسره غږېده.

_ څه مشوره دې ورکړه!

_ ورته ومې ويل چې خپل پوځيان راوغواړه او د دولت خان زوی د قوم د مشر په توگه ومنه!

د يحيی خان تندي تريو شو:

_ دا مشوره به دې نه ورکوله، که نور نه وي، په ارغستان کې خو بايد د گرگين له عسکرو سره وجنگېږو.

ميرويس خان وخنډل:

_ د غومبسي کيسه دې هېره شوه؟

* * *

تیاره وه، تالنده وغرمېده، د ولاړ سړي په سترگو کې سپینې کړې لیکې تېرې شوې.

سړی یوې اوږدې کوتې ته ننوت. په دېوال کې اېښودل شوې لمپې ژېړه رڼا کوله..

گن کسان ولاړ شول. سړي ته یې غېږ ورکړه.

سړي خپل لوند ځادر پر ترلي بستره وغوراوه. کپناست، يوه ځوان د چايو ډکه پياله ور ته کښوده.

يوه بوډا وويل:

_ميرويس خانه! ناوخته شوي!

ميرويس خان وخنډل، پر خپل لاندۀ تندي يي لستونۍ تېر کړ، ورو يي وويل:

_حاجي کاکا! پخوا به تر خاکرانه په دوه ساعته کي را رسېدم، خو د نن لندۀ بل ته مي پام نه و، په باران او چکرو کي د آس پښو سم کار نه کاوه، دوه ساعته يي تر څلورو ساعتونو هم ور واړول.

غلي شو، شاوخوا يي وکتل، ويي ويل:

_اکرم خان نه ښکاري!

د کوټي له کونجه يوه غږ کړل!

_يواخې اکرم خان نه دی، ځيني نور قومي مشران هم نشته!

يوه بل وويل:

_ٽول خبر ول. احوال مو ور لڀرلي و، خو رانه غل، جرگي ته يي په سپكه وکتل.

ميرويس خان د چايو غورپ وکر، ورو يي وويل:

_دومره ژر يو څوک مه ملامتوي، شرايط خراب دي، يا به احوال نه وي ور رسېدلي، يا به يي باران د راتگ مخه نيولي وي.

ٽول غلي شول.

يوه وويل:

_ميرويس خانه! ستا تر راتگ مخکي مو خبرې کولي، بس! يواځي پر جنگي کلا د حملي ورځ رابښيه!

يوه بل وويل:

_خو زه په اوس وخت کي د جگړې مخالف یم!

دربيم په خبره کي ور ولوېد:

__پاره سيدال خانه، (نه) مه پکي وايه!

يوه بل وويل:

__سيدال خان ناصري سم وايي! تر اوسه لا کمزوري يو، ټول قومونه مو نه دي غږولي!

د کوټي له کونجه يو را مخته شو، ويي ويل:

__قومونه نو سپين وي که تور! دا دی، د اوو، اتو قومونو مشران شته. نور څوک غواړي!

يوه بوډا وويل:

__ميرويس خانه! ته څه پکي وايي؟

ميرويس خان وويل:

__د هر چا نظر د قدر وړ دی، خو د ناصري صاحب خبره مي خوښه شوه!

غلی شو، د چايو پيالو يي ور پورته کړه، ويي ويل:

پر گرگين حملاه، وره خبره نه ده.

يوه وويل:

نو ڇه وکو؟

ميرويس خان وويل:

د ليري سيمو اوسيدونكي هم پري را گد کړئ! که زما منئ، ان د هزاره گانو مشران هم راوغواړئ!

يوه وويل:

خو ځيني خلک له گرگين سره جگړه ناروا بولي، وايي چي پر مسلمان به څنگه توره پورته کوو!

سيدال خان ناصري وويل:

ميرويس خانه! د مکي د علماوو فتوا دي څه کړه؟

میرویس خان د خپلې سدرۍ جیب ته لاس کړ، کاغذ یې را وایست. سیدال خان په بېړه کاغذ ور واخیست، ویې ویل:

د باران اوبه ور رسیدلې دي، نم یې کش کړی، دا کاغذ ډېر ارزښت لري.

کاغذ ته یې ور پوه کړل، پر بالښت یې کېښود. ورو یې وویل:

له ځینو کسانو یې ښځې بوتلې، خو اور یې وانه خيست، دا فتوا به یې خولې ور بندې کړي.

میرویس خان وویل:

اوس نو یوې بلې جرگې ته هم ضرورت دی؛ تردې لویې جرگې ته!

* * *

د جارو ډکي پر ځمکه وښوېدل، خاوره او د زرتارو وړې توتې یې ورسره یوورې.

یوه دوکاندار چیغه کړه!

اه! خان صېب! مه!

بل دوکاندار راغی، د میرویس خان له لاسه یې جارو وړ واخیسته، خړېدلی سر ودرېد.

تر میرویس خان گڼ دوکاندران را تاو شول، ټول غلي ول...

میرویس خان وویل:

__ که هر څوک د خپل دوکان مخه پاکه کړي، ښار په خپله پاکېږي.

یو سپین ږیری رامخته شو، میرویس خان یې پر ټنډه ښکل کړ، ورو یې وویل:

__ نور مو مه شرموه!

یو دم یې چیغه کړه!

__ ټول خپل دوکانونه وتړئ! بېلچې او جاروگان راواخلي! تر غرمې د بازار د پاکولو اشر دی.

میرویس خان وویل:

__ زه هم یوه بېلچه غواړم.

سپین ږیری دوکاندار وویل:

__تاسو د ښار کلانتر یاست، ښه نه ده چې...

میرویس خان په خبره کې ور ولوېد:

__بابکه! کلانترې بېله خبره ده، زه هم د دې سیمې اوسېدونکی یم، غواړم چې د ښار په پاکولو کې برخه واخلم.

آس وشنېد، د کوڅې په سر کې یو مول وهلی کس ښکاره شو. راغی، د میرویس خان غوږ ته یې خوله ور نږدې کړه. څه یې وویل، د میرویس خان رنگ والوت.

میرویس خان یوه شېبه غلی و، بیا یې د سپین ږیری دوکاندار پر اوږه لاس کېښود، ویې خندل:

__بس! یواځې څو شېبې وروسته بېرته راکم.

روان شو، مخ یې را واړاوه، په خندا یې وویل:

__زما بېلچه هېره نه کړی!

پر ونه پوري ترلي آس ته ور وگرځېد، له راغلي کس سره له ښاره ووت. دواړه د توت زړې ونې ته ور وگرځېدل. سيوري ته کېناستل. ميرويس خان ورو وويل:

__گرگين له کومه وپوهېد؟

سري خپل مول خلاص کړ، ويي ويل:

__ستاسو له ډلې کوم پوه احوال ورته راوړی و، ويل يې چې څه موده مخکې مو په خاکران کې د ځينو قبيلو مشران راټول کړي وو او د گرگين پر وړاندې د قيام پر لارو چارو غږېدې.

ميرويس خان سره سا وايسته.

سري وويل.

__گرگين ور وغوښتم، په غوسه و، ويي ويل چې د جنگي کلا قوماندانان راوغواړه، شېبه وروسته يې په جلسه کې ستا نوم واخيست، د خاکران جرگه يې ياده کړه، ويل يې چې ميرويس خان خطرناکه دی.

له ونو څو پوځيان را ووتل، پر دوو تورو آسونو پسې ترلی توپ يې تېله کاوه.

خوان مول وواهه.

ميرويس خان وويل:

_د جلسې نتيجه څه راوخته؟

ټول په يوه خوله ول، ستا پلوي يې کوله، ويل يې چې ميرويس خان د ښار کلانتر دی، ښه منصب لري،
په کندهار کې د صفوي حکومت راپرزېدا يې په گټه نه ده، ميرويس خان به څنگه خپلو پښو ته، خپله
تبر نيسي. ...

سړی ولاړ شو، ورو يې وويل:

_زه درنه لارم! د گرگين جاسوسان ډېر دي.

ميرويس خان وويل:

_حاجي نواب زرگر ته ورشه، د هغه بل ځل د احوال راوړلو پيښې مې هم درته ايښي دي.

خوان پر آس پښه واړوله، ويي خندل:

_خو د احوال راورلو بیه یو څه ډېره که، پوهېږي! په دې شرایطو کې کې اسانه کار نه دی.

سړي آس ته پښه ورکړه!

میرویس خان فکر په مخه کړ، شونډې یې وخوځېدې:

_گرگین به چا د خاکران د جرگې له حاله خبر کړی وي!!!

نهمه برخه

* * *

میرویس خان د انگورو واینکی ور واخیست، ورو یې وویل:

_د خاکران په جرگه کې اتلس کسان وو. څوک خاین درته ښکاري؟

سیدال خان ناصري د انگورو دانه خولې ته واچوله. ویې ویل:

_ټول په وطن مین خلک دي، خو یواځې په دوو کسانو شک لرم.

میرویس خان په بېره ور وکتل.

سیدال خان وویل:

_عطاگل او ملک قاسم خو ځله په جنگي کلا کې لیدل شوي دي.

میرویس خان وویل:

_دواړه خبر که چې د راتلونکې جومې په شپه مو د قومونو مشران راتول کړي دي، غواړو چې پر جنگي کلا د حملې تیاری ونیسو.

د سیدال خان سترگې رډې راوختې.

میرویس خان وویل:

_خو دواړو ته د جرگې د جوړېدو دوه مختلف ځایونه ور وښه.

* * *

ملک قاسم په غوسه وویل:

_دا نو څه ملنډې دي، له ماښامه راهيسې مو په کوټه کې کښولی يم، د عبدالله کور ته څه وخت ورځو؟
نيمه شپه شوه.

سيدال خان ناصري ورو وويل:

_ملک صېب، بس يواځې د يو څو شپږو خبره ده.

عطاگل په خبره کې ور ولوېد:

_سيدال خانه! پر موږ مو ملنډې ووهلې، په دې سپينه ږيره مې دوه ساعته مزل راوکر، دلته راغلم، خو
نه جرگه شته او نه هم مرکه!

دروازه خلاصه شوه، د لاس مينځلو اوبه راغلې.

سيدال خان وويل:

_عطاگل کاکا، ځينې مشران رانه غل، جرگه مو بل وخت ته وځنډوله.

ملک قاسم چيغه کړه

_نو موږ مو ولي برمنه کړي یو؟

سیدال خان وخنډل:

_ملک صېب. تاسو زموږ مېلمانه یاست. غوره بنوروا، پاکه او پسته بستره، ښکلي کوټه، نور څه غواړئ! هسې هم په دې توره شپه کې خپل کلي ته نه شې رسېدلې.

ملک قاسم ولاړ شو:

_ملنډې مه وهه! تا خو احوال راولېږه چې د جرگې ځای د عبدالله په مهمانخانه کې دی، خو زه مو دلته راوستم.

سیدال خان وویل:

_اوس خو جرگه نشته، نو ځای یې ولي درته مهم دی.

د ملک قاسم رنگ والوت، بېرته کېناست، لاسو نه یې چلمچي ته ونيول، څرې اوبه ترې تویي شوې.

سیدال خان ناصري د باندې ووت. بالا خانې ته وخوت. میرویس خان وړې کړکۍ ته ولاړ و.

سيدال خان ناصري وويل:

_ملڪ قاسم په پوست پاڪ نه راته بنڪاري، ڊپر نا ارامه دي.

ميرويس خان تر ڪرڪي سر وايست، پر ستورو د سپورمي تته رنا پرته وه.

ميرويس خان وويل:

_ملڪ قاسم ته دي ڇه ويلي وو؟

ورته ومي ويل چي ملگري د عبدالله په ڪور ڪي راتوليږي.

_او عطاگل ڪاڪا ته؟

_هغه مي د عبدالرحمن د باغ ڪشمش خاني ته راغوبنتي و. ورته ومي ويل چي ڪشمش خانه مو فرش ڪري ده.

دواړه غلي شول، چرچرڪ ناري وهلي. . .

د آسونو د پښو دربا راغله. میرویس خان کین لورې ته وکتل، گڼ سپاره د عبدالرحمان تر باغ تېر شول،
د عبدالله د کلا لویې دروازې ته ودرېدل. میرویس خان خپلې سترگې ټینګې کړې، خو ځله یې ورپولې.
د کلا دېوال ته زینه ودرېده، خو عسکر تر دېوال واوښتل.

چیغې شوې!

میرویس خان وویل:

_خان ور ورسوه

سیدال خان په بېړه پر زینو کښته شو، چیغه یې کړه

_هلی!

له څو ځوانانو سره په منډه له کلا ووت.

میرویس خان کوټې ته ورغی. ملک قاسم او عطاگل وارخطا ول.

میرویس خان وویل:

_ملک قاسمه! ته خاين يي!

د ملک قاسم سترگي ردې راوختې.

ميرويس خان وويل:

_تا گرگين ته د خاکران د جرگې احوال ور وړی و.

ملک قاسم چيغه کړه!

_چتيان مه وايه!

ميرويس خان وويل:

_موږ پر تا او عطاگل اکا باندې شک درلود، د خاين د مالومولو له پاره مو دواړو ته د خيالي جرگې د جوړېدو مختلف ځايونه ور ياد کړل، پوهېدو چې خاين به گرگين ته د جرگې د ځای په اړه خبر ورکوي، د گرگين عسکر د عبدالرحمن تر باغ تير شول او د عبدالله پر کور ور وختل.

ميرويس خان غلی شو، د ملک قاسم سترگي ردې راختلې وې.

ميرويس خان وويل:

_ملک قاسمه، تاته مو د عبدالله کور در ياد کړی و.

ملک قاسم گام واخيست، د بنوروا په کاسه کې وخوت، ميرويس خان يې پورې واهه. ميرويس خان پر بله لمپه ولوېد، تياره شوه.

ميرويس خان چيغه کړه!

_ويي نيسي!

ميرويس خان د باندې ووت، د کلا دروازه خلاصه وه.

د چوټرې پر ژۍ کېناست. خپل سر يې په دواړو لاسونو کې ونيو. نږدې غر يې واورېد:

_وتښتېد؟

ميرويس خان ور وکتل، عطاگل و.

ميرويس خان وويل:

_ اکا! درته شرمنده یم. مجبوروم، خاین مو باید پیدا کری وای...

عطاگل سره سا وایسته. د میرویس خان تر څنگ کښاست، ورو یې وویل:

_ بچیه! خوا مه بدوه، که زه ستا پر ځای وای، ما هم همدا کار کاوه.

سیدال خان راغی، وې وېل:

_ ملک قاسم څه شو؟

میرویس خان وویل:

_ وتښتېد.

دواړه غلي شول.

میرویس خان وویل:

_ د حاجي عبدالله په کور کې خو په څوک نه یې ژوبل شوي.

_ نه، مشر زوی یې مازې په لاس ولگېد.

عسکرو څه ویل؟

__ویل یې چې دلته د حکومت پر ضد خلک راټول شوي، خو څه یې ونه موندل، بېرته لاړل.

میرویس خان سره سا وایسته، ورو یې وویل:

__د دوهمې جرگې د جوړېدو کار څنگه شو؟!

* * *

ژېړې پانې ورغړېدې، نرۍ بربوکی راغله، پر آس سپور مول وهلي سړي خپلو سترگو ته لاس ونيو،
دوره د کلي په مینځ کې د پراته ډېران پر سر راوگرځېده، ډېران ته نږدې یې د ډنډ په خوسا اوبو کې
سپکه وخته.

سړی له آسه کښته شو. مول یې خلاص کړ، له کلا گڼ کسان راووتل، سړي ته یې غېږ ورکړه، یوه بوډا
ووویل:

__میرویس خانه! لاره خو دې غلطه نه کړه!

میرویس خان وخنډل:

_ نه حاجي بابڪه! مانجي ته ڇو واري پخوا هم راغلي وم.

يو ڇوان راغي، آس يي د ڪلا تر مخ ولارو ڪتار غواوو ته نڀڌي وتاره.

ميرويس خان وويل:

_ آس وري دي! له سهاره راهيسي يي ڙامي نه دي خوشبلي!

بودا وويل:

_ غم يي مه ڪوه، په اوريشو به يي مور ڪو.

ڊله ڪلا ته ننوته. لمر ته ڪتار ڪوتي ولاري وي، د ڪوتي تر مخ چوتره له لمر وهلو سره بخونو انگورو
ڊڪه وه.

ميرويس خان وويل:

_ حاجي بابڪه! وامي وربدل چي دلته په مانجه ڪي انگورو مرض ڪري و.

بودا وویل:

_هوا! خونده یې نه وه، له درېیو زرو ټاکنو مو یواځې همدا ممېزو ته واچول.

ټول برج ته وختل، په وړه کوټه کې سور لیکې لیکې تېر هوار و. ځنډو ته یې رنګارنګ توشکې
بنکېدلې.

میرویس خان سره سا وایسته:

_بابکه! دې کوټې د اصفهان بالاحصار را په زړه کې.

کېناست. پیاوړې وکړېږدې، توره چایجوشه راغله، په خټین لوبڼې کې نیمه ممیز شوي انګور پراته ول.

میرویس خان وویل:

_د جرګې له پاره څوک راغلي دي؟

بودا بالښت ته ډډه ووهله. ویې ویل:

__هوا! د ملک حبیب الله کوته ډکه ده. بس! یواځې د هزاره وو مشران یو څه وځنډېدل. نه وو ملامت، لاره لیرې وه. ايله پرون را ورسېدل.

میرویس خان د چایو پیاله ور پورته کړه.

بودا وویل:

__سیدال خان ناصري، بابو جان بابی، میاجي بهادر خان. ...

یو دم غلی شو، خپل تندي ته یې څپېره ورکړه، ویې ویل:

__اوف! څه بلا یې بولي! گل خان بابې.

وره ته نږدې ناست ځوان ته یې وکتل، ویې ویل:

__بچیه! ماغزه مې سم کار نه کوي، له ما یې د نورو نومونه هېر شول.

ناست ځوان وویل:

__یوسف خان، عزیزخان نورزی، نورخان برېڅ، نصر و خان الکوزی، یونس خان کاکړ. ...

میرویس خان له چایو غورپ وکر، ویی ویل:

_هغه زما وراره، محمد خان او ملگري یې را رسېدلي دي؟

خوان وویل:

_هو!

بودا وویل:

_میرویس خانه! وخت خراب دی، ولې دې دومره لاره یواځې را ووهله؟

میرویس خان وویل:

_بابکه! وراره مې ډېر راته ټینگ و، ویل یې چې له موږ سره یو ځای لاړ شه، خو د گرگین جاسوسان ډېر دي. بڼه مې وگټله چې د سهار په خړه کې یواځې له کوره راووځم.

بودا سر وڅوځاوه:

_سم وایې زویه! سم وایې.

غلی شو، یوډم یې وویل:

__ هاغه ملک قاسم څه بد کړي و! وراره دې کیسه راته وکړه. سم اصول داره سړی و. شک مې هم نه پرې راته چې د پرديو جاسوس به وي.

میرویس خان سره سا وایسته:

__ بابکه! د انسان پېژندل سخته ده. د بدو ورځو یار مو گانه، خو خیانت یې وکړ، اوس د ولس له ویرې په جنگي کلا کې اوسي.

بودا توخي واخیست. په زحمت یې وویل:

__ ستړی به یې، له ډوډۍ او لمانځه وروسته یوه سترگه خوب وکه. د جرگې ځای مو د ملک حبیب الله کوټه ټاکلي ده. بېگاته به له خیره هلته ورځو.

* * *

د بالبنست پر سر ایښي قرآن شریف ته لاسونه ور وغځېدل، ټولو په یوه خوله لوړه وکړه چې د وطن ازادي ته به ژمن وي.

هر یو بېرته په خپل ځای کېناست.

میرویس خان وویل:

_اوس باید د جگړې په اړه خبرې وکو.

سیدال خان ناصري وویل:

_پر جنګي کلا مستقیمه حمله مو له پښو غورځوي. پر دېوالونو ولاړ څلوېښت توپونه وړه خبره نه ده.
مور...

نور خان برېڅ په خبره کې ور ولوېد:

_لومړی به له ارګه (جنګي کلا) د باندې پر نورو پوځي کلاوو برېد وکړو.

یوسف خان غاړه صافه کړه!

_خال خال، حملي ګټه نه لري! د ګرګین ټول زور جنګي کلا ده. د جنګي کلا نیول، د شپږو نورو کلاوو
د سقوط مانا ورکوي.

خبرې ډېرې شوې، نوبت له واکه ووت، هر يوه خپله خبره کوله...

ميرويس خان غلی و.

شېبه وروسته ټول په يوه خوله شول، ويل يې چې تلفات منو، خو پر جنګي کلا له حملې څخه نه تېرېږو.

سيدال خان ناصري، ميرويس خان ته وکتل:

__خانه! غلی يې!

ميرويس خان د چايو غورپ وکړ، ورو يې وويل:

__پر جنګي کلا مې د حملې پر هر اړخ فکر وکړ، د خپلو جنګياليو له ډوبېدا پرته مې څه ونه موندل.

د کوټې له کونجه يو غږ راغی!

__زړور اوسه! نر پسه د قربانۍ له پاره دی.

نصروخان الکوزي وويل:

_د میرویس خان خبره سمه ده. ټول قربانی ته تیار یو، خو څومره قرباني!!!

ملک حبیب الله وویل:

_ودې وژل شو، خو چې منطق ولري، پر جنگي کلا مستقیمه حمله به نتیجه ده.

میرویس خان وویل:

_جگړه به تلفاتو نه وي، خو باید فکر وکو، کم تلفات او بريالیتوب.

عزیز خان نورزي وویل:

_سخته ده، گرگین له ټوپکو او توپونو سره په جنگي کلا کې راته ناست دی، موږ منډه پرې ور اخلو، تلفات به خامخا ډېر وي.

ټول غلي شول.

میرویس خان وویل:

_يو څه وخت راکړئ.

د باندې ووت. سپوږمۍ په ورېځو کې پټه وه. له غونډیو د لېوانو انگولا راتله.

کېناست، ولي يې له دېوال سره ولگول.

بودم ولاړ شو، د کوتې په وره کې ودرېد، سترگې يې وځلېدې، په خوند يې وويل:

_له گرگین سره له ښاره د باندې جگړه کوو.

ورمېړونه کاره شول، د ناستو کسانو سترگې رږې راوختې.

يوه وويل:

_گرگین دومره کم عقل نه دی چې جگړې ته له پخو دېوالونو را ووځي.

ميرويس خان وويل:

_پوهېږم! ځکه نو موږ له هوښياري کار اخلو.

_څنگه؟

میرویس خان کپناست، ویی ویل:

زما خبری واورئ!

لسمه برخه

* * *

د جنگي کلا دروازه خلاصه شوه، پر دوو آسانو پسي ترلي سر پتي گادی ودرېده، گادیوان کښته شو، کاره گامونه يي واخيستل، لاس يي پر دېوال ولگاوه، ولوېد.

عسکرو ور منډه کړه، پرمخي لوېدلی گادیوان يي ستوني ستغ راواړاوه. تر اوږي يي مات شوی غشی راوتلی و.

يوه عسکر چيغه کړه!

نورو ور وکتل، عسکر د گادی خلاصې پلي ته ولاړ و، گادی له مړو ډکه وه.

د تپي عسکر ځگړوی وخوت، په زحمت يي د خپل سره کوټ جېب ته لاس کړ، په وینو لړلی کاغذ يي را وايست. ورو يي وویل:

_دا کاغذ اعلیحضرت ته ور ورسوی!

یوه عسکر کاغذ ور واخیست، د نارنج مانی ته یې منډه ور واخیسته، پر زینو وخوت. د لوی سالون دروازه یې خلاصه کړه.

د گرگین له خولي لارې باد شوې:

_احمقه! نه وینې چې جلسه لرو.

عسکر په ماته خوله وویل:

_صېب! صېب! ستا اوښی او د هغه ملګري یې وژلي دي.

په سالون کې ناست قوماندانان ودرېدل، د ټولو سترګې رډې راختلې وې.

ګرګین چیغه کړه!

_څه چټیاټ وايي؟

عسکر په خواره خوله وویل:

_د کلا په مینځ کې گادی ودرېده، له مېرو ډکه ده.

مخکې ورغی، گرگین ته یې کاغذ ونيو، ویې ویل:

_یواځې گادیوان ژوندی پاتې دی!

گرگین په بیرته کاغذ ور واخیست، رنگ یې سور شو، سترگې یې رډې راوختې، چیغه یې کړه!

_اه! نو دومره زړه!

ولاړو کسانو یو بل ته وکتل.

یوه کاغذ ور واخیست. شونډې یې وخوځېدې:

((گرگین خانه! که روغې پښې غواړې، نو له دې وروسته بلوڅو ته په مالیه پسې مه راځه.))!

گرگین چیغه کړه!

_ گاديوان راولی!

عسکر په بیره له سالونه ووت.

د گرگین له خولې لارې باد شوې:

_ د بلوڅو سیمې ته چا کسان لیرلي وو؟

یو ډنگر سړی را مخته شو، په رږدېدلي ږغ یې وویل:

_ صېب! ما!

_ څو کسان وو؟

_ څه؟

گرگین چيغه کړه!

_ نه اورې! بلوڅو ته دې په مالیه پسې څو کسان لیرلي وو؟!

_ صڀب! ستا اوڻي مي نه لپره، په خپله يي ويل. ...

گرگين چيغه ڪړه!

_ احمقه! څو ڪسان؟

_ صڀب! پنځوس عسڪر او پنځلس گاډي!

گاډپوان راغي، له اوږي يي تازه وینه بهېدله.

گرگين وويل:

_ نور ملگري دې څه شول؟

د گاډپوان سر وځړېد:

_ صڀب! ټول يي ووژل.

گرگين لار، پر څوکی کېناست.

گادېوان وویل:

__صېب! کاکړو ته د ماليې له پاره لېږل شوي درې څلوېښت پوځيان هم وژل شوي دي، کاکړو هم په يوه خوله د ماليې له ورکړې انکار کړی.

کرنگ شو، جام ورغړېد، د گرگين سوک د لرگي د مېز له نړيو دېرو ووت.

چيغه يې کړه!

__لښکر تيار کړئ!

* * *

گرگين پر يوه لوړه ولاړ و، ده د جنگي کلا په ارت ميدان کې څو زره منظمو پوځيانو ته خبرې کولې
....

غړېدا يې تونده وه، د بلوڅو او کاکړو چرگي او څاروي يې هم د رحم وړ نه گنل. ده هغو پوځيانو ته د انعامونو ژمنه ورکړه چې ډېر سرونه پرې کړي.

گرگين اوږدې خبرې وکړې، ټوله غړېدا يې د وینو او انتقام په اړه وه.

وروسته يې مهم جنگي قوماندانان را ټول کړل، پر مېز يې د بلوڅو او کاکړو د سيمو نخشه وغوړوله. د
حملې لوري يې وټاکل...

سالون ته د ميرويس خان په ورتگ يې نخشه ټوله کړه. ميرويس خان غلی ودرېد.

گرگين وويل:

__جگړې ته دې څومره کسان تيار کړل؟

ميرويس خان وخنډل:

__يو هم نه!

د گرگين سترگې رډې راوختې!

__بيا نو مه وايه چې صفوي دربار ته صادق يې.

ميرويس خان ټولې شوې نخشې ته وکتل، ويې ويل:

_ صداقت له باور سره تړلی دی.

د ګرګین پر تنده خولې راغلې. نخشه یې بېرته پرانیسته. پر تورو نښو یې ګوته کېښوده، ویې ویل:

_ د دې غونډیو وړ هاخوا د بلوڅو څو لوی کلي پراته دي. حمله له همدې ځایه پیلوو، وروسته نورو کلیو ته ورځو... بیا د کاکړو وار دی.

میرویس خان وویل:

_ د حملې له پاره مو څومره لښکر برابر کړی ؟

_ دوه زره پلي پوځیان، زر سپاره ، لس توپونه او یوسلو اويا جنګي بګۍ.

میرویس خان نخشې ته وکتل، ویې ویل:

_ د بلوڅو او کاکړو ماتې دومره اسانه خبره نه ده. تر دې کلیو وړ هاخوا مالداره بلوڅ پراته دي، ان ښځې یې هم په توپک پوهېږي.

غلی شو.

گرگین وویل:

_نو ته په څه درد خوري!

میرویس خان وویل:

_ما څلور زره جنگیالي تیار کړي دي، خو نیمایي یې توپک نه لري. که د توپکو مرسته راسره وکړي،
بریالي به یو.

گرگین په خبره کې ور ولوېد:

_د توپکو خبره مه راته کوه.

_نو بیا خپل پوځیان ډېر که!

گرگین په حیرانۍ ورته وکتل.

میرویس خان وویل:

_د پوځیانو شمېره دې شپږو زرو ته ورسوه، توپونه هم باید تر دېرشو کم نه وي.

يوه قوماندان وويل:

_خو موږ جنگي کلا يواځي نه شو پرېښودلای!

ميرويس خان وويل:

_جنگي کلا يواځي نه ده، نيمايي پوځيان پکي پاتي کېږي. شپږ نورې کلاوې هم له عسکرو پکي دي.

گرگين لار، پر څوکۍ کېناست.

ميرويس خان وويل:

_زه دا خلک پېژنم، بلوڅ او کاکړ غښتلي جنگيالي لري، ماتي به دې صفوي حکومت ته بي اعتباره کړي.

گرگين خپل سر په دواړو لاسونو کې ونيو، يوه شېبه غلۍ و، وروسته يې سر پورته کړ:

_شل توپونه او شپږ زره پوځيان تيار کړئ.

غلی شو، ویی ویل:

_میرویس خانه! خپل کسان راټول که، د هفتې په پیل کې حرکت کوو.

میرویس خان وویل:

_درې زره کسان تیار دي، د نورو غم مې هم خوړلی، ځینې قبیلې په لاره کې پرتې دي، بس له دې خوا پرې ورځم، جنگیالي به یې تیار وي.

گرگین جام پر سر واړاوه، ویی ویل:

_نو له موږ سره ملګرتیا نه کوي!

میرویس خان وخنډل:

_غم مه کوه! غونډیو ته به په یوه ورځ ور رسېږو.

* * *

میرویس خان ماسپنین له جنگي کلا ووت، په هماغه مازدیگر یې د بلوڅو او کاکړ و مشرانو ته دوه تکره سپاره ور ولېږل چې د گرگین د پوځ له شمېر، امکاناتو، د تگ له لارې... او د حملې له ځایه یې خبر کړي.

په دوهمه ورځ یې د ځینو قبیلو له مشرانو سره خبرې وکړې، میرویس خان خوشاله و، تر دې ځایه یې خپله نخشه بریالی ګڼله، له جنگي کلا یې د گرگین نیمایي پوځ او شل توپونه ایستلي ول.

وروسته یې په پاتې نخشه خبرې وکړې.

* * *

تور لوګي تر غونډیو پورته ولاړ ول. میرویس خان آس ته پونده ورکړه، د غونډۍ سرته وخوت، لاندې په لمنو کې پراته کلي په تورو لوګیو کې پټ ول.

کله کله به د یوه توپ له خولې سره غوړنجه را ووته.

میرویس خان بېرته شاته وګرځېد، پر غونډۍ کښته شو، د خپلو زرګونو کسانو مخې ته ودرېد. په لور غږ یې وویل:

__همدلته وایوئ!

سیدال خان ناصري مخکي ورغی، سترگي يي له اوبنکو ډکي وې.

ميرويس خان وخنډل:

_مه وارخطا کړه! تشو کورونو ته يي توپونه نيولي دي.

سیدال خان وويل:

_وخت يي نه دی؟

_نه!

سیدال خان آس ته پونده ورکړه، د لښکر تر سره لار، بېرته راوگرځېد، پر لوړه ودرېد، چيغه يي کړه!

_خيمي ودرؤ!

وخت ووت، میدان رنگارنگ خيمو ونيو.

ميرويس خان وويل:

__راځه!

سیدال خان آس ته چوکه ورکړه، دواړه پر غونډۍ وختل، لاندې د سوځېدلو باروتو بوی ته. پر غونډۍ کښته شول، د گرگین ځینو پوځیانو خیمې وهلې. نور د ټوپکو په پاکولو بوخت وو، ځینې یوې بلې خواته گرځېدل. کله کله به یو نیم آس وشنېد.

میرویس خان یوې لویې خیمې ته ور ننوت. گرگین پر څوکی ناست و، مخې ته یې نخشه پرته وه.

گرگین سر پورته کړ، سترگې یې سرې وې، په غوسه یې وویل:

__په کلیو کې هېڅوک نه وو، چا خبر ورکړی! ان خپل څاروي یې هم ایستلي دي.

میرویس خان پر څوکی کښاست، وې وویل:

__ته باید زموږ تر راتګه ماته شوی وای.

گرگین وویل:

__طاقت نه راته!

میرویس خان و خندل:

_او تشو کورونو ته دې توپونه ونيول.

گرگین په خبره کې ور ولوېد:

_ما قسم کړی، د بلوڅو او کاکړو یو دېوال به هم روغ رانه پاتې نه شي.

غلی شو، ویې ویل:

_جنگیالي دې چېرته دي؟

_تر غونډیو ور هاخوا!

_غواړم چې ویې وینم.

گرگین له خیمې ووت. پر آس یې پینه واړوله، له میرویس خان او سیدال خان سره پر غونډۍ وخوت. لاندې سلگونه رنګارنګ خیمې ولاړې وې.

گرگین بني لور ته گوته ونيوله، ليرې د غره په لمنه کې گڼې ژېړې او سرې ونې ښکارېدلې.

ويي ويل:

_سبا د همدې کليو وار دی.

ميرويس خان وخنډل:

_نو دا حملي به مياشتي وخت ونيسي.

گرگين په حيراني ورته وکتل.

ميرويس خان وويل:

_پوهېږې چې کاکړ او بلوڅ دواړه منظم لښکر نه لري چې په يوه ځای يې ور سره مالومه کړو. د دوی جنگيالي په وړو ډلو وېشل شوي دي، دا ډلې په ځينو کليو کې پټې دي، شايد ځای ځای د ترپ او خرپ جگړه وکړي، په دوی پسې به زموږ د زرگونو کسانو يو ځايي ورتگ د وخت ضايع کېدل وي.

گرگين وويل:

_نو څه وايي؟

_که زما مني لښکر نیم که، نیمایي یې کاکړو ته ولېږه، پاتې به د بلوڅو سیمې جارو کړي. هسې مو هم شمېر ډېر دی، د ترپ او خرپ پر جگړې غښتلي یو. په کم وخت کې به دواړه قبیلې له پښو وغورځوو.

گرگین غلی و، ده د آس د یال په مړو وېښتو کې گوتې تېرولې.

یوډم یې سر پورته کړ، ویې ویل:

_خبره دې په فکر کولو ارزې.

میرویس خان د غره په لمنو کې لرو پرتو کلیو ته گوته ونيوله، ویې ویل:

_دا ځل به یې زه ورسره مالومه کړم!

گرگین غلی و.

میرویس خان وویل:

_غم مه کوه! اوس زما وار دی چې صفوي حکومت ته خپل صداقت ور وښیم. سبا نه، بل سبا به په هماغه کلیو کې زما مېلمستیا وخوري.

گرگین آس ته پونده ورکړه، پر غونډۍ کښته شو.

میرویس خان خپل لښکر ته ور وگرځېد، خیمې ته ننوت، د بلوڅو نویو راغلو مشرانو ته یې غږ ورکړه، کښاست، ویې ویل:

__خو جنگیالي مو تیار کړي دي؟

یوه په ونه دنگ بلوڅ وویل:

__دوه زره.

میرویس خان وویل:

__سمه ده، اوس شپږ زره کسان لرو، خو که گرگین خپل لښکر نیمایي کړ، نو دې تعداد ته هم ضرورت نشته.

وروسته یې خپل وراره محمد خان راوغوښت، ورته ویې ویل چې غونډۍ ته وخېژي او په پټه د گرگین پوځ وڅاري.

محمد خان مازدیگر بېرته راغی، خپل تره ته یې وویل چې گرگین خپل نیمایي پوځ جنوب لور ته ولېږه.

د میرویس خان سترگې وځلېدې، د لښکر د تیارېدو امر یې وکړ، خو زړه جنگیالي په شپه کې، د غره په لمنو کې پرتو کلیوته روان شول.

* * *

میرویس خان یوې لوړې ته وخوت، لمر و، له خړو کورونو تور لوگي پورته کېدل.

وړې ډبرې ورغړېدې، میرویس خان ور وکتل، سیدال خان پورته را خوت.

میرویس خان پر یوه لویه تیره کېناست، سیدال خان وخندل:

__څنگه! څوک به وایي چې دلته جگړه نه ده تېره شوې.

غلی شو، د میرویس خان تر څنګ کېناست، په سوځېدلي سا یې وویل:

__خو کادانو ته مو اور ورته کړ، وینې یې، د پروړې لوگي تر ډېرو وي.

غلی شو، لیرې یې گوته ونيوله، وېي ویل:

_تر هاغه چنارانو ور هاخوا غوټه لوگی بیا د وچو پاڼو دی.

میرویس خان وویل:

_گرگین ته مو څوک ور ولېږه؟

_هو، د غرمي مېلمستیا ته مو را وغوښت.

میرویس خان سوړ اسویلی وایست:

_خو زما زړه درېږي، گرگین دومره کم عقل نه دی چې د څو زړو کادانو په سوځېدو دي غلط شي.

دومره خو به وایي چې جگړه بهی مرو نه وي.

سیدال خان وخنډل:

_خو دا ستا نخشه وه، ودې ویل چې گرگین باید له لري دا لوگي وويني.

میرویس خان ودرېد، سره سا یې وایسته:

_که مري نه لرو، اسيران خو تيارولی شو.

سیدال خان په حیرانی ورته وکتل.

میرویس خان وویل:

_د یو څو خپلو بلوڅو ملګرو لاسونه ور وتړئ!

ګام یې واخیست، خو بېرته ودرېد، ویې ویل:

_هاغه ځای ویني؟

سیدال خان خپل لاس پر تندي کېښود، سترګوته یې سیوری جوړ کړ، ویې ویل:

_لاندې د توت زړې ونې یادوي؟

هو، هماغه ځای دښتې ته نږدې او له کلیو لیرې دی، شاوخوا تکره نښه ویشتونکي پټ که!

یوولسمه برخه

* * *

ميرويس خان دښتې ته وکتل، لري د تت سيوري غوندي تکه توره را روانه غوټه ښکارېدله.

ميرويس خان د سره انگار پر سر پېيلي پسه ته ور وگرځېد، د پسه ورون ته يې چاقو ونيو، وړه ټوټه يې ترې بېله کړه، په ډکه خوله يې وويل:

__هر څه سم دي؟

يوه چاغ بلوخ وويل:

__نه پوهېږم! دوولس پسونه مو اور ته نيولي دي.

ميرويس خان وويل:

__بس دي، گرگين خو به هم ډوډۍ ته سلامت لښکر نه راولي!

لار، د توت سيوري ته له خپلو قوماندانو سره کېناست.

ويي ويل:

_توپانچې مو ډکې دي؟

يوه ځواب ورکړ!

_هو، مخکې مو باروت او غټه چره ور واچوله!

سيدال خان وويل:

_پنځه سوه نښه ويشتونکي همدلته دي، نور جنگيالي په شاوخوا ونو او لويو بوټو کې پټ شوي.

ميرويس خان دښتې ته وکتل. تور آسونه را روان ول.

ويي ويل:

_د حملې له پاره بيره مه کوئ! د گرگين لښکر سترې دى، خيمې وهي، له ډوډۍ وروسته به يې نيم جنگيالي ویده وي.

د گرگين لښکر ودرېد، د ميرويس خان تندۍ تريو شو:

_ليري يې واپول، فکر نه کوم چې د ټوپک گولی ور ورسېږي.

په بېړه ودرېد، ويې ويل:

_له ما سره راحئ!

پر آس سپور شو، دولس، ديارلس کسان ورپسې ول. دښتي ته ورغلل.

گرگين مخکې راغی، ميرويس خان ته يې کلکه غېږ ورکړه، په خندا يې وويل:

_لوگي مې وليدل، پوهېږم، د ياغيانو بېخ دې ور ايستلی دی، خو لا هم ډېر کورونه روغ ښکاري.

ميرويس خان وخندل.

گرگين وويل:

_دښمن څومره تلفات لري؟

_سل کسان.

د گرگین برېتونه وځړېدل.

میرویس خان وخنډل:

_نور تنېتېدلي دي، هغوی چې جگړه کوله یا مو ووژل او یا مو ژوندي ونیول.

د گرگین سترگې وځلېدې:

_بیا هم ښه ده.

یو دم یې چیغه کړه!

پسې ورځو. یو یو وژنو، نه یې پرېږدو.

میرویس خان شاوخوا وکتل، ویې ویل:

_دا ځای مناسب نه راته ښکاري، لښکر ته دې ووايه چې مخکې لاړ شي، که درېیو زرو کسانو ته یوډی

نه شو ورکولای، اوبه خو به نږدې وي.

گرگین وخنډل:

__خو تا د مېلمستیا خبره کړې وه.

__اوس هم نه يم پېنېمانه، تر هاغه ونو لاندې مې ترتیبات نیولي دي، خو یواځې درېیو سوو کسانو ته پوډۍ ورکولای شم.

گرگین په خبره کې ور ولوېد:

__خو غواړم چې اول د دېنمن پرې شوي سرونه ووينم.

میرویس خان وویل:

__وبه یې وینې، خو د خولې خوند مه خرابوه! اول پوډۍ وخوره.

ټول پر آسونو سپاره شول، حرکت یې وکړ، شېبه وروسته د ټوټ زړو ونو ته نږدې د روانو اوبو پر غاړه ودرېدل.

گرگین درې سوه کسان بېل کړل، له میرویس خان سره پورته وخوت. ټول تر زړو ټوټانو لاندې پر هوارو شویو لیمخیو کېناستل.

گرگین شاوخوا وکتل، ویی ویل:

_جگره خو بی پرې شویوو اندامونو نه وي.

سیدال خان ناصري وویل:

_صېب! جگره پورته په کلیو کې شوې ده، اوس هم د بلوڅو سرونه پراته دي.

گرگین پزه کش کړه، په خوند یې وویل:

_د کباب بوی نور هم وړی کړم، خو اول اسیران راولئ.

میرویس خان یوه پوځي ته اشاره وکړه، شېبه وروسته گڼ لاس تړلي کسان راوستل شول.

گرگین ودرېد، کتار ولاړو لاس تړلو کسانو ته ورغی، ټنډه یې تروه شوه:

_بڼه نو! تاسو د صفوي حکومت د مالیې مامورین ووژل!

بودم یې یو لاس تړلی ځوان تر ځنیو ونيو، چیغه یې کړه!

_احمقه! اور ته دې اچوم.

د خُوان ژامې ته يې سوک ورکړ، د خُوان ورمېر کور شو، له خولي يې وينو داره وکړه. ولوبد.

ميرويس خان منډه ور واخيسته، تر گرگين يې غبرگ لاسونه را وگرځول، ويې ويل:

_مه کوه! زه يې خپله وژنم، خو اوس يې وخت نه دی، دوډۍ تياره ده.

گرگين پر خپل خای کېناست، يودم يې توپانچه را وايسته، ټک شو، لاس ترلی بلوخ لاندې ور غږېد.

د گرگين له خولي لارې باد شوي!

_ټول اسيران ووژنی!

د گرگين پوځيانو له خپلو اوږو توپکونه کښته کړل.

ميرويس خان چيغه کړه!

_حمله!

له نږدې ونو او ډبرو سپینې لوڅرې را ووتې، ډزې شوې، د گرگین څو عسکر ولوېدل.

میرویس خان خپله توپانچه گرگین ته ونيوله، خو د گرگین مخې ته د هغه یوه عسکر ځان واچاوه، تر خولې یې تېره کوه را ووته، لاندې ولوېد.

گرگین منډه واخیسته، څرر شو، غشی یې تر غاړې ووت.

د گرگین درې سوه عسکر یو په بل پسې ولوېدل، میدان د سوځېدلو باروتو بوی ونيو.

میرویس خان ورمېر کور کړ، د گرگین گڼ سپاره په چټکۍ سره را روان ول.

د توپکو نلۍ ور واوښتې. آسونه وشنېدل، د گرگین څو عسکر یو په بل پسې ولوېدل.

درب شو، د توت د ونو لوی ښاخونه را ولوېدل.

میرویس خان چیغه کړه!

__توپچیان په نښه کړی.

له دوهم درب سره له ځمکې پورته شو، پر ونه ورغی، اوږه یې د ونې له تنې سره ولگېده، ولوېد،
سترگو ته یې دوره ودرېده.

ویې توخل، خپلې توپانچې ته ور وښویېد. نږدې چیغې یې واورېدې، یوه ډله جنگیالیو د گرگین د لښکر
خواته منډې ور وهلې!

میرویس خان چیغه کړه!

په خپلو ځایونو کې پرېوځي.

درب شو، د توپ گولی د جنگیالیو په مینځ کې ولگېده، په ونه کې څرررررا شوه، له ژپرو پانو سره
سرې غوښې راولوېدې.

یو غوڅ شوی لاس ور باندې راغی، څنگ ته ولوېد، سره بوتی لا پورته پورته غورځېده.

میرویس خان یوه توپک ته ور وښویېد. د سره رنگ اغوستي کوټ سپور یې په نښه کړ، سپور له آسه
ولوېد.

ودرېد، د گرگین توپانچه یې ور واخیسته، منډه یې کړه، څغ شو، له ډبرې سوکې باد شول.

میرویس خان چیغه کړه!

_ له همدې لورو يې په نښه کړی.

توپانجه يې د گرگین یوه پوځي ته ونيوله، ماشه يې کش کړه، تشه وه. بېرته شا ته وښويېد. توپک يې را واخيست، توت ته ودرېد. ليرې توپچي يې په نښه کړ، دوره راغله، پر سترگو يې لستونۍ تېر کړ، بېرته يې سترگه پټه کړه، دز شو، توپچي ولوېد.

په بېره يې توپک ډک کړ، مخامخ را روان پوځي ته يې ونيو، ونه لگېد، پوځي را ورسېد، له آسه يې پر ميرويس خان ور توپ کړل، دواړه لاندې ور غړېدل، پوځي يې پر ټټر کېناست، ميرويس خان د هغه لاس ونيو، د تېره خنجر څوکه يې تر سترگو پورته ولاړه وه.

پوځي د خپل بدن ټول زور پر خپل مټ واچاوه، د چارې څوکه د ميرويس خان پر ټنډه ولگېده، پر ښۍ سترگه يې وینه راغله.

يودم د پوځي لاس مړ شو، د ميرويس خان پر ټټر ولوېد، ميرويس خان پورې واهه، د پوځي تر وليو نيزه ختلي وه.

چيغې شوې، د ميرويس خان جنگيالي له مورچو را ووتل. مخامخ د گرگین پر لښکر ورغلل.

د گرگین پوځيانو د دښتې خواته منډې وهلې. يو- يو لوېده.

شېبه وروسته چوپه چوپتیا شوه، دبنته له سرو کوتونو ډکه وه.

میرویس خان له خپل پټکي ریتاره واپسته، تندي یې پرې وتاړه. ورغی. آسونه او انسانان پراته ول، له
خینو خیمو سرې لمبې پورته کېدلې. ...

اوبو ته ور وگرځېد، کېناست، لپه یې ډکه کړه، سیوري ورباندې راغلل، د خوشالۍ ناره یې واورېده:

__ خان صېب! بريالي شوو.

میرویس خان ور وکتل، سیدال خان او څو نور جنګي قوماندان ولاړ ول. میرویس خان خپل مخ ته اوبه
ور واچولې، لستونۍ یې پرې تېر کړ.

سیدال خان وویل:

__ د تندي وینه دې لا نه ده درېدلې.

میرویس خان ودرېد، شاوخوا یې وکتل، له ولاړو ژېړو بوتو په وینو لړلې پښې راوتلې وې.

ویي ویل:

__خومره تلفات لرو؟

سیدال خان وویل:

__نه پوهېږم! خو، اوو، اتو سووو ته رسېږي.

میرویس خان سره سا وایسته، له پورته سپکې سپورې راغلي، میرویس خان ور وکتل، دوو کسانو د
گرگین مری له پښو نیولی و، په تیرو کې یې کښاوه.

میرویس خان وویل:

__ورته ووايست چې د مړو بې احترامې ښه نه ده.

یو کس ورغی، له دوو کسانو سره ودرېد، خو هغوی پورې واهه. بېرته یې د گرگین مری تر پښو ونيو،
کش یې کړ، د گرگین سلامتې پایڅه راوخته.

میرویس خان گړندي گامونه واخیستل، د یوه ژامې ته یې سوک ورکړ، ولوېد. میرویس خان چیغه کړه!

__په مور کې د مړو سپکاوی نشته.

لوېدلی سړی ودرېد، په وینو سرې لارې یې تو کړې، سترګې یې ردې راوختې:

_خو ده زما ورور را زندی کړ!

میرویس خان وویل:

_سمه ده، سزا یې ولیده، بس، نور څه پرې کوي!

سړی روان شو.

میرویس خان کېناست. ګرګین ته یې وکتل، د ګرګین سترګې سپینې راختلې وې، له غاړې یې تازه وینه راتله.

ولاړ شو، په خاورو کې پروت څادر یې را واخیست، د ګرګین پر لوڅ ورون یې واچاوه. دښتې ته یې وکتل، د مړو پر سر تپوسان ګرځېدل.

ويي ويل:

_د ګرګین عسکرو ته قبرونه وکېندی!

يو ږغ يې واورېد:

_صېب! سخته ده، دوه، درې زره کسان دي.

ميرويس خان وويل:

_دا سمه ده چې دښمن دی، خو انسانيت يې هم ویلی، لېوانو او ټپوسانو ته يې نه پرېږدم.

غلی شو، سړه سا يې واپسته:

_د خپلو کسانو مړي بايد د هغوی کورنيو ته وسپارو.

سيدال خان وويل:

_صېب! نه کېږي! د اوو، اتو سوو جنازو انتقال اسانه خبره نه ده.

ميرويس خان په خبره کې ور ولوېد:

_نو دلته يې ټپوسانو ته پرېږدې؟

سیدال خان وویل:

_گوره! مور بیره لرو، د گرگین په زرگونو عسکر لا په جنگي کلا او نورو کلاوو کې پاتې دي، که د خپل مشر له مړینې خبر شي، ښار ته به اور وړ واچوي. مور باید د دوی تر خبرېدو مخکې پر جنگي کلا حمله وړ وړو.

میرویس خان وویل:

_د گرگین درې زره کسان کاکړو ته ورغلل، زر نښه ویشتونکي سپاره د کاکړو د مرستې له پاره وړ ولېږئ.

یوه له رنگه تور سړي وویل:

_صېب! کاکړ په خپله په زرگونو غښتلي ځوانان لري، مخکې خبر ول، جگړې ته تیار دي.

میرویس خان وویل:

_زما خبره ومنئ! همدا اوس زر غښتلي ځوانان تیار کئ!

له رنگه تور سړي وویل:

په سترگو!

روان شو.

میرویس خان پر یوه هواره تیره کښاست. ویی ویل:

پر جنگي کلا حمله اسانه خبره نه ده!

یوه چاغ سري وویل:

پو خو دا د وېرې خبرې ښې نه راباندې لگېږي، موږ خو څه ټکري نه پر سر وو، غیرت مو ټولو ته مالوم دی، مخامخ پې ورځو، هر څه چې خدای پېښ کړل.

میرویس خان چيغه کړه!

د خدای روی ومني، همدې لویو لویو باتو غرق کړو، بس دی نور، همدا صفویان سل کاله پاچاهي درباندي کوي. یواځې غیرت مهمه نه ده، عقل یې هم ویلی. پوهېږم چې د جنگي کلا نیول مهم کار دی، خو په کمو تلفاتو.

غلی شو. دښتې ته یې وکتل، یوه جنگیالي یې د گرگین د عسکر سور کوټ اغوستی و، اوسپنیزه خولی یې لمر ته ځلېدله. څو نورو کسانو ورته خنډل.

د میرویس خان سترگې وځلېدې، په بېړه یې وویل:

_د گرگین د عسکرو زرې، خولی، روغ کوتونه او بیرغونه را ټول کړئ.

ولاړو کسانو په حیرانۍ ورته وکتل.

* * *

میرویس خان په خاورو کې کښلو لیکو ته وکتل. ویې ویل:

_د جنگي کلا لمر ختو خوا ته بازار پروت دی. که له دې خوا حمله وکو، نو عام خلک تاوانې کېږي، دلته باید یو ډز هم ونه شي. شمال ته یې غر دی او جنوب ته یې څو کلي او کروندې پرتې دي.

غلی شو، خپلو قوماندانانو او د قبیلو مشرانو ته یې وکتل، د لښتې څوکه یې یو ځای کېښوده. ویې ویل:

_دا کلي تر نورو نږدې دی، د توپ گولۍ یې خوري. باید له خلکو تش شي.

سر یې پورته کړ:

_بابو جانہ! دلته د لښتې پر ژۍ کتار ونې ولاړې دي، ته به څو تکره نښه ویشتونکي درسره کړې، په بل څه کار مه لرئ! بس د جگړې له پیل کېدو سره یواځې د کلا پر دېوالونو ولاړ توپچیان سر پورته کولو ته مه پرېږدئ!

غلی شو، لیکو ته یې وکتل، ویي ویل:

_بهادر خانہ! دا ځای ویني؟

په ونه لوړ ځوان ور مخکې شو، د لښتې څوکي ته یې وکتل.

میرویس خان وویل:

_دلته څه دي؟

_زړې گندوالې!

میرویس خان وویل:

__ته به له درېو سوو جنگیالیو سره په همدې کنډوالو کې پټېږي. له اول ډز سره به ځانونه د کلا عمومي دروازي ته را رسوي.

پاتې شوه د جنگي کلا جنوبي برخه. دلته د انګورو باغونه دي، پانې به يې ژېړي وي، خو که احتياط وکو، سلگونه کسان پکې پټېدای شي.

سیدال خان وویل:

__خو دا خوا هواره ده، له کلا هم ښه ګلالي فاصله لري، جنگيالي مجبور دي چې پر کلا د حملې پر وخت له باغونو وړ ووځي، تلفات به يې ډېر وي.

میرویس خان وویل:

__بله چاره لرو؟

ټول غلي ول.

ملا پیرمحمد میاجي وویل:

__دا خوا ماته پرېږدئ! دوولس سوه کسان لرم، لومړۍ به د توپچیانو غم وخورو.

میرویس خان وویل:

_دې خواته پنځه توپونه ولاړ ول، خو دوه یې گرگین پر بلوڅو او کاکړو د حملې له پاره را کښته کړل. که یې بل نه وي ور خېژولی، له درېیو توپونو سره چاره کېږي.

غلی شو، لښته یې ور واخیسته، ویې ویل:

_پاتې شوه د کلا لوېدیځ لور ته عمومي دروازه. دلته د پټېدو ځای نشته، له یو څو دېوالونو پرته یې ټوله مخه د ورغوي غونډې صافه ده. د لښکر ډېره برخه باید په همدې هوار میدان کې وجنگېږي، خو که مې فکر سم وخوت، تلفات به مو کم وي.

داوود خان هوتک وویل:

_د گرگین له لښکره څو توپونه را پاتې شول؟

سیدال خان وویل:

_گرگین له جنګي کلا شل توپونه را واپستل، خو اته یې کاکړو ته له تلونکي لښکر سره ولېږل. موږ ته دوولس توپونه په لاس راغلل.

داوود خان هوتک په خبره کې ور ولوېد:

_نو له دې توپونو استفاده نه شوی کولای؟

میرویس خان وخنډل:

_د همدې توپونو په مټ خو زړور یو. پوهیږئ! څلور توپونه د جنگي کلا د عمومي دروازي پر سر ولاړ دي، شپږ نور هم په هغو برجونو کې اېښودل شوي چې د کلا تر مخ پرته میداني یې تر خولو لاندې ده. دا توپونه باید د توپونو په واسطه له مینځه لاړ شي.

غلی شو، د لیکو تر څنګ یې یوه بله لیکه وایسته، ویې ویل:

_دلته د اوبو څا ده. که زموږ له نخشي سره سم، د کلا ساتونکو دروازه راته خلاصه کړه او تر دې ځایه ور ورسېدو، نو بیا د جګړې ګټل اسانه دي، د کلا د توپونو خولي دومره نه شي را ټپېدای چې دا ځای وولي.

بابو جان وویل:

_نو څه ته ماته یو! نه پرې ورځو؟

میرویس خان وویل:

__ تر اوسه لا وخت شته.

__ خو لښکر په جوش کې دی، ټول حملې ته تیار دي، له دوو ورځو مزل وروسته هم د ستریا نښه نه پکې ښکاري.

میرویس خان وخنډل:

__ بېره مه کوه. د حملې مناسب وخت مازدیگر دی، لمر باید یوه نیزه پورته وي.

ټولو په حیرانۍ ورته وکتل.

میرویس خان وویل:

__ خو له ورو څخه د غنمو د ایستلو څو څپرې مې هم پکار دی.

غلی شو، یو دم یې وویل:

__ پام مو وي، په کلا کې د نارنج ماڼۍ ده، د لته د گرگین د ځینو قوماندانو کورونه، ښځې او ماشومان هم شته. موږ یواځې د گرگین له عسکرو سره جنگېرو.

* * *

د روان لښکر پر سر د صفوي حکومت بیرغونه رپېدل. مخکې روانو سلگونو سپرو سره کوټونه اغوستي ول، په اوسپنيزو خوليو کې يې د مازديگړني لمر ژېړه رڼا پرته وه.

ميرويس خان، ځيني قوماندانان او د قبيلو مشران د لښکر مخې ته روان ول.

سيدال خان آس ته پونده ورکړه، تر لښکر مخکې شو، ودرېد، لښکر ته يې وکتل. د لښکر تر مخې پر څو آسانو پسې تړلو څپرو له ځمکې مړه دوره پورته کوله... لمر د سپرو وليو ته سيخ و، د سپرو پر مخونو سيوري پراته ول. دورو او سپورو له پېژندلو ايستلي ول.

سيدال خان بېرته لښکر ته ور وگرځېد. په خوند يې وويل:

__ميرويس خانه! اوس د څپرو راز را مالوم شو، په دې هم وپوهېدم چې ولې دې دا وخت حملې ته مناسب گانه.

ميرويس خان وويل:

__خو لا مې زړه پر ځای نه دی، نه پوهېږم! ساتونکي به د کلا دروازه راته خلاصه کړي که نه!

سیدال خان و خندل:

_د گرگین په دې سره کوټ، زړې او خولې کې به نو څوک وایې چې گرگین نه یې!

لښکر ورو، ورو د کلا عمومي دروازي ته ور نیردې کېده. د میرویس خان د زړه دربا ډېره شوې وه، شاته لښکر گوته پر ماشه روان و.

یو ناڅاپه د دروازي غنجا وخته، میرویس خان تر څا تېر شو، خو د لویې دروازي پر سر، په برج کې ولاړ عسکر یو دم چيغه کړه!

_دورازه وتړئ! دښمن دی!

د توپک ډز شو، د میرویس خان ښی لاس ته سپور ولوېد.

میرویس خان چيغه کړه!

_دورازه بندېدا ته مه پرېردئ!

ډزې شوې، له پورته یو پوځي را ولوېد. توپونه وغرمېدل. د لښکر په شاته پاتې وروستی برخه کې سړي لمبې راوگرځېدې.

د دروازي دوي پلي بېرته سره ولگېدې، خو کسانو آسونو ته پونده ورکړه، آسونه پر دروازه ولگېدله، يوه پله خلاصه شوه. آسونه يو په بل پسې ولوبدل، د دروازي پله پورې شوه، خو ځای ته نه ورتله، د يوه پراته آس نيمايي تنه د دروازي تر ليڅک وتلې وه.

شاته توپونه وغږمېدل، د کلا تر يوه برج سرې لمبې را وگرځېدې... د توپ بله گولۍ د دروازي له سره تېرې تيرې را بېلې کړې.

چيغې شوې، د کلا جنوب ته له پرتو باغونو گڼو کسانو منډې را وهلي. د توپ گولۍ پکې ولگېده، په ونيو لړلي پټکي او ځادرونه باد باد شول.

د دروازي دواړه پلي خلاصې ولارې وې، پلي او سپاره کلا ته د روانو اوبو غونډې ور ننوتل.

ميرويس خان د کلا په مينځ کې يوه دېوال ته کېناست، لومړۍ يې يوه توپچي ته توپک ونيو، ماشه يې کش کړه، توپچي پر توپ پرېووت. لاسونه يې يوې بلې خواته ځړېدلي پاتې شول.

ډزې وې، چيغې وې، لمبې وې... د دېوالونو له سره د گرگين يو يو عسکر را لوېده.

شېبه وروسته خبره لاس او گرېوان ته ورسېده، تورې او چرې په وینو سرې شوې. د کلا په مينځ کې څو دوکانونو اور واخيست، له برجونو، کورونو او زندانه تورې لوڅرې پورته کېدلې...

جگره تر ناوخته توده وه، نیمه شپه خال خال بزو ته ورسېده، سپېده چاود ته یواځې مړه لوگي پاتې ول.

دولسمه برخه

* * *

میرویس خان ټیټ شو، له خاورو یې یو ماشوم ور پورته کړ، د هغه پر سپېره مخ یې د خپلې لونگی خنډه تېره کړه، د ماشوم سترگې پټې وې، پر ټټر یې د توري سور پزار بنکارېده.

د میرویس خان سترگې ټکې شوې، د ماشوم پر سپېره مخ اوښکه ولوېده، ورغړېده، د هغه تر سپرې زني پورې یې توره لیکه جوړه کړه.

میرویس خان ماشوم پر خپل ټټر پورې ولگاوه. سلگی یې شوې. ځان یې کابو کړ.

کين لور ته یې وکتل، د نارنج د ماني سپين دېوالونه تورو لوگيو نيولي ول.

مخ یې واراوه، د ده ځینې جنگیالي په کندوالو کې گرځېدل، څو نورو د گرگین د مړو شویو پوځیانو جیبونه لټول...

میرویس خان ماشوم پرې ایست، خپل څادر یې پرې هوار کړ.

خځيروي يې واورېد. په بېړه ولاړ شو، د چټ را لوېدلي لرگي يې ليري کړل، له خاورو يې د گرگين
ټپي عسکر را وايست. د عسکر کولمې را وتلې وې.

د عسکر په وینو سرې شونډې وخوځېدې:

_اوبه! اوبه!

ميرويس خان منډه واخيسته، د يوه مړه عسکر له تشي يې د اوبو پټک را خلاص کړ، بېرته راغی،
سترگي يې رډې را وختې، د تېري، ټپي پوځي غاړه پرې وه، ولاړ قومي مشر پر سره کوټ خپله سره
توره پاکوله.

ميرويس خان چيغه کړه!

_ولي؟

قومي مشر يواځې وخنډل، روان شو.

له کنډوالو څو په ټوپکو بار کچرې را ووتې. ميرويس خان منډه ور واخيسته، په بېړه يې وويل:

_څه کوی!

يوه له ونې ټيټ مول وهلي کس خواب ورکړ!

_د وسلو ډېپو مو مات کړ، ولجه ده.

ميرويس خان چيغه کړه!

_دا وسلې په بيت المال پورې اړه لري.

ورغی، بار ته يې اوږه ورکړه، ترلې توپکي لاندې ولوېدې.

منډه يې واخيسته، له مړو جسدونو يې توپ کړل. ځان يې په يوه سا د کلا تر عمومي دروازي پورې ورساوه. چيغه يې کړه!

_دروازه وتړئ!

_درني پلي وغځېدې.

د دروازي پر سر برج ته وخوت، تر کلا د باندې يې وکتل، د باغونو خواته پر غاليو، مېزونو، الماريو... بار خړې روانې وې.

ميرويس خان د خپل يوه جنگيالي له لاسه ټوپک و ايست، له پز سره د يوې خړې پښو ته مړه دوره پورته شوه.

خړې ودرېدې.

ميرويس خان وويل:

_هلی! غله راوگرځوئ!

لاندې د کلا د دروازي تر مخ ولاړ پوځي ناره کړه!

_صېب! زموږ خپل کسان دي.

ميرويس خان چيغه کړه!

_را ويي گرځوئ!

څو پوځيانو منډه ور واخيسته.

میرویس خان بېرته له برجه کښته شو، د ګرګین د غونډو سالون ته ننوت، غالی ټولې شوې وې، څوکی او مېزونه مات پراته ول.

د باندې ووت، یوه جنگیالي ته یې وویل:

__هله! سیدال خان ته ووايه چې قوماندانان، د قبیلو مشران او ټول لښکر د کلا میدانی ته را ټول کړي. یواځې په برجونو کې څو کسان پرېږدئ.

غرمي ته د کلا لویه میداني له جنگیالیو ډکه وه، میرویس خان یوه بام ته وخوت. د ښځو، ماشومانو او اسیرانو په وژلو یې خواشینی وښوده، ویې ویل چې موږ یواځې د خپلواکۍ له پاره جنگېږو، که ظلم وکړو، نو زموږ او د ګرګین فرق څه دی.

وروسته یې د چور کیسې را واخیستې، بار کچرو او خړو ته یې اشاره وکړه، ویې ویل چې د ګرګین په وژلو به صفوي حکومت ضرور خپل غچ اخلي، همدا ټوپکي او توپونه به یې په درد خوري.... د اتحاد او اتفاق په اړه وغږېد، د جګړې اخلاق یې تشریح کړل، د ښځو، ماشومانو او اسیرانو وژنه یې بې غیرتي وبلله....

میرویس خان اوږدې خبرې وکړې، لمر ته د ولاړو زرګونو کسانو سرونه څرېدلي وو.

د میرویس خان له غږېدا وروسته یو چاغ، په ونه لوړ قومي مشر را مخته شو، د بار کچرو درول یې د ځان سپکاوی وګاڼه، ویې ویل چې په دې جګړه کې ده او د ده اتو سوو جنگیالیو برخه واخیسته، نږدې دوه سوه شهیدان یې ورکړل، حق یې دی چې له جنگي کلا څو ټوپکي وباسي...

میرویس خان ناره کره!

_که د وطن د ازادی له پاره راغلي یاست، پاتې شئ. که نه نو د کلا دروازه خلاصه ده.

چاغ په ونه لوړ قومي مشر چیغه کره!

_زما کسان دې راووخې!

له لښکره شل، پنځه ویشټ جنگیالي ور ووتل.

د قومي مشر ټنډه تروه شوه.

_زما خبره مو وانه ورپږده!

یو ځوان مخکې ورغی، ویې ویل:

_خپل قوم دې سپک کړ، موږ په وطن مین خلک یو. نه دې غواړو.

قومي مشر خپلې تورې ته لاس کړ، بېرته یې گوتې مړې شوې، له شل، پنځه ویشټو کسانو سره د کلا د لویې دروازې خواته روان شو، خو پنځه کسه بېرته ترې را وگرځېدل.

له لښکره یوه چیغه راغله!

_خو دلته نورې نارواوې هم شوې دي. د جگړې پر مهال دوو سیاسرو ته لاس ور لوېدلی.

د میرویس خان سترګې ږدې راوختې! په بېړه یې سیدال خان ته وکتل.

سیدال خان وویل:

_خبره یې سمه ده.

_جنایتکاران معلوم دي؟

_هو، څلور کسه!

میرویس خان وویل:

_زندۍ یې کړئ!

د سیدال خان سر وځړېد:

_صېب! خو يو يې ستا ترورزی دی!

میرویس خان چيغه کړه!

_زندۍ يې کړئ!

* * *

د جنگي کلا د نیولو په څلورم مازدیگر ملا پیرمحمد میاجي په بېره کوتي ته راغی، میرویس خان ته یې وویل چې کاکړو ته د گرگین د تللي لښکر پاتي برخه را روانه ده.

میرویس خان د کلا برج ته وخوت، لیري په تور لښکر پسي دوره پورته کېدله.

د میرویس خان په امر توپونه ډک شول، د صفوي حکومت بیرغونه ودرېدل، په زرگونو جنگیالي د کلا دېوالونو ته وختل.

بهادر خان ته یې وویل چې د کلا په میدانی کې زر تکره سپاره ودروي. کله چې د دېوال پر سر لومړنۍ توپ تش شو، له کلا به ور وځي او پر دښمن به حمله ور وړي.

میرویس خان له خپلو ځینو قوماندانو سره په یوه برج کې ودرېد.

ملا پیر محمد میاجی وویل:

_ دا اووه، اته سوه کسان ناخبره راته ښکاري.

داوود خان هوتک سور اسویلی وایست.

_ خو د دروازي پر سر ړنگ برجونه به یې وپوهوي چې دلته جگړه تېره شوې ده.

میرویس خان وویل:

_ کار مه ورباندې لرئ! پرېږده چې نږدې راشي.

د ملا پیر محمد میاجی شونډې و خوځېدې:

_ د گرگین مړینه پټه نه پاتې کېږي، خو که په دې عسکرو کې کوم یو وتښتي، تاوان به مولند وي.

میرویس خان پر زینو کښته شو، د لښکر تر مخ ودرېد، ویې ویل:

_ نه غواړم چې په دې اوو، اتو سوو کسان کې یو هم وتښتي.

له پورته يې وارخطا ناره واورېده:

_خانه! د گرگين لښکر ودرېد.

ميرويس خان په بېره پر زينو وخوت. آسونه خای پر خای ولاړ ول.

ميرويس خان وويل:

_شک يې واخيست!

له لښکره څو کسان مخي ته راغلل.

ميرويس خان ته نږدې د ټوپک ډز شو.

ميرويس خان منډه واخيسته. د کلا پر دېوال ولاړ پوځي يې پورې واهه!

چيغه يې کړه!

_ما نه وو درته ويلې چې ډزې مه کوئ!

عسکر په ماته گوډه ژبه وويل:

_صېب! پام مې نه و، ماشه رانه کش شوه.

ميرويس خان په بيره د گرگين لښکر ته وکتل، مخکې راغلي آسونه بېرته گرځېدلي وو.

داوود خان هوتک وويل:

_اوس څه وکو؟

ميرويس خان وويل:

_د توپک گولی ور رسېږي؟

_فکر نه کوم.

چيغه يې کړه!

_توپونه تيار دي؟

له يوه برجہ غږ راغی:

_هو، ستاسو امر ته مائله يو.

ملا مياجي وويل:

_ورته وگوري! لښکر شاته وگرځېد.

ميرويس خان چيغه کړه!

_اور!!!!!!

دېوال ولږېد، څو پرله پسې توپونه تش شول.

د گرگين په لښکر کې سړې لمبې را وگرځېدې. د کلا دروازه خلاصه شوه. بهادر خان اوزر سپاره له کلا وړ ووتل. چيغي يې وهلې، د توپکو له خولو څر لوگي را وتل.

وخت ووت، توري له تېکو را ووتې، تن په تن جگړه ونښته!

داوود خان هوتک چیغه کړه!

_هله وگورئ! د گرگین یوه ډله پوځیان تښتي.

میرویس خان ور وکتل، لمر لوېدو خواته په څو تورو آسونو پسې نړۍ دوره پورته کېدله.

میرویس خان سره سا وایسته!

_د صفوي دربار دومره ژر خبرېدا به مو تواني کړي.

* * *

میرویس خان د جنگي کلا له نیولو وروسته د ښار په شپږو نورو کلاوو یرغل ور وور. څلور کلاوي له جگړې پرته تسلیم شوې، خو د چهل زینو او قیتول کلاوو مقاومت وکړ.

جگړه ونښته، د دې کلاوو دېوالونه له گرگینه نیولو توپونو وخورل. څه عسکر ووژل شول، نورو لاسونه پورته کړل.

له جگړې وروسته د میرویس خان لومړی کار صفوي شاه حسین ته د یوه لیک لېږل و. په لیک کې یې پاچا په دروند نوم یاد کړ، ویې لیکل چې اوس هم صفوي حکومت ته صادق او وفاداره دی.

وروسته یې د گرگین ظلمونه را واخیستل، یادونه یې وکړه چې ځینې خلک د گرگین د وحشت پر وړاندې راپورته شول، خو ټولې قبیلې لا اوس هم صفوي دربار ته درناوی لري، تاسو خپل مشر گني او د ماليې ورکړې ته تیار دي. ...

دا یې هم ولیکل چې د اندېښنې وړ کومه خبره نشته، ورو، ورو به حالات کابو کړي. ...

میرویس خان پوهېده چې صفوي دربار دومره ناپوه نه دی، خو دې لیک لږ تر لږه د دښمن په حمله کې خنډ راوستی شو.

وروسته یې د ټولو قبیلو مشران را وغوښتل، لویه جرگه یې جوړه کړه، سلگونو کسانوته یې وویل چې کندهار سل کاله وروسته ازاد شو، خو صفوي حکومت کرار نه کېږي، دوی باید تیار اوسي.

بیا یې د مکې د علماوو فتوا ور وښوده، د صفوي حکومت پر وړاندې جگړه یې جهاد وباله. ټول قومونه یې یوالي او اتحاد ته را وبلل، ویې ویل چې په یوالي کې مو بقا او په بې اتفاقي کې مو ورکه ده. ...

میرویس خان اوږدې خبرې وکړې، ټولې خبرې یې د خلکو د یوالي او وطندوستي په اړه وې. ...

د میرویس خان له خبرو وروسته د جرگې ټولو غړو پاچا غوښت. دوی په دې سلا شول چې میرویس خان خپل پاچا وټاکي، خو میرویس خان په دې وخت کې پاچاهي ښه ونه گڼله، ویې ویل چې له ډېر وخت وروسته ټولې قبیلې سره راټولې شوې دي، نه غواړي چې یو ځل بیا د واک او قدرت خبره په قومونو کې نفاق پیدا کړي.

ناسته اوږده شوه، اخېر يې پرېکړه وکړه چې ميرويس خان د ټولو قبلو مشر کړي. ميرويس خان ومنله، خو شرط يې دا و چې له ده سره به د هر قوم يو نماينده هم موجود وي او ده ته به په کارونو کې سلا ورکوي.

يوه چيغه راغله!

_ته زموږ نیکه يې! ميرويس نیکه!

له هرې خوا د خوشالۍ نارې راپورته شوې:

_ميرويس نیکه، ميرويس نیکه، ميرويس نیکه... .

* * *

ميرويس نیکه پوهېده چې د کندهار ازادي به د کابل مغولي حکومت په وېره کې کړي، دی په دوو جبهو کې نه شواى جنگېدلى، ده د خپل ورور يحيى خان په لاس مغولي دربار ته احوال ور ولېږه چې د کندهار لخوا به مغولي حکومت ته کومه ستونزه نه پېښېږي.

بيا يې له مختلفو قومونو شتمن کسان را ټول کړل، له دوى يې د جنگي کلا او نورو شپږو کلاوو د ترميم له پاره مرسته وغوښته.

رنگو شویو برجونو ته تیري پورته شوې، لوېدلي دېوالونه ترمیم شول، د کلاوو په مینځ کې ږنگي شوي کوتي بېرته ودرېدې.

وروسته یې توپخانه منظمه کړه. په خرابو توپکو یې لاس وواهه. له هر قومه یې زړور جنگیالي وغوښتل، لس زره منظم لښکر یې جوړ کړ.

بیا یې د ښار مشهور کوتر بازان را وغوښتل، هغوی ته یې وظیفه ورکړه چې د پیغامونو د رسولو له پاره کوترې تربیه کړي.

دوی کوترې سره ووېشلې، سهار به یې په یوه کلا کې دانه ور اچوله، غرمه به یې په بله کلا کې له غنمو ډک شکورونه ورته کېښودل، مازدیګر یې له ښاره د باندې څو ځایونه ورته ټاکلي ول. ... کوترې په لنډ وخت کې تربیه شوې. سهار به یې یو ځای کېدې مړې کړې، غرمې ته به بل ځای په داني پسې تلې. ...

* * *

دوې میاشتې ووتې، خو د صفوي حکومت کوم درک ونه لګېد. یوه ورځ میرویس نیکه د چهل زینو په کلا کې د خوراکي موادو د ذخیره کولو گډام کوت چې یو جنگیالی راغی، نیکه ته یې وویل چې له اصفهانه د شاه حسین خاص استازی محمد جامي راغلی دی.

میرویس نیکه جنگي کلا ته ورغی. محمد جامي له عمره پوخ سړی و، سپینه پسته ږیره یې درلوده، له څېرې تازه ښکارېده.

میرویس نیکه ټینگه غېر ورکړه، محمد جامي يې د نارنج د مانی لوی سالون ته بوت. دواړه پر څوکیو کښاستل، محمد جامي شاوخوا وکتل، ویي ویل:

__ موږ خبر شوو چې د نارنج مانی سوځېدلي ده، خو اوس د خرابي کومه نېنه نه پکې ښکاري.

میرویس خان وخنډل:

__ بېرته مو جوړه کړه!

محمد جامي میرویس نیکه ته وکتل، ویي خنډل:

__ پر همدې څوکی به گرگین ناست و.

میرویس نیکه وخنډل:

__ نیت دې سم ونیسې، خیر دی چې د یو څو ورځو له پاره پر دې څوکی زه هم کېنم. څه خبره ده، موږ اوس هم صفوي حکومت ته وفاداره یو، تمه ده چې شاه حسین بېرته خپل حاکم راولېږي. ...

محمد جامي په خبره کې ور ولوېد:

__خو په جنگي کلا کې مې ستا لښکر او تیاری ولید، ماته خو داسې ښکاره شوه چې پر دې څوکۍ دې پاڅه اړولي دي.

میرویس نیکه وخنډل:

__هوښیار سړی یې! نه غلطېږي، فکر وکه چې همداسې ده.

محمد جامي پیاله ورپورته کړه، له چایو یې غوړپ وکړ، ویې خنډل:

__تاوان به وکې!

میرویس نیکه وویل:

__تر اوسه هم چندان په گټه کې نه وو، یو ځل به همدا تاوان هم وازمایو.

__خو ته کمزوری یې، په دې څو وړو قبیلو له شاه حسین سره ډغري نه شي وهلې، ملا به درماته کړي.

میرویس نیکه وخنډل:

__مور په سلو کلونو کې د خپلواکۍ څکه نه وه کړې، اوس یې په خوند وپوهېدو، همدې خوند زړور کړو.

محمد جامي وتوخل، ویې ویل:

__خوبه ده، زه شاه حسین را ولېږلم، راته ویې ویل چې ستاسو له نیت نه خبر شم او بېرته احوال ور وړم.

میرویس نیکه وخنډل:

__نو اوس به زموږ په نیت پوهېدلی یې؟

محمد جامي وویل:

__هوا! د وینو بوی مې حس کړ.

میرویس خان وخنډل، ولاړ شو، کړکۍ ته و درېد، ویې ویل:

__موږ په وینو تویولو پسې نه ګرځو، خو که نور زموږ د وینو تږي وي او زموږ په وژلو پسې دلته راځي، روغي پښې به رانه یونه سي.

محمد جامي ودرېد، ويې ويل:

_ دا دې وروستی پرېکړه ده؟

ميرويس نيکه لاسونه سره وجنگول، دوه کسان راغلل. ميرويس نيکه وويل:

_ محمد جامي په جنگي کلا کې تر ټولو پاکې او سوتره کوټې ته رهنمايي کړئ! د ده خپګان زما خپګان دی، عزت يې وکړئ او د يوه دروند ميلمه غونډې يې وساتئ!

محمد جامي په حيراني ورته وکتل، ويې ويل:

_ څه مانا؟

_ مانا دا چې ته به تر يو څه وخته زموږ مېلمه يې.

محمد جامي چيغه کړه!

_ خو زه غواړم چې سبا بېرته د اصفهان خواته حرکت وکړم.

ميرويس نيکه وويل:

_خو زه نه غواړم چې اصفهان ته ژر ورسېږي. یو دوی میاشتي گذاره وکه. ستا په ځنډ کې زموږ خیر دی.

میاشت وروسته په هرات کې د صفوي حکومت حاکم محمد خان کندهار ته ورغی، میرویس نیکه ته یې وویل چې کندهار بېرته صفوي حکومت ته ور وسپاري، خو د میرویس نیکه خبره یوه وه، ویې ویل چې نور نو د غلامی له ژونده ستړی شوی دی.

میرویس نیکه د هرات حاکم ته هم له ښاره د وتلو اجازه ور نه کړه، ده او ملگرو ته یې د نارنج په مانی کې د اوسېدو ځای برابر کړ.

میرویس نیکه ته وخت مهم و. ده د وخت په سپما کې خپل بریالیتوب لید.

میرویس نیکه څو توپونه له کلاوو واپستل، ځینو ته یې د چهل زینو د غره لورې څوکي وټاکلي، یو شمېر نور یې د ښار په ځنډو کې ځای پر ځای کړل.

ده قومي مشرانو ته امر وکړ چې تر دوو میاشتو پورې پنځه زره نور جنگیالي هم برابر کړي.

د مني په لومړیو کې خبر ور ورسېد چې د هرات نوي والی پر کندهار د یرغل له پاره له خپلو درېیو زرو جنگیالیو سره را روان دی. میرویس نیکه ملا پیرمحمد میاجي را وغوښت، ورته ویې ویل چې دښمن باید تر کندهاره راونه رسېږي.

مياجي له پنځو زرو جنگياليو سره له ښاره ووت، د هرات د نوي والي پر لښکر ورغی، څه يې ووژل، څه بېرته دهرات خواته وتښتېدل.

صفوي حکومت غلی کېنه ناست، په يو نيم کال کې يې څلور نورې حملې هم وکړې، خو مات شول.

اخير د ميرويس نیکه جنگيالي دومي زور شول چې د تبريز د حاکم محمد خان پنځه زره کسيز لښکر يې يواځې په پنځو سوو جنگياليو له پښو وغورځاوه. د فراه تر دلارامه پورې مخکې لاړل، محمد خان يې ژوندی ونيو او په زرگونو توپکي، آسونه، اوبښان، زغري... او څو توپونه يې کندهار ته راوړل.

* * *

سارايي مړې له غاره خپل سر را وايست، ځمکه ودرېږده، د غار په خوله کې را ټولې خاورې بېرته غار ته ور ور غږېدې، مړه په غار کې ننوته، په زرگونو تورې، سپينې او څرې نرۍ پښې تېرې شوې... ځمکه درېږده... آسونه شنبېدل، په گاديو پسې د درنو تړلو توپونو غنجا خته... دېرش زره کسيز سور لښکر په مړو دوړو کې پټ و.

شېبه وروسته د هلمند د سيند پر غاړه سلگونه سپينې خيمې ودرېدې. د خيمو په مينځ کې يواځينۍ سره خيمه تر نورو لويه او هسکه وه.

په دې خيمه کې يو پنځه دېرش کلن غښتلی ځوان ناست و، ده د خپل تره د انتقام فکرونه وهل، تنده يې تروه وه، په ذهن کې يې د کندهار ښار په سرو لمبو کې ليد. ځوان خسرو خان نومېده، همدا دېرش زره گرجي پياوړي عسکر يې تر امر لاندې ول.

خسرو خان مازدیگر له خیمې ووت، درې کسان د لرګي په پایو پورې تړلي ول.

یوه عسکر په وېرېدلي غږ وویل:

_صېب! کوچیان دي، د سیند پر غاړه مو له سلامتې رمې سره ونيول.

خسرو خان د اوبو غاړې ته ورغی، پوځي جامې یې وایستي، اوبو ته ور ګډ شو، څو عسکرو مخامخ ګڼو لوڅو ته ټوپکونه ونيول.

خسرو خان تر لوڅو لامبو ووهله، بېرته را وګرځېد، پښې یې پر ځمکه ولګېدې، په اوبو کې ودرېد، د ټټر ببر لاندې وېښته یې سره نښتي ول.

ويي ويل:

_کوچیان راولئ!

په لنډ وخت کې درې لاس تړلي کسان راوستل شول.

خسرو خان وویل:

_اوس يې نو اوبو ته ور واچوئ.

کوچیان له لاسونو- پښو ونيول شول، اوبه باد شوې، شېبه وروسته د ابو سر ته واړه ډومبکونه را وختل.

یوه پوځي په بېره تولیا ورته ونيوله، خسرو خان ځان وچ کړ، جامې يې واغوستې، خیمې ته ننوت. سترگې يې پټې کړې، نیمه شپه د باندې را ووت. پېره دار وېده و.

خسرو خان چیغه کړه، پېره دار په بېره ودرېد، گڼ پوځیان له خیمو را ووتل. خسروخان وویل:

_زه ویده جنگیالي نه غواړم! اعدام يې کړئ!

پېره دار ته لاسونه ور ولوېدل، هغه چیغې وهلې، بخښنه يې غوښته... خو د دار گردې حلقې يې ورمپړ مات او چیغې يې غلې کړې.

سهار ته يې د لښکر مهم قوماندانان را وغوښتل، امر يې وکړ چې خپل څو کسان د جاسوسانو په جامه کې کندهار ته ولېږي او د میرویس خان د جنگیالیو د شمېر او جنگي امکاناتو په اړه معلومات راوړي.

خسرو خان هوښیار سړی و، مخکې تر حملې يې د قومونو په اړه معلومات ټول کړي ول، پوهېده چې په دې خلکو کې د غلجی او ابدالي کیسه توده ده، ده د قومونو په بې اتفاقی کې خپل بریالیتوب لید. ځکه يې وار له واره پر کندهار د حملې پر ځای د ابدالیو مشر عبدالله خان د هرات والي مقرر کړ، خو عبدالله خان ډېر ژر د خسرو خان په هدف پوه شو او ولایت يې پرېښود.

خسرو خان نهیلی نه شو، ده هڅه کوله چې ځینې ورې قبیلې د خان ملگرې کړي، خو میرویس نیکه هم غلی نه و ناست. د ده په امر ټولې کروندې ورپېل شوې او حاصلات یې کلاوو ته یووړل.

میرویس خان پوهېده چې ښار محاصره کېږي، ځکه یې د دوو کالو غله – دانه او نور ضروري مواد ذخیره کړل.

ده ځینې قومي مشران نورو قبیلو ته ور ولېږل، هغوی ته یې پیغام ورووړ چې په یوالي کې مو بری دی او که دا ځل دښمن ته تسلیم شوی، نو بیا د پیړیو له پاره د ازادۍ خوبونه مه وینی.

د میرویس نیکه په امر له عمومي دروازو پرته د اوو کلاوو نورې ټولې دروازې په تیرو بندې شوې. ده د ټولو جنګي کلاوو دېوالونو ته اضافه ټوپونه وڅېژول، تر ښار گرد چاپېره سرپټي مضبوط سنگرونه جوړ شول.

ده د ښار اوسیدونکو ته ډاډ ور کړ چې تر خپله وسه به د دوی دفاع کوي، خو ځینې کسان نه قانع کېدل، د دوی په زړونو کې وېره ننوتې وه، له ښاره به هره ورځ څو کډې وتلې.

میرویس نیکه خپله کورنۍ راوسته او په یوه جنګي کلا کې یې واړول. ده د ښار اوسیدونکو ته وویل چې خسرو خان د گرګین وراره دی او د خپل تره په انتقام پسې راوتلی. که ښار وساتئ، خسرو خان ماتې خوري او که ښار پرېږدئ، بل ځای هم نه شی ترې خلاصېدی.

کډې ودرېدې، ځینې تللي کسان هم بېرته راغلل.

میرویس نیکه ټولو نارینه وو ته امر وکړ چې د خپلو کورنیو بڼځې، پیغلې او تنکي ځوانان په ټوپک وپوهوي او د ضرورت پر مهال دې له ځانه دفاع وکړي.

وروسته یې هرې کلا ته یو، یو قوماندان وټاکه، جنګي کلا یې سیدال خان نصري ته ورسپارله، د نورو کلاوو مسوولیت یې بابو جان، بهادر خان، ملا پیرمحمد میاجي، عزیزخان نورزی، نصروخان الکوزی، ... او د نورو قوماندانانو پر غاړه ور واچاوه.

بیا یې له خپلو پنځلسو زرو جنګیالیو څخه درې زره سپاره بېل کړل، د دوی مشري یې داوود خان هوتک ته ورکړه چې فراه، سیستان او گلستان ته لاړ شي او له خلکو مرسته وغواړي.

په خپله له دوو زرو کسانو سره له بناره ووت او د هلمند د بست کلا په زرو کنډوالو کې پټ شو.

دیارلسمه (ورستی) برخه

* * *

سپېږې چاودلې وې، خو لا هم پورته څو رانه ستوري ځلېدل.... کله کله به یو آس وشنېد، یو ټوخی به راغی، په غونډیو کې به یوه لېوه وانګول...

داوود خان هوتک له خپل لښکر سره بېرته را روان و، په لښکر کې یې زر سپاره جنګیالي اضافه شوي ول، اوس یې شمېر څلورو زرو ته رسېده.

دوی د شگلنو غونډېو په پیڅکو کې روان ول. کله کله به یوه آس توده وو هله، مخکینی پښې به یې تر
زنگنو په شگو کې ننوتې.

هوا ولاړه وه، شگې پر خپلو ځایونو پرتې وې.

یو ناڅاپه څرر شو، د داوود خان هوتک یوه جنگیالي چیغه کړه، لاندې ولوېد.

مخامخ شگې باد شوې، له شگو په سلگونو کسان را ووتل، غشي وورېدې، د داوودخان څو سپاره یو په
بل پسې ولوېدل.

داوود خان چیغه کړه!

_کمین دی!

آسونه وشنېدل، د داوود خان جنگیالیو خپلې توپکې تشې کړې، له شگو راوتلې څو جنگیالي یو په بل
پسې ولوېدل.

داوود خان چیغه کړه!

_شاته وگرځئ!

د آسونو مخي را وگرځېدې، د داوود خان لښکر شاته لاړ. ليرې په دښته کې ودرېد، وارخطا جنگياليو
مخامخ غونډيو ته کتل، هېڅ هم نه و.

داوود خان ناره کړه!

_تش شوي ټوپکونه ډک کړئ!

ټوپکونو ته باروت، چرې او پلټي ور ولوېدې.

واړه قوماندان راغلل، له داوود خان سره ودرېدل، ټولو مخامخ غونډيو ته کتل... ليرې د يوې غونډۍ پر
سر يو تور ټکی ښکاره شو، ټکی ورو، ورو غټېده. د غونډۍ پر سر يو سپور ودرېد.

ورپسې پر يوه اوږده لکړه پېيلی بيرغ ښکاره شو، شېبه وروسته د غونډيو سرونو زرگونو سپرو
واخيست.

داوود خان وويل:

_د خسرو خان لښکر دی.

غلی شو. ويي ويل:

__ څه کوو؟

يوه قوماندان وويل:

__ پرې ورځو!

بل په خبره کې ور ولوېد:

__ نه، تباھي ده! ورته وگورئ!

ټولو غونډيو ته کتل، څرې غونډۍ کې توري بنکارېدلې.

داوود خان وويل:

__ تاواني کېږو. څلور زره کسان له دېرشو زرو جنگياليو سره نه دي برابر.

د يوه قوماندان ټنډه تروه شوه:

__ نو وتښتو؟!

داوود خان وویل:

_ هو!

_ خو دا بي غيرتي ده.

_ خو زه په ځان وژنه کي غيرت نه وينم!

لښکر ته يي مخ ور وړاوه! چيغه يي کړه!

_ شاته گرځو!

قوماندانانو ته يي وکتل، ويي ويل:

_ جگړه کوو، خو دلته نه! دا دښته مو په گټه نه ده. موږ بايد د بست د کلا تر کنډوالو پورې ځانونه ورسوو.

غلی شو، ويي ويل:

د خسرو خان له لښکره دومره فاصله ونیسئ چې د توپ گولی مو ونه خوري.

یوه وویل:

خو که هغوی راپسې را چټک شول، بیا؟

په دې شگو کې آسونه دومره تېز نه شي تلای، بل دا چې خسرو خان په لسگونو درانه توپونه لري، سلکونه بگۍ یې له خوراکي او نورو موادو ډکې دي، تېز نه شي تلای!

خو ټوله دښته شگه نه ده، که کلکې ته ورسېدو بیا؟

داوود خان وویل:

بیا به یې هغه وخت گورو، اوس حرکت کوو.

لښکر حرکت وکړ، دوی د خسرو خان له دېرشو زرو سپرو څخه په ګلالۍ فاصله کې مخکې روان ول.

دوه درې ځله توپونه وغږمېدل، خو گولی یې لیرې لگېدې.

غرمي ته شگي کمي شوي، پسته ځمکه ورو ورو کلکېدله... آسونه گړندي شول، خو لا هم د دواړو لښکرو تر منځ ډېره فاصله پرته وه.

ماسپښين سپېره دوره راغله. سترگي نه رڼي کېدې، خو د داوود خان جنگيالي ونه درېدل.

مازديگر دوره کېناسته، د خسرو خان لښکر نه ښکارېده. آسونه ستړي ول، داوود خان له دمې پرته بله چاره نه لیده، خو خپلو دوو سپرو ته يې امر وکړ چې په چټکۍ سره د بست د کلا تر گنډوالو لار شي او ميرويس نیکه ته احوال ور وړي چې د دښمن لوی لښکر در روان دی.

له تيارې سره ليرې په دښته کې سرې رڼاوې بلې شوې. د داوود خان جنگياليو حرکت وکړ، دوی تر هغو مخکې لاړل چې رڼاوې ورکې شوې.

د شپې يې په دښته کې واړول، پيرې ودرېدې، ستړي لښکر سترگي پټې کړې.

نيمه شپه يو پيره دار پر ځمکه پرېوت، پر سپېرو خاور يې غوړ و لگاوه، ځمکه نرۍ نرۍ درېدله.

شېبه وروسته ټول لښکر وښو شو، په شپه کې يې حرکت وکړ، سپېده چاود روانو اوبو ته ورسېدل، جنگيالي د اوداسه له پاره له آسونو کښته شول، ډزې شوې... څو کسان اوبو ته ولوېدل، نورو آسونو ته ور منډه کړه، پر زینونو پورې تړلې توپکي يې را واخيستي.

توره غوټه را راوانه وه. دوه، دوه نیم زره کسان ښکارېدل.

د داود خان جنگیالیو گونډې ووهلې، د ټوپکو له نلیو سپینې لوڅرې را ووتې، د دښمن لښکره کسان ولوبدل.

تورې را وختې، لاس په لاس جگړه ونښته، روانې اوبه سرې شوې. ... د خسرو خان عسکر یو په بل پسې لوبدل، د شاته تگ چیغې پورته شوې، پاتې عسکر بېرته شاته وتښتېدل.

داود خان چیغه کړه!

_هلی! وخت مه ضایع کوی! د خسرو خان سلامت لښکر را روان دی، خپل ټپیان را ټول کړی، له دې ځایه ځو.

درب شو، د ټوپک غولۍ ولگېده، د داود خان ټنډه سپر شوه، لاس یې ورو ورو، تورې خټې وې.

داود خان چیغه کړه!

_د بست د کلا کنډوالو ته نږدې یو! هلی!

* * *

هوا توده وه، د سترو آسونو له خولو سپين ځگونه بهېدل... د سپرو مخونه سپره ښکارېدل.

ميرويس نيڪه وويل:

_څومره تلفات لري؟

داوود خان سره سا وايسته:

_نه پوهېږم، دري- دري نيم سوه ته رسېږي.

ميرويس نيڪه د بست دروازي ته نږدې ټيټي غونډۍ ته وخوت. چيغه يې کړه!

_سل کسه له ټپيانو سره لاړ شئ. نور په رنگو دېوالونو کې مورچې ونيسي!

يوه آس هم حرکت ونه کړ.

د لښکر له مينځه يوه چيغه راغله!

_مور جگړه کوو.

ميرويس نيکه وويل:

_پوهېرم، خو موږ دلته تر ډېره مقاومت نه شو کولی، د تگ په وخت کې به د تپيانو انتقال اسانه نه وي.
هلې نو، سل ستړي کسان را مخته شئ.

ټول غلي ول.

ميرويس نيکه چيغه کړه!

_دا يو امر دی!

څو کسان را مخته شول او له تپيانو سره يې د کندهار د ښار په لور حرکت وکړ.

د ميرويس نيکه په امر څه کم شپږ زره جنگيالي په کنډوالو کې پټ شول. ميرويس نيکه آس ته پونده
ورکړه، په دښته کې مخکې لاړ، ودرېد، له ليرې يې ږنگو دېوالونو ته وکتل، له سپېرو کنډوالو پرته هېڅ
نه هم ښکارېدل.

بېرته غونډۍ ته وخوت، د يوه دېوال سيوري ته کېناست، دښتې ته يې وکتل، ليرې مړه دوره ولاړه وه.

شېبه وروسته توره غوټه ښکاره شوه، سراب و، غوټه په هوا کې لږزېدله، تر ځمکې پورته ولاړه وه.

وخت ووت. د زرگونو آسونو پښې پر ځمکه لگېدلې.

ميرويس نيکه وويل:

__يو وار کوو، خو پوخ وار.

غلی شو، داوود خان ته يې وکتل، ويې ويل:

__په جنگياليو باندې وگرځه، د د بنمن د توپ له لومړۍ گولۍ سره شاته گرځو.

داوود خان ورو ولاړ شو، تر يو څه ځايه پر ملا کړوپ ته، وروسته تر دېوال پټ شو.

وخت ووت، داوود خان بېرته راغی، پرېوت، ويې ويل:

__توپک ور رسېږي!

ميرويس نيکه وويل:

__مه کوه! يو څه نور هم بايد مائل شو.

وخت ووت، د آسونو د پښو دربا او د درنو توپونو غنجا راتله. میرویس خان خپله کینه سترگه پټه کړه، د مخي سپور يې د توپک په زخه کې راووست، ورو يې وویل:

__اوس يې وخت دی.

ماشه يې کش کړه، پز شو، سپور لاندې ولوېد.

له کنډوالو په زرگونو توپکي تشي شوي، په دښته کې آسونه وښېدل، میدان تېرو چيغو پر سر واخيست، د خسرو خان لښکر شاته لاړ. گڼ مړي او ټپيان ترې پاتې شول.

میرویس خان وویل:

__اوس نو توپک نه ور رسېږي، مخکې تر دې چې د دښمن توپونه وغرمېږي، باید دا ځای پرېږدو.

* * *

سور لښکر د کندهار ښار ته نږدې واړول. خيمي ودرېدې، درانه توپونه په اوږده کتار کې منظم شول، د پسونو غاړو ته چرې سيڅي شوي، تور دېگونه بار شول. ...

خسرو خان خپله کینه سترگه پټه کړه، نیم گز اوږد دوربین یې بنی سترگې ته ور نږدې کړ، مخامخ یې وکتل، ویې ویل:

_مازديگر ته حمله کوو.

يوه پوځي په خواره خوله وويل:

_صېب! لښکر ستړی دی!

خسرو خان چيغه کړه!

_احمقه! دومره صبر نه شم کولی، دا کوچینی ښار څه ستړیا غواړي، پرې ورشئ، ښار ته اور ورته کئ، غواړم چې د ماښام ډوډۍ د لمبو رڼا ته وخورم.

خسرو خان سرې خیمې ته ننوت. اوږد وغځېد. شېبه وروسته څو تنه قوماندانان ورغلل، پر مېز یې یو کاغذ وېر کړ.

خسرو خان وويل:

_څه دي؟

_صېب! د ښار نخشه، له کومې خوا پرې ورشو؟

خسرو خان وخنډل، کېناست، نخشې ته یې وکتل، ویې ویل:

_ډېر وار خطا یاست؟

پوه قوماندان وویل:

_صېب! میرویس خان په زرگونو جنگیالي لري، زموږ د معلوماتو له مخې د هرې کلا دېوالونو ته توپونه خپژول شوي دي.

موږ...

خسرو خان چیغه کړه!

_د وېرې خبرې مه کوی! څه کم، دېرش زره کسان یو وړوکی ښار نه شی نیولی!

غلی شو، نخشه یې ور واخیسه، ویې ویل:

__جنگي کلا تر ټولو را نږدې ده! له همدې خوا پرې ورځو، توپونه ور مخکې کړئ! حمله به تر لمر لوېدو مخکې کوو.

نخشه يې سره ټوله کړه، تر څنګ ولاړ په ونه لوړ ځوان ته يې وکتل، ويې ويل:

__قلي بېګه! لومړی به ستا تر قوماندې لاندې اووه زره جنیګالي پر ښار ورځي!

عباس قلي بېګ وويل:

__په سترګو!

په تا پسې به لس زره نور سپاره در روان وي، قوماندۀ يې زه په خپله غاړه اخلم، اوس اوولس زره کسان بس دي.

ټول غلي ول...٠٠٠

خسرو خان نخشه ور ټوله کړه، و يې ويل:

__د حملي له پاره تياری ونيسئ! خو گورئ! ان ولاړه لوټه به هم تر پښو لاندې کوي!

* * *

درب شو، ميرويس نيکه منډه واخيسته، د چهل زينو د غره پر لوره ودرېد، د توپ د گولي دوره جنګي
کلا ته نږدې ولاړه وه.

څو پرله پسې توپونه ودرېدل، د ښار څنډې له دورو ډکې شوې. له کلاوو د ښځو او ماشومانو چيغې
راتلې. ...

ميرويس نيکه د يوه توپ تر څنګ ودرېد.

توپچي وويل:

__صېب! د دښمن د خيمو تر مخ تورې غوټې ښکاري، فکر کوم چي توپونه ښار ته را نږدې کوي. ستا
امر ته ماتله يو.

ميرويس نيکه وويل:

__موږ په لوره کې يو، له دې ځايه د توپ گولي ور رسېږي، خو مه کوه! يو څه بايد نور هم را نږدې
شي.

وخت ووت، ميرويس نيکه وويل:

_اوس يې وخت دی!

د چهل زینو د غره پر لورو اېښودل شوي لس توپونه یو په بل پسې وغږمېدل. د دښمن په لیکه کتار توپونو کې دورې پورته شوې.

له هاخوا هم د توپونو له خولو سپین لوګي را ووتل، ځینې گولۍ د جنګي کلا پر دېوالونو ولګېدې، نورې تر کلا واوښتې، په ښار کې څو ځایه سرې لمبې را وگرځېدې...

توپونه غلي شول، د دښمن د خیمو تر مخ زرگونه سپاره ودرېدل. مخکې راغلل، بېرته ودرېدل. د لومړي لښکر تر شاپه لنډه فاصله کې بل لښکر ودرېد، دوهم لښکر لوی و.

میرویس خان چیغه کړه!

_توپونه تیار کړئ!

د عباس قلې بېګ په مشرۍ اووه زره کسيز لښکر حرکت وکړ، آسونه تېز شول، چیغې راتلې...

میرویس نیکه وویل:

_اوس!

ځمکه ولړزېده، لس توپونه په یو بل پسې تش شول. د جنگي کلا د دېوالونو پر سر ایښي توپونه هم ودرېدل. د عباس قلې په لښکر کې سړي لمبې را وگرځېدې، دورې پورته شوې... آسونه ولوېدل، له درده ډکې تېرې چيغې اورېدل کېدې، خو لښکر ونه درېد، هماغسې مخکې روان و.

شېبه وروسته له دواړو خواوو زرگونه توپکي تشې شوې... د جنگي کلا له دېوالونو ګڼ جنگيالي ولوېدل.

د خسرو خان تر قوماندې لاندې لس زره کسان هم د کلا تر دېوالونو ورسېدل.

د توپونو او توپکو له خولو اوروڼه بادېدل، ښار د ښځو او ماشومان له چيغو ډک وو.

میرویس نیکه چیغه کړه!

_د بهادر خان د حملې وار دی! هیندارې تیارې کړئ!

څو لویو آينو ته د مازدیګرني لمر ژېړې وړانګې سیڅي شوې.

ناڅاپه د قیتول د کلا عمومي دروازه خلاصه شوه، د بهادر خان تر مشرۍ لاندې څلور زره جنگيالي له کلا را ووتل، د خسرو خان پر لښکر ورغلل... څلور زره توپکي یو ځای تشې شوې، د خسرو خان په

سلگونو جنگیالی ولوبدل. د خسرو خان لښکر شاته لاړ، د عباس قلې او خسرو خان د لښکرو تر مینځ فاصله ډېره شوه.

له کلاوو، کورونو، ونو، کوڅو... ډزې کېدې، د حسن قلې جنگیالی یو په بل پسې لوبدل...

د دښمن په لښکر کې وېره او وحشت گډ شو، د شاته تگ نارې پورته شوې. ماښام په خپلو ځیمو کې ول.

خسروخان په غوسه ښکارېده، ده په لومړۍ حمله کې یو نیم زر تلفات درلودل.

په یوه میاشت کې یې پر ښار درې نورې حملې هم وکړې، خو له تلفاتو پرته یې کومه گټه ونه لیده، دا ځل د جنگي کلا تر څنډو پورې هم ونه رسېد.

خسرو خان وپوهېد چې د ښار نیول اسانه خبره نه ده، ده یو بل فکر وکړ، خپلو قوماندانانو ته یې امر وکړ چې د ښار د محاصرې تیاری ونیسي.

ده د ښار په محاصره کې بریالیتوب لید.

خپلو قوماندانانو ته یې وویل:

د ښار اوسیدونکي بله لاره نه لري. درې، څلور میاشتې وروسته به یا له لورې مري، یا به تسلیمېږي.

* * *

ميرويس نيکه له اوله پوهېده چې ښار تر محاصري لاندې راځي، ده خپل قوماندانان را وغوښتل، اوږدې محاصري ته د تيارې په اړه وغږېدل، ويې ويل چې د دوو کلونو له پاره خواږه لري، خو بيا دې هم له خوراکي موادو سره احتياط کوي.

وروسته يې وويل چې د ښار د باندې هم بايد يو څوک ولرو چې د قبيلو له مشرانو سره خبرې وکړي، لښکر جوړ کړي او راتلونکي ته تيارۍ ولري. ده دا مسووليت سيدال خان ته ور وسپاره، خو سيدال خان او نورو قوماندانانو وويل چې د دې کار له پاره تر ټولو ميرويس نيکه ښه دی، دی د قبيلو له مشرانو سره په ژبه پوهېږي، له ټولو قومونو سره نېک رابوط لري، باوري کس دی او ډېر خلک پرې را ټولېدای شي.

ميرويس نيکه نه منله، ويل يې چې خپل اولس يواځې نه شي پرېښودلای، خو د نورو ټينگار دې ته اړ کړ چې د هغوی خبره ومنې.

قوماندانانو وويل چې دا محاصره اوږده ده، ميرويس نيکه دې خپله کورنۍ هم له ښاره وباسي، خو ميرويس نيکه وويل چې ټول ښار د ده کورنۍ ده. که ښار مړې که پايي، د ده کورنۍ به هم ورسره وي.

ميرويس نيکه په دوهمه ورځ يواځې له سلو جنگياليو سره له ښاره ووت.

یوه اوونۍ وروسته تر ټول ښار پردي عسکر راوگرځېدل، خسرو خان خپلو جنگیالیو ته امر وکړ چې د هوا مرغان به هم ښار ته له ننوتو او راوتو راگرځوي!

میرویس نیکه لومړی کلات ته لاړ، له مختلفو قومونو سره وغږېد، ټولو د مرستې ژمنه ورکړه. میاشت وروسته یې د چمن او بوري خواته حرکت وکړ، له بلوڅو، کاکړو او د نورو قومونو له مشرانو سره یې خبرې وکړې، بیا د ابدالیو ځینو پاتې مشرانو ته ورغی، ټولو قبیلو د خپل گډ کور د خلاصون له پاره د مرستې ټیرونه ووهل.

میرویس نیکه له مختلفو قومونو درې زره جنگیالي برابر کړل، مانجې ته لاړ، همالته یې واړول، کله کله به له ښاره د کوټرو په واسطه پیغامونه ور ته را رسېدل. تر دې دمه د ټولو قوماندانانو روحیه قوي وه.

محاصره اوږده شوه، کله کله به دواړو غاړو ته توپونه وغږمېدل، خو د خسرو خان لښکر له خپلو مورچو مخکې نه ورتلل.

د مني په یوه سره شپه کې د سیدال خان زر تکره سپاره له ښاره راووتل، د ښار په لويديځه برخه کې یې د خسرو خان پر عسکرو یرغل وړ وور، خو گټه یې ونه کړه، له راغلو زرو جنگیالیو ايله څلورو سوو کسانو بېرته روغي پښې یووړې.

میرویس نیکه یو کوچینی کاغذ د کوټرې پر پښه وړ وتاړه، سیدال خان ته یې لیکلي و چې د خسرو خان د لښکر خوراکي مواد په خلاصېدو دي، ډېر وخت مقاومت نه شي کولای. اوس یواځې ښار وساتئ!

د میرویس نیکه خبره سمه وه، د خسرو خان د عسکرو خوراکه ابله پنځه میاشتی بس شوه. زرگونو آسونو هم وابنه غوښتل، خوار او ناروغ آسونه به چړو ته سیخېدل. وړو عسکرو به د آسونو غوښي خوړلي.

خو د پسرلي په پیل کې بېرته بڼه شول، ښار ته نږدې یې له هلمنده د راتلونکو کوچیانو په سلگونو مېړي، پسونو او اوبښان را وگرځول او وړی لښکر د یو څه وخت له پاره بېرته موړ شو.

آسونه هم بېرته یو څه په غوښه پټ شول، شنه باغونه، د ونو پانې او راشنه شوي وابنه ورته بڼه ول.

میرویس نیکه د کوچیانو د تگ لاره بدله کړه. ده د کندهار لويديځو او شمالي برخو ته خپل کسان ولېږل چې پر دښتو یې پام وي.

د جوزا د میاشتی په لومړیو کې یې، هغه سلگونه په خوراکي موادو بار اوبښان را وگرځول چې له هراته د خسروخان مرستې ته راتلل.

د خسرو خان په لښکر کې بیا لوړه ډېره شوه، دوی به د روغو آسونو پر ستونو چاړې ور تېرولې.

خو د هوا په گرمېدو سره د میرویس نیکه زړه ولوېد. سیدال خان ورته لیکلي و چې د غنمو په ذخیرو کې تورې وړې حشرې پیدا شوې او تر نیمایي ډېر غنم یې له خوراکه ایستلي دي.

د اوړي په لومړیو کې د میرویس نیکه جنگیالي ډېر شول. له غزني، کلات، هلمند او نورو سیمو ګڼ کسان راغلل. د میرویس نیکه د جنگیالیو شمېر شپږو زرو ته ورسېد.

له ښاره خواشینونکي پیغامونه را رسېدل، یواځې ماشومانو درې وخته وچه ډوډۍ خوړلې شوای. نورو به په دوه وخته گوزاره کوله.

میرویس نیکه یو ځل د محاصرې پر لیکي حمله ور وړه، نه کېده، د خسرو خان جنگیالیو سخت مقاومت وکړ، بېرته را وگرځېد.

میرویس نیکه فکر وکړ، ده باید د دښمن ځینې عسکر له مورچو را ولاړ کړي وای. یوه شپه یې د محاصرې لیکي ته نږدې څو پسونه پرېښودل. له سپیده چاود سره د خسرو خان دوه، دوه نیم سوه وړي جنگیالي له خپلو مورچو منډه ور واخیسته، خو په ونو او کنډوالو کې د میرویس نیکه ناستو جنگیالیو د توپکو نلۍ ور واړولې، دوه، دوه نیم سوه کسان یو په بل پسې ولوېدل، خو دا چل بیا نه شوای تکرارېدی.

په ښار کې هم لوړه ډېره وه، د ماشومانو درې وخته ډوډۍ، دوه وخته شوي وه، لویانو ته به یواځې یو وخت ډوډۍ ورکول کېدله.

میرویس نیکه خواشینۍ و، نه یې خوراک ته زړه کېده او نه یې هم پوره خوب درلود. ډېر وخت به په فکرونو کې ډوب و. ده باید د ښار محاصره ماته کړي وای.

سردردې ورته پیدا شوه، کله کله به یې له پزې وینه راتله. طبیبانو د استراحت مشوره ورکړه، خو میرویس نیکه کرار نه کېناسته، دی به سره لمر ته ټوله ورځ پر آس سپور و، تر محاصرې به را گرځېده، د دښمن کمزوري ټکي به یې مالومول.

کله کله به یې آس لیرې ودراره، سلگونه گزه به پر سینه وښویږد، د انگورو په وچو جووو او لښتو کی به مخکې لار، د محاصرې لیکې ته به نږدې ورغی، په ساعتونو ساعتونو به د اورې سره لمر ته پروت و او د دښمن جنگیالیو ته به یې په خیر خیر کتل. ...

یوه غرمه د نورو خیمو په مینځ کې ولارې یوې لویې خیمې ته بگی ودرېږي، میرویس نیکه ورته خیر شو، خو ځله یې پر سترگو لاغلي خوله پاکه کړه، بگیو ته د لرګي درانه صندوقونه ور پورته کېدل.

بگی ډکې شوې، حرکت یې وکړ، د محاصرې له خط سره سمې تلې، خو چیرته چې به توپ و، وبه درېږي، هر توپ ته به خو صندوقونه کښته کېدل.

میرویس نیکه وپوهید چې دا لویه خیمه د توپ له گوليو ډکه ده.

بله شپه یې درې سوه جنگیالي ور سره کړل، له ټولو سره یواځې غشي او لیندۍ وې، خو د غشوڅوکو ته په تېلو لږلې ټوټې ور اغوستل شوې وې. دوی په تیاره کې مخکې لاړل. وچو باغونو ته ورسېدل، د اوږده ښار دېوال شاته کېناستل، خو ځایه یې له ځان سره وړو وچو څوکو ته خوله ورکړه، د غشو پر سر تړلو غورو ټوټو اور واخیست، په یوه ځل درې سوه بلې غشي پر لویه خیمه ورغلې.

په خط کې چیغې شوې، توپکې وږېږدې، له دېواله مړې لوټې راولوېږي. میرویس نیکه له خپلو ملګرو سره شاته مڼه واخیسته، څو کسان ولوېدل، نورو لیرې د باغونو په ښارونو کې سا ونيوله.

ټولو خیمې ته کتل، چیغې وې، اور ته د اوبو ډک سطلونه ور وړل کېدل. ...

یوډم درب شو، ځمکه ولړزېده، میرویس نیکه پر دېوال لاس ونيو، غوړونه یې ډب شول.

په لویه خیمه کې د توپ سلگونه گولی چاودلې وې. لویې خیمې ته نږدې خیمو هم اور اخیستی و.

میرویس نیکه سهار وختي پر آس پښه واړوله، له لیرې یې د چاودنې ځای ته وکتل، پراخه ساحه تکه توره ښکارېدله. په هدیره کې د خسرو خان وژل شویو پوځیانو ته سلگونه نوي قبرونه کیندل کېدل.

د خسرو خان په لښکر کې وېره خپره شوه، یوولس میاشتي محاصرې له لورې او نا امیدي پرته بل څه نه لرل.

یوه ورځ خسرو خان ته خپل څو قوماندان ورغلل، وړاندیز یې دا و چې محاصره ماته او بېرته د هرات خواته حرکت وکړي.

د خسرو خان له خولي لارې باد شوې، ورغلي قوماندان یې توپ ته وتړل.

دې کار د ډېرو جنگیالیو روحیه لا پسې کمزورې کړه، په سترې او وړې لښکر کې گډوډي ډېره شوه، ډېرو پوځیانو دا محاصره بې فایدې گڼله... په سر تېرو کې به برالا چیغې اورېدل کېدې چې موږ خپلو کورونو ته ځو.

له خسرو خان سره مخالفتونه ډېر شول، مجبور و، محاصره یې ماته کړه، دروېشت زره ورپاتې پوځیان یې د ښار جنوبی څنډو ته ورتول کړل.

* * *

میرویس نیکه له خپلو پنځو زرو جنگیالیو او له خوراکي موادو ډک کاروان سره ښار ته ننوت. کاروان ته په زرگونو تور، خیرن او ډنګر لاسونه ور وغځېدل. سپرو په پاستو کې پیچلې پخې غوښې ورکولې.

کورونه ږنګ ول، دېوالونه تور ښکارېدل، د زرگونو وړو_زرو، ښځو او ماشومانو د غومبرو هډوکي را ختلي ول.

میرویس نیکه له آسه کښته شو، په ږنګو دېوالونو کې سره لمر ته پرتې ماشومې ته ور وګرځېد. کښاست، یوه شېبه یې د ماشومې بېرو وېښتو، شکېدلو جامو او په ډنګر، سپېره مخ کې تر پټو سترګو را ګرځېدلو تورو حلقو ته وکتل. غاړې ته یې لاس ور وور، سره وه.

یوډم یې ماشومه له ځمکې را پورته کړل، د هغې سر یې پر خپل ټټر پورې ولګاوه. غریو واخیست.

ماشومه یې د یوه ږنګ دېوال سیوري ته پرې اېسته. ودرېد، شاوخوا یې وکتل، په خاورو کې ښځې او ماشومان ناست ول، له چاودو، خیرنو، ډنګرو ګوتو یې غوړ څڅېدل، پر پخو غوښو یې بې واره خولې لګولې...

ميرويس نيڪه يوه بام ته وخت، د بازار او ڪورونو رنگ دٻوالونه لوگو وهلي ول...

له بامه ڪڀن ته شو، آس ته ور وگرڇڏ، پر اوڙه يي لاس ولڳڏ، په ٻيڙه يي مخ ور واراوه. څلور هڏوڪي،
ڊنگره پيغله ولاڙه وه.

ميرويس نيڪه په خير خير ورته وڪٽل.

نجلي په غريو ڪي وويل:

_ ابا! زه يم، زينبه!

ميرويس نيڪه يو دم خپله لور په غڙ ڪي ونيوله، زينبي په چيغو چيغو وڙيل...

د ميرويس نيڪه په سترگو ڪي اوبنڪي ڍنڍ وي، يوه شبيه يي خپله لور په غڙ ڪي ونيوله، بيا يي پر
ڪڪري بڻڪل ڪڙه، په غريو ڪي يي وويل:

_ نور چيرته دي؟

يو غڙ يي واورڊ:

_ ابا!

ور ويي ڪٽل. محمود او حسين دواڙه ولاڙ ول. ٻه لاسونو ڪي يي توپڪي بئڪار ٻڌلي.

ميرويس نيڪه تر درٻيو وارو اولادونو يو خاي لاسونه را وگرخول. ٽولو يوه شهبه اوبنڪي تويي ڪري،
بيا يي يو يو پر تنده بئڪل ڪرل. پر خيلو لندو سترگو يي لستوني تپر ڪر، ويي ويل:

_ مور مو بنه ده؟

زينبي وييل:

_ هو، د نارنج ٻه ماني ڪي د ناروغو بنخو او ماشومانو خدمت ڪوي.

ميرويس نيڪه يو خل بيا خيلو اولادونو ته وڪتل، له اوبنڪو ڊڪي سترگي يي وڃلڊي، يودم يي وڃندل:

_ حسينه! ته ڀر نه يي خراب شوي، تر زينبي او محموده يو ڇه ٻه غوبنه پٽ يي، د نورو حق خو به ڊي
نه وي خورلي!

زينبه ٻه ڙا ڪي خندا واخيسته:

_نه ابا! مور او محمود ورور مې مور دواړه په گېډه ماړه ساتلو، خپله برخه وچه ډوډۍ به يې راسره نيموله.

ميرويس نیکه يو ځل بيا خپل اولادونه په غېږ کې ونيول. ويي ويل:

_وروسته به په کراره کيسې سره کوو، هلی! اوس وړي ماشومان ماړه کړئ!

درې واړو د خپل پلار لاسونه ښکل کړل.

ميرويس نیکه پر ټولو کلاوو را وگرځېد، نيمايي ښار ږنگ و، د کلاوو برجونه اودېوالونه توپونو خورلي ول. د چهل زينو د غره په لمنه کې د ښار عمومي هدېره څو ځله لويه شوې وه.

ميرويس نیکه د جنگي کلا زېرميني ته ور کښه شو، په سلگونو ناروغان پراته ول، طبيبانو نوي راوړي درمل ورکول... په دوهمه ورځ يې د نارنج د مانۍ په لوی سالون کې قوماندانان او د قبيلو مشران را ټول کړل. د ټولو زړونو ته لوېدلې وه چې خسرو خان پر ښار وروستۍ حملې ته تيارۍ نيسي.

دوی پوهېدل چې دا جگړه برخليک ټاکونکې ده. ماته خوا به له رېښو راخېژي.

ميرويس نیکه له ټولو قوماندانانو راپور وغوښت. يو ساعت وروسته وپوهېد چې شپاړس زره جنیگالي لري او د توپونو گولۍ هم د يوې زورورې حملې له پاره کفايت کوي.

ده غوښتل چې دا ځل له ښاره د باندې پر دښمن حمله وکړي. میرویس نیکه پوهېده چې د خسرو خان جنگیالیو ته کال مخکې جنگي روحیه نه ده ور پاتې. وري او نهيلي دي. ده په لومړي او ناڅاپي برید کې خپله گټه لیده.

میرویس نیکه خپلو قوماندانانو ته د جگړې د تیاري امر وکړ. هغوی ته یې وویل، مخکې تر دې چې خسرو خان خپل لښکر تیار او پر ښار راشي، موږ له ښاره ور وځو.

دوی تر نیمې شپې د جگړې پر نخشه وغږېدل. په سبا یې د چهل زینو او جنگي کلا پرته نور توپونه د ښار مینځ ته راوړل، د ماښام په تیاره کې له پلان سره سم، عزیز خان نورزی له څلورو زرو جنگیالیو سره له ښاره ووت.

ماخستن ټول ښار د ډولونو غږ پر سر واخیست. هر توپ پر دو قوي آسانو پسې وتړل شو. د توپونو د ارابو غنجا د ډولونو په غږ کې ورکه وه.

تر نیمې شپې له ښاره پنځوس توپونه ووتل او په داسې کنډوالو او هوارو ځایونو کې ودرول شول چې گولۍ یې د خسروخان سلگونو خیمو ته ور رسېدای شوای.

له هرې کلا په زرگونو جنگیالي را ووتل، تر سپیدو مخکې د جنگي کلا تر مخ اته زره آسونه ولار ول. چوپه چوپتیا وه، په اتو زرو جنگیالیو کې توخی هم نه اورېدل کېده، کله کله به یو نیم ځای اغوستي زري وشرنگېدې.

له اوږدې چوپتیا وروسته میرویس نیکه وویل:

_اوس یې وخت دی.

د جنگي کلا په یوه برج کې مشعل بل شو، ناڅاپه د پنځوسو توپونو له خولو سرې لمبې را ووتې، ځمکه ولړزېده، د خسرو خان په ویده لښکر کې اورونه بل شول.

میرویس خان خپل آس ته پونده ورکړه، زوروره چېغه یې له خولې راووته!

_حمله!

اتو زرو آسونو مخامخ منډه واخیسته، تر خپلو توپونو تېر شول، له مقابل لورې یواځې د توپونو دوی گولۍ راغلې، د عزیز خان نورزي څلورو زرو جنگیالیو د دښمن توپچیان سر پورته کولو ته نه پرېښودل.

له رڼا سره تن په تن جگړه ونښته. چیغې وې، توري شرنګېدې...وینو دارې وهلې....

د خسرو خان د جنگیالیو تلفات ډېر و، دې ناڅاپي حملي خوبولو وارخطا عسکرو ته دومره وخت نه و ورکړي چې ان خپلې زرې واغوندي. توپچیان یې هم توپونو ته نه شوای ور ولاړېدای.

لمر را وخوت، له مړو دوړو چیغې او د تورو شرنګا راتله....

خسرو خان پر آس سپور و، دی زړور جنگېده.

میرویس نیکه خان ور ورساوه، د دواړو توري سره وجنگېدې، تر مینځ یې یو سپور تېر شو، خسرو خان توپانچه را وایسته، یو غشی د میرویس خان د آس تر غاړې ووت، خسرو خان ماشه کش کړه، آس ولوېد، گولی تشه تېره شوه.

میرویس خان توپک ته ور وښویېد، تش و. خسرو خان ته یې وکتل، توره یې په لاس کې وه، په تیزی سره راته. میرویس خان شاوخوا وکتل، هېڅ هم نه و. خسرو خان ته یې سترګې ور واړولې، په خاورو کې پروت و، نېزه یې تر زړه ختلې وه.

د دښمن په لښکر کې وارخطا چيغې پورته شوې:

خسرو خان یې وواژه! خسروخان یې وواژه، خسرو...

د دښمن په لښکر کې ماته ګډه شوه، پلو او سپرو منډې وهلې..._

شېبه وروسته ټوله دښته د انسانانو او آسونو جسدونو نیولې وه. د اورو لمبې لا نه وې ناستې. خای خای تور لوګي پورته کېدل.

د خسرو خان نیمایي عسکر وژل شوي وو. نور د هرات خواته په تېښته بریالي شول.

* * *

غمونه هېر شول، خلکو له سلو کلنو وروسته د آزادۍ احساس کاوه. ټول خوشاله ول. د میرویس نیکه په امر جنگي کلاوي بېرته ورغول شوې، بازار او کورونه جوړ شول، په خلکو کې د خوشاله ژوند هیلې را وتوکېدې.

مېرویس نیکه شپه او ورځ کار کاوه، ټول پوځیان یې منظم کړل، پوځي چوکاټونه یې ورته جوړ کړل. د ده په لښکر کې له ټولو قومونو را ټول، شل زره منظم پوځیان موجود ول.

ده د هند مغولي حکومت ته خپل استازي ور ولېږل، له هغوی سره یې تجارتي روابط پیاوړي کړل.

د خسرو خان له ماتې وروسته یو ځل بیا صفوي حکومت یو لښکر جوړ کړ او د رستم خان تر قوماندې لاندې یې حملې ته را ولېږه، خو د کندهار تر څنډو هم نه را ورسېدل. مات شول او صفوي حکومت بلې حملې ته زړه ښه نه کړ.

میرویس نیکه شپه او ورځ د خپلو خلکو د هوساینې له پاره کار کاوه. سر دردي یې ډېره شوې وه، ډېر وخت به یې له پزې وینه راتله. طبیبانو داستراحت خبره ورته کوله، خو میرویس نیکه به ټوله ورځ د خلکو ستونزو ته د حل لارې لټولې، تر نیمې شپې به د قومونو له مشرانو سره ناست و. ټول یې یووالي او اتفاق ته رابلل. ...

اخیر ناروغی غلبه پرې وکړه، په دوه څلوېښت کلنۍ کې له پښو وغورځېد او په بستره کې پرېوت.

ښار له خواشینی ډک و، ورو_زرو ژړل، دوی د خپل مشر د روغتیا له پاره دعاوې کولې....

* * *

وره مرغی په هوا کې وچونېده، وزرونه یې خلاص کړل، پر شنه پټي ور کښته شوه، دهقان کولبه وهله،
د ونې سیوري ته ناستي ځواني ښځې ور غږ کړل:

_راځه! سا سمه که! نوین (تازه) کوچ مې له تاوده پاستي سره در ته راوړي دي.

مرغی پورته شوه، په دښته کې لوی تجارتي کاروان بې غمه روان و، یو مسلح کس هم نه ورسره
ښکارېده.

مرغی د یوه ښار څنډو ته ورغله، څو ماشومانو په یوې سپینې جنت کوکۍ (پټنگ) پسې منډې وهلې...
خندل یې، پایڅي یې گڼو وښو شني کړې وې....ور هاخوا څو پیغلو له روانو اوبو منگي ډکول...

مرغی د ښار پر سر تېره شوه، ښار ژوندی و، دوکانونه له مختلفو خوراكي موادو ډک ول.

د ډول غږ راغی، په یوه کور کې واده و، گڼو ځوانانو د اتن ګرده داېره جوړه کړې وه.

مرغی پورته وخته، د اوو کلاوو پر دېوالونو منظم پوځیان ولاړ ول، خپلواک بیرغونه رپېدل...د توپونو
خولي ټیټې وې.

مرغی لاره چپه کړه، تر کروندو تېره شوه، لنډه دښته یې په مخه ورکړه، د یوه قبر پر سر پر را شنه شوي ترخه کښاسته.

د قبر په مرمینه شناخته لیکل شوي ول:

_د ستر غازي او خپلواکي اخیستونکي الحاج میرویس نیکه مقبره.

د زېږیدو نیټه ۱۰۸۴ هـ ق کال _ وفات ۱۱۲۸ هـ ق کال

لاندې یې د میرویس نیکه مشهوره وینا لیکلې وه:

((که سره یو نه شی، له خپلو اوږو د پردیو جغ نه شی لري کولای.))

(پای)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library